HIERARCHIA

ECCLESIAE

MILITANTIS.

PRAEFATIO.

ECCLESIAM Ciuitatis *Ierusalem* nomine expressam descendere à Deo vidit *Io. Apoc.* 21., & mortaliter peregrinari in terris à Domino, antequam immortaliter quiescat in Cœlis, inquit *Beatiss. P. Aug.* 12. *de Ciu. Dei c.* 9. Præliari siquidem cum proscriptis è Cœlo Spiritibus debent homines in Cœlis descripti, & in eorum sortem vocati, priusquam in Cœlum triumphaturi conscendant, vt certaminibus viam sibi parent triumpho. Vna itaque, eademq; societas statum sortita diuersum terrena, & cœlestis Ecclesia est, quæ licèt militantis, & triumphantis distinguatur vocabulis, æquali tamen ordinatione disponitur. Ete-

PRAEFATIO.

ECCLESIAM Ciuitatis *Ierusalem* nomine expressam descendere à Deo vidit *Io. Apoc.*21., & mortaliter peregrinari in terris à Domino, antequam immortaliter quiescat in Cœlis, inquit *Beatiss. P. Aug.* 12. *de Ciu. Dei c.*9. Præliari siquidem cum proscriptis è Cœlo Spiritibus debent homines in Cœlis descripti,& in eorum sortem vocati, priusquam in Cœlum triumphaturi conscendant, vt certaminibus viam sibi parent triumpho. Vna itaque, eademq; societas statum sortita diuersum terrena, & cœlestis Ecclesia est, quæ licèt militantis, & triumphantis distinguatur vocabulis, æquali tamen ordinatione disponitur. Ete-

nim quemadmodum illa in tres distincta hierarchias, quæ ternos multiplicantur in ordines, in vnum, summumque Pontificem Iesum Christum reducitur totius illius beatæ societatis Monarcham supremum, & Caput; ita ista in tres hierarchias disposita, quæ ternis variantur ordinibus, in vnum refertur Pontificem Summi, æternique illius Pontificis Vicarium, ceu in Supremum peregrinantis huiusce, quæ videtur, militiæ visibilem Hierarcham, & Caput. *Sponsa* nanque *ornata Viro suo eodem* referente *Io.* similitudinem assumpsit Ecclesia Filio Dei æternis nuptijs iungenda nullam habens rugam, vel maculam in membris, nullumq; in forma defectum. Si igitur absque aliquo visibili membro visibilis huius Sponsæ pulcherrimæ species appareret deformis; an sine visibili Capite, in quo sedem tenet venustas, inuenustus non esset eius aspectus visibilis retenta sola venustate inuisibili? Si Regno sæculari Rex visibilis Dei locum tenens præficitur, vt condendo leges, quæ naturalem spectant ad vitam; vel cogendo, vt leges latæ obseruentur, seruet sibi Regnum à Deo commissum; an non eo magis spirituali Hierarchiæ destinandum fuit Caput visibile, vt iura, quæ ad æternam dirigunt vitam, decernat, vel à Deo sancita cogat seruari creaturas sensibiles sensibili magisterio gubernans? Sine capite profectò ostendit se esse, qui huic corpori mystico, sed sensibili negat Caput visibile, oculis enim, menteq; ad videndum, quæ capiti in-

insident, se captum esse demonstrat. Si à membris illius beatè exultantibus visibiliter Christus Caput aspicitur; an membris istius patienter pugnantibus Caput visibile absconditur, cùm ordo, quem à Capite sumi compertum est, idem sit illius, & huius? Nam sicuti ex Seraphim, qui Deo semper assistunt; Cherubim, qui deferunt eius secreta; & Thronis, qui illius iudicia promulgant, prima hierarchia formatur in Cœlis; ita primi huius Ecclesiæ Cardines alij Episcopi, qui summo semper assistunt Pontifici; alij præsbiteri, qui illius excipiunt secreta; alij Diaconi, qui sacros colligunt, & publicant fastos, primam hierarchiam componunt in terris. Sicuti ex Dominationibus, quæ Dei ferunt imperia; Virtutibus, quæ auferunt impedimenta salutis; & Potestatibus, quæ inimicas superant vires, secunda illic hierarchia statuitur: ita *hic* Patriarchæ, qui Archiepiscopis imperant; Archiepiscopi, qui Episcoporum sententias salutem impedientes rescindunt; & Episcopi, qui lupos electo Gregi insidiantes exenterant, secundam hierarchiam constituunt. Quemadmodum tandem tertiam hierarchiam efficiunt in Cęlis Principatus, qui Regnis, & Regibus præsunt; Archangeli, qui maxima obeunt munera; & Angeli, qui minima adimplent; sic tertiam hierarchiam in Ecclesia terrena distribuunt Archidiaconi, & Priores, qui potestatem externo exercent in foro; Præsbiteri, qui maxima in foro conscien-

tiæ expediunt negotia; & Clerici, qui minimis deputantur officiis. Quo totum Ecclesiæ peregrinantis mirabilem ordinem, & cum Regnante concordiam acutè describit *Fund. Doct. Aegidius lib. de Potest. Pontificia p.2. c.13.* Vlteriùs sicut in illa nullum manifestatur mysterium, nisi recurratur ad Christum, qui solus infallibilis est per essentiam; ita nulla veritas de fide credenda in Ecclesia sancitur, nisi reueletur à Summo Pontifice Christi Vicario, cuius fides dumtaxat per Christi gratiam nequit deficere. Eadem ergo vtriusque proportio; quapropter rectè inscribitur vna alterius exemplar *Exod.25. Fac tibi secundum exemplar.* Nec aliud interesse posset discrimen, nisi quòd illa solos continet bonos, qui eam exornant: hæc congregat etiam malos, qui illam discerpunt: illa horreum est, in quo segregatur triticum mundum; hæc area, in qua triticum commiscetur zizanijs separandis in ignem; illa imperturbabili fruitur quiete, hæc laborioso fatigatur motu; illa hæreditatis Paternæ beata possessione potitur, hæc hæreditatem contentioso in hoc litigat foro; illa refert Patriæ sortem, hæc sustinet exilii infortunium, donec illi beanda vniatur. De hac igitur sermonem ordimur, non quidem de omnibus, quæ dici queunt, quia maius exigerent tempus, & commodum, sed tantùm de ijs, quę ad illius supremum pertinent Caput, contra quod pugnax non semel insurrexit aduersitas; & licèt semper confusa remanserit; attamen nouis in

dies

dies confictis historiis, Catholicorum Scriptorum fide reiecta, hæreticorumque tantummodo testimoniis adhibitis vetera argumenta toties rescissa conatur resuere; quibus valet quidem pugnare, non expugnare; sed toties vinci, quoties visa est altercari. Nec turbare nos debet, cùm eam impugnari videmus; nam non cladem, sed semper ei parat pugna triumphum; *mille* etenim *clypei pendent ex ea*, quibus ita munitur, vt nec leuiter lædi possit, vel tangi. Nec militantis nomen referret, nec triumphanti se copulandam fore speraret, si non essent, contra quos militaret. Ea autem est pugna gloriosior, quæ pro Capitis defensione suscipitur; quemadmodum enim Ducis percussio secum affert dispersionem exercitus, vt *Zach*.7. habetur: *Percute Pastorem, & dispergentur oues*: sic valida illius defensio est huius propugnata securitas. Decertare itaque pro Summo Ecclesiæ Pastore est militare Ecclesiæ militantis tutelæ, gloriæq; emereri stipendium. Nec pugnandi imperitia, aut virium imbecillitas subducere nos debet certamini, quod strenuè gesserunt, & gerunt grauiorum Doctorum robustissimę mentes; nam & grauis, & leuis armaturę milites compertum est plurimùm conferre victorię. *Dauid* bellandi inexpertus paruis, paucisque lapidibus Gigantem electissimis armis instructum deiecit; vt *Israelem* Ecclesiæ typum defenderet innuens & paruulos Ecclesiæ filios posse suos modicos lapides in hostes proiicere, iisque illos reiicere.

Quod breui ſtylo contra prægrandes haſtas non
veremur præſtare, vt immediatiùs, & magis
cominus pugnemus: & ne Aduerſarij
multa lectione deterriti legere
negligant, quæ ad lumen ve-
ritatis eos valent
adduce-
re.

ART. I.

An solus Pontifex Romanus habeat primatum, seu supremam potestatem in Ecclesia?

1 Contumax *recentium hæreticorum* perfidia nihil magis conatur inuadere,quã primatum, seu potestatem supremam *D. Petro* à Christo Domino traditam, ac *ab eodem Petro* inuiolabili testamento eius morte firmato Successoribus suę Ecclesiæ Romanæ perpetuò legatam. Etenim ab hac sola proscribi posse impia eorum dogmata, statuiq; doctrinam catholicam, qua hęretici antiqui euersi, eorumq; hæreses extinctæ, ac ab hominum memoria prorsus expunctæ fuere, manifestè cognoscens, fatalem sibi quoque ruinam à potestate Ecclesiæ Romanæ clarè videt pẽdere; quã sublata nihil sibi timendum prospiceret, quia non esset, quo exterminari posset, ac destrui. Quamobrem ad hanc abolendam, quæ non concepit figmenta; quæ non euomuit mendacia; quas non eructauit blasphœmias? *Scripturas* vnanimi *SS. PP.* consensu receptas adulterare, & in erroneos sensus distrahere, traditiones omnium sæculorum fide statutas refellere, grauissima Historicorum testimonia perfricta fronte negare, catholicos falsitatis arguere, & impiorum tantummodò vaniloquia non pudet laudare.

2 *Centuriarum Auctores teste Surio Com.* anno 1560. fuere *Matthias Flaccus Illiricus*, *Nicolaus Amsdorffius*, *Nicolaus Gallus*, *& alij Lutherani*, qui inter alias, quas scripsere blasphœmias, conati sunt

sunt nedum sacerdotum cœlibatum euertere, vitam oppugnare monasticam, inuocationem Sanctorum proscribere, reliquias proscindere, irridere miracula, imaginum cultum damnare, *magam* vocarunt *S. Birgittam, necromantium S. Martinum, S.* Benedictum, *S. Patroclum, aliosque Sanctos Antichristi notis* dixerunt *insignes*; sed etiam Ecclesię Romanæ primatum negarunt asserentes nullum esse Caput Ecclesię præter Christum, & Spiritum S. in regimine Ecclesię esse Christi Vicarium, *Petrum* verò habere solùm *primatum ætatis, vocationis, & charitatis*, non autem potestatis, & iurisdictionis; ac propterea Romanum Pontificem non esse Caput Ecclesiæ, nec Christi Vicarium, nec primatum tenere super alios Episcopos. His additur *Marcus Antonius de Dominis episcopus Spalatrensis, & alij eorum discipuli.*

3 Catholici tamen omnes communiter oppositum fatentur esse fidei dogma *in Scripturis* cõtentum explicitè, *à Concilijs* sancitum, perpetuo usu firmatum, *& à SS. PP., ac totius Orbis* consensu probatum: quanuis *aliqui*, ut *in seq. art.*, Papæ primatum perperam ausi sint explicare.

4 Not. *noster Guilelmus Cremonen. lib. cont. 6. quæst. q. 1.*, quòd Ecclesia dupliciter sumitur. 1. Pro sola vniuersitate Clericorum, qui sunt potior, ac nobilior Ecclesiæ pars. Cùm etenim, vt docet *Fund. D. Aegid. in ep. ad Rom. c. 7. lect. 23.* super ea verba: *Non enim, quod volo bonum &c.*, ad constituendum aliquod totum plura conueniunt, quorũ unum est perfectius altero, tunc totum denominatur

tur à perfectiori; *denominatio* namque *iuxta Phil. habetur à nobiliori*; hinc *Apost. Rom.* 13. docet: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subiecta sit*; dicitur autem *omnis anima*, idèst *omnis homo*, qui *anima* nuncupatur eo, quòd hominis anima est portio nobilior. Itaque cùm clerici ratione status longè perfectiores sint laicis, & Ecclesia principaliter significet statum magis perfectum, qui est status totaliter Deo dicatus; ideo rectè Ecclesia pro sola vniuersitate clericorum accipitur. Eadem ratione deducitur Ecclesiam aliquando sumi pro solis Prælatis, qui sunt in Ecclesia maiores, præsunt enim clericis, aliisque sibi subiectis; propter quod *in Concilijs* Prelati vocari solent Ecclesia, non quod ex illis solis ædificetur Ecclesia, sed quia sunt pars principalior totam repræsentans Ecclesiam. 2. Vsurpatur Ecclesia pro tota uniuersitate clericorum, & laicorum fidelium, ex quibus tanquam membris compaginatur corpus Ecclesiæ, ut docet *B. P. Aug. ep.* 163 *Tota enim Ecclesia constans ex omnibus fidelibus, quia fideles omnes membra sunt Christi.* Ecclesia enim, ut diximus *to.* 1. *quæst.* 5. *proem. art.* 4. *n.* 2., *græcum* nomen est, quod latinè uertitur *concio*, quod significat conuocare plures in unum; ideo nomen *Ecclesiæ* multitudinem conuocatam in unum propriè significat. Quamuis autem etiam pro multitudine malorum in malum coeunte aliquando usurpetur, ut *ps.* 25. *Odiui Ecclesiam malignantium*; *hic* tamen pro sola multitudine hominum uocatorum per fidem ad Christum accipitur; hinc infideles, qui Christi fidem non ha-

bent

bent,extra Ecclesiam esse dicuntur 1.*Cor.5. Quid mihi de ijs,qui foris sunt,iudicare? Dominus iudicabit.* Ideo Ecclesia pro uniuersitate clericorum, & laicorum rectissimè sumitur.

5 Ex clericis ergo, laicisque fidelibus mysticum Ecclesiæ, corpus adæquatè conflatur ita tamen, ut clerici spiritualia tractantes, quæ pertinent ad uitam æternam,quæ,ut docet *D.Greg.hom.21.in Marc;per dextram* significatur, dextrum latus efforment; laici verò terrenis addicti, quæ necessaria sunt vitæ temporali figuratæ *per lauam*, sinistrum latus ędificent.

6 Iuxta hoc duplex Ecclesiæ latus accipitur in Ecclesia potestas: terrena scilicet, seu materialis, & cœlestis, seu spiritualis præfigurata in duplici gladio,de quibus dixit *Petrus Luc.22.Ecce duo gladii hic*. Hoc autem non est ita intelligendum, vt laici non pertineant ad vitam æternam;sic enim nullus saluaretur illorum:& clerici solùm ad illam eandem pertineant; ita nanque nemo eorum posset damnari. Sed intelligendum est, quòd potestas laicalis respicit ea,quibus alitur hæc naturalis corporis vita; spiritualis verò circa illa versatur, quibus vita supernaturalis alitur animæ. Quapropter *B D.Aegid.lib. de potestat. Pontific.p.1.c.6.* inquit, quòd quia homo construitur ex anima, & corpore; idcirco indiget cibo corporali, quo nutritur corpus, & viuit; & cibo spiritali, quo alitur anima, & vitam sibi acquirit perennem; adeoque sicut datur sæcularis potestas, quæ versatur circa hæc temporalia, quibus corporis vita seruatur; ita

da-

datur poteſtas ſpiritalis, quæ verſatur circa ſupernaturalia, quibus acquiritur animæ vita.

7 Poteſtas ſpiritualis ſubdiuiditur in poteſtatem ordinis, ſeu ſacerdotalem, & in poteſtatem iuriſdictionis. *Ita Fund. D. cont. Exemp. c. 25., & communiter omnes.* Poteſtas ordinis eſt, qua poſſumus ſpiritualia miniſtrare circa corpus reale, & myſticum Chriſti Domini, vt conficere, & offerre ſacrificium, eſſe mediatorem inter Deum, & hominem, interpellare pro populo &c. Poteſtas iuriſdictionis eſt, qua poſſumus ſpiritualia iudicare, vt ſoluere, & punire peccata, cenſuris in foro interno, externoq; ligare.

8 Poteſtas ordinis alia eſt ſimplex, & parua, quæ competit cuilibet ſacerdoti. Alia magna, quæ habet etiam generare ſibi ſimiles ordinando alios ſacerdotes; & hæc conuenit ſolis epiſcopis, qui *ſacerdotes magni* vocantur; epiſcopus enim, & ſimplex ſacerdos (ait *Fund. D. de Renũc. Papæ c. 10. p. 1.*) ſe habent, ſicut puer, & vir; ſicut enim puer, licèt habeat naturam hominis, attamen nequit generare alium hominem, quia eſt adhuc paruus, & non habet ætatem perfectam; vir autem poteſt, quia eſt magnus, & ætatis perfectæ; ita ſimplex ſacerdos dicitur paruus, quia licèt habeat caracterem ſacerdotalem, attamen non eſt perfectus per dignitatem epiſcopalem, adeoque nequit generare ordinando ſacerdotes ſibi ſimiles. Epiſcopus verò, quia habet perfectionem caracteris ſacerdotalis, ideo poteſt producere ſibi ſimiles, & *ſacerdos magnus* vocatur.

9 Ex

9 Ex hoc colligit *Fund.Doct.* episcopatum non imprimere nouum caracterem distinctum à caractere sacerdotali, sed solùm superaddere perfectionem caracteris. Si nanque imprimeret diuersum caracterem, posset quis ordinari in episcopum absq; eo, quòd esset sacerdos, quod nullus dixit; sicut quia ordines diuersum imprimunt caracterem, potest laicus initiari ordine sacro, vt docet *Glos.* super *dist.*40. *c. sicut.* Archiepiscopatus autem, Patriarchatus, & Papatus nec caracterem imprimunt, nec illius perfectionem, sed tantummodò potestatem iurisdictionis superaddunt. Vnde si quis non sacerdos eligeretur in Papam, solam potestatem iurisdictionis haberet, & deberet sacerdos, & episcopus fieri ad recipiendam ordinis potestatem, ut habet *Fund.Doct.ibid., & p.*5. Quoniam autem communitas prouinciæ maior est, quàm Ciuitatis, & communitas Regni, quàm prouinciæ, & communitas Imperij, quàm Regni; & tandem communitas totius Orbis, quàm Imperii; ideo episcopo, qui præest Ciuitati, maior est Archiepiscopus, qui præest prouinciæ; Archiepiscopo maior est Primas, qui præest Regno, & Primate maior est Patriarcha, qui præest Imperio, & omnium maximus Papa, qui toti præsidet Orbi. Hinc *c. solus Romanus Pontifex* dicitur, quòd Papa potestatem habet super omnes Ecclesias, Patriarchæ verò, Primates &c *in partem sollicitudinis Ecclesiarum, non in plenitudinem potestatis*, dicuntur vocati. Siquidem cùm per se ipsum omnia nequeat videre, & regere; plures idcirco ministros cum

sub-

ſubordinatione vnius ad alterum, & omnium ad ſemetipſum debuit aſſumere; ordo enim miniſtrã-tium exornat, rectificatq; gubernium: hinc Regina *Saba 3.Reg.* 10 intuens domum *Salomonis*, ordineſque ei miniſtrantium ſtupore defixa mirata eſt illius ſapientiam: ergo à fortiori in Eccleſiæ regimine ab Incarnata Sapientia ſupernaturali prouidentia inſtituto admittendus eſt ordo miniſtrantium in vnum Summum Pontificem reductus. Hoc eodem ordine creaturæ reducuntur in Deum: nam poteſtates terrenæ ſunt *Dei Miniſtri Rom.* 13., ergo eodem modo reduci debent & in eius Vicarium: unus enim, & idem eſt ordo Vicarii, & Dei, cuius eſt Vicarius. Addit *noſter Iacobus de Viterbio li. de Regim. Chriſtiano tract.* 2. c. 5., quòd etiam ante datam legem, ut refert *Innoc.*, erant ſacerdotes minores, quos *Canonios*, & Summus Sacerdos, quem *Anabarcum* vocabant, & poſt legem datam *Aaron* fuit Summus Sacerdos, & eius filii ſacerdotes minores. Imò & *apud Gentiles flamines* dicebantur ſacerdotes minores, & *Archiflamines* maiores.

10 Ex his deducitur poteſtatem iuriſdictionis aliam eſſe in partem ſollicitudinis Eccleſiarum, qua regitur particularis Eccleſia, eæque tantùm perſonæ ad illam ſpectantes: alteram verò in plenitudinem poteſtatis ſuper omnes Eccleſias, omneſque fideles, & hæc vniuerſaliſſima eſt, cui ſubiiciuntur omnes aliæ poteſtates particulares, quoniam cauſæ particulares ſubduntur cauſis vniuerſalibus, à quibus in ſuis actionibus mouentur, &

di-

diriguntur, vt in naturalibus constat.

11 Quanuis autem sit in Papa plenitudo potestatis, non tamen æqualis est plenitudini potestatis Christi Domini. 1. Quia, vt ait *Fund. D.* Christus non ita virtutem suam alligauit sacramẽtis, vt gratiam extra sacramenta conferre non possit: Papa autem solùm virtute sacramentorum à peccatis potest absoluere. 2. Christi potestas, vt docet *noster Viterb. vbis. c.9*; extenditur ad Angelos, & ad homines nedum fideles, sed etiam infideles, nedum viatores, sed etiam beatos: Christus enim est *Caput hominum, & Angelorum*: potestas autem Papæ extenditur solùm ad homines fideles, non infideles, viatores, non comprehensores. 3. Potestas conuenit Christo ex vi vnionis naturæ humanæ ad Diuinam: Papæ verò ex commissione tantùm ipsius Christi. 4. Christus agit virtute, & auctoritate propria, in quantùm Deus: & in quantùm homo, agit virtute Diuinitatis excellenter; Papa verò agit, vt Christi Vicarius, non quidem excellenter, sed ministerialiter, tãquam Christi minister. Quod quomodò sit intelligendum, dicemus *in seq. art.* 5. Christus manet Pontifex in æternum: Papæ verò Pontificatus cessat, cùm hac mortali migrat è vita. 6. Christus plura potest, quàm Papa, quia potest subijcere sibi homines etiam inuitos, compellendo ad bonum, iudicare de secretis cordium: quæ non potest Papa. 7. Christus regit per influxum internum gratiam secretò inspirando, qua ex nolentibus facit volentes, ex impijs pios; Papa gubernat solùm per influxum externum sensibilibus signis,

&

& regulis dirigendo ad pietatem, iisque excitando ad religionem internam. His tamen non obstantibus rectè dicitur Papa habere plenitudinem potestatis: tum quia omnis potestas, quæ à Christo cõmunicata fuit hominibus, reperitur in Papa: tum quia Papa habet omnem potestatem sufficientem ad Ecclesiæ regimen: sicut quanuis *Beatissima Virgo* non habuerit gratiam æqualem gratiæ Christi Domini: attamen dicitur *plena gratia*, quia habet omnem gratiam, quam Deus puræ creaturæ cõmunicauit, & omnem gratiam sufficientem ad Dei maternitatem.

12 Ex his quoq; infertur potestatem, qua inuisibiliter Ecclesia regitur, esse tantùm in Christo Domino, & de hac *hic* non loquimur. Quæritur ergo in præsenti, an suprema potestas, qua visibiliter gubernatur Ecclesia, fuerit collata soli *Petro*, & eius successori Romano Pontifici?

13 Vnica concl. Ecclesiæ primatus, qui est Christi Domini Vicariatus, seu plenitudo potestatis super omnes Ecclesias soli *Petro*, & successiuè Romano Pontifici eius Successori fuit collatus.

Prob. 1. pars concl., quæ est fidei dogma, *Fund. Doct. de potest. Pontif. p. 1. c. 7. ex illo Exod.* 18., vbi cùm *Iethro* videret suum cognatum *Moysen* non posse per se solum iudicare populum, quia populus ab vno Iudice citò expediri non poterat, sed cogebatur à mane ad vesperam præstolari sententiam, dixit: *Quid est hoc, quod facis in plebe? Cur solus sedes, & omnis populus præstolatur de mane vsque ad vesperam?* Cui respondit *Moyses*:

Venit ad me populus quærens sententiam Dei; cùmq; acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me, vt iudicem inter eos, & ostendam præcepta Dei, & leges eius. Subiunxit *Iethro*: *Vltra vires tuas est negotiũ, solus illud non poteris sustinere. Sed audi verba mea, atque consilia, & erit Deus tecum: Esto tu populo in his, quæ ad Deum pertinent, vt referas, quæ dicuntur ad Deum, ostendasq. populo ceremonias, & ritum colendi, viamq. per quam ingredi debeant, & opus, quod facere debeant. Prouide autem de omni plebe viros potentes, & timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui oderint auaritiam, & constitue ex eis Tribunos, & Centuriones, & Quinquagenarios, & Decanos, qui iudicent populum omni tempore. Quidquid autem maius fuerit, referant ad te, & ipsi minora tantummodò iudicent, leuiusq. sit tibi partito in alios onere.* Constituit itaque *Moyses* sibi subordinatos: *Qui iudicabant plebem omni tempore, quidquid autem grauius erat, referebant ad eum, faciliora tantummodò iudicantes.* Ex quo sic. In lege veteri fuit vnus Summus Sacerdos, cui vni, & soli collatus fuit à Deo primatus super omnes alios sacerdotes, & laicos, seu potestas plenæ iurisdictionis; ergo à fortiori in lege noua datur vnus Summus Sacerdos, cui vni, & soli collatus fuit primatus Ecclesiæ, seu potestas plenæ iurisdictionis super omnes alios Sacerdotes, & fideles; atqui hic fuit *D. Petrus*, qui fuit Princeps omnium Apostolorum, vt credidit semper Ecclesia: ergo *D. Petro* fuit collatus primatus, seu plena potestas iurisdictionis super totam Ecclesiam. Ant. patet *ex textu,* nam

nam *Moyses* habuit plenam potestatem super omnes iudicandi ea, quæ spectabant ad legem, ad cultum Dei, & ad mores: quia autem ipse solus non sufficiebat ad hæc omnia præstanda, substituit sibi Tribunos, qui iudicarent gentes vnius Tribus: & quoniam nec isti commodè suum officium valebant implere, substituit illis Centuriones, & istis Quinquagenarios, ac his Decanos: omnes tamen *Moysi* subordinabantur: maiora etenim negotia, controuersiasq. grauiores, quæ circa legem excitabantur, ad ipsum tenebantur referre: quod erat subiectionis omnium ad vnum *Moysen*, ac in vno, & solo *Moyse* plenæ, & supremæ potestatis in omnes irrefragabile argumentum. Prob. cons. Ideo in lege veteri fuit vnus Summus Sacerdos habens plenitudinem potestatis super omnem populum Iudaicum, quia debebat esse vnus Supremus Iudex, qui definiret magisterio sensibili controuersias circa legem, & mores exortas, vt habet *textus allatus*: sed plures in lege Euangelica exortæ sunt hæreses, vt liquet: & Christus superabundanter prouidit Ecclesiæ, quam *acquisiuit sanguine suo*: quia illam muniuit sacramentis longè perfectioribus; nam sacramenta veteris legis erant uasa egena, & uacua, sacramenta uerò nouæ legis sunt uasa gratia, & diuitiis spiritualibus plena: ergo à fortiori instituit Summum Pontificem habentem plenitudinem potestatis super omnes fideles. Quia tamen ipse solus regimini Ecclesiæ non sufficiebat, sicut satis non erat *Moyses*, ideo ordinati sunt Patriarchæ, ceu Tribuni, Primates,

ceu Centuriones, Archiepiscopi; ceu Quinquagenarii, et Episcopi, ceu Decani, quibus totum Ecclesiæ regimen fuit perfectè, commodèque ordinatum. Atqui illi erant tantùm *in partem sollicitudinis Ecclesię*, quia *partitus in illos* tantùm erat *ordo* iudicandorum: non enim omnes, sed tantùm aliquos poterant iudicare, in uno autem, et solo *Moyse* non erat partita, sed plena in omnes potestas, quia omnium causæ maiores ad unum *Moysen* debebant referri: ergo in uno, et solo *D. Petro* fuit plena potestas iurisdictionis in omnes, in aliis autem Apostolis, Discipulisque fuit partita tantùm in aliquos.

14 Conf. In lege veteri ad veterem regendam Ecclesiam non fuit sufficiens lex *à Moyse* scriptis mandata; cùm enim *Scriptura* plurimos, difficilesque sensus contineat, circa quos dubia, hæresesque exortæ sunt, nam populus quærebat *à Moyse* sententiam Dei circa ea, quæ legis erant; quod confirmant hæreses *Sadducaeorum, & Pharisaeorum*; nec ad hæc dubia enodanda sufficiebat *Scriptura*, quæ est regula fidei muta, & ideo nequit, quinam sint veri sensus, pronunciare; nec priuata, ac interna cuiusque inspiratio; aliter nemo accessisset *ad Moysen*, quilibet enim potuisset interno ductu Spiritus S. dubitationes dissoluere. Nec fuit sufficiens, quòd *Moyses* resoluerit dubia suo tempore exorta; non enim omnes hæreses vno partu, eademq; ætate, vt constat, enatæ sunt; ideo *Moyses Exod. 29. Aaron* in Summum Sacerdotem elegit, vnxit, & consecrauit; vt post eius mortem populum iudica-

dicaret, & legis iudicia proferret; & vna cum *Aarone* eius filios ſacerdotes minores inſtituit, vt in partem ſollicitudinis eſſent; ergo in lege noua ad nouam regendam Eccleſiam non fuit ſufficiens Chriſtum Dominum, cuius *Moyſes* fuit figura; vt docet *Beatiſs. P. Aug. lib.* 83. *qq. q.* 61., *de Verb. Domini in Euang. Io. ſerm* 49., *& ſæpe alibi*, tradidiſſe legem Euangelicam, diſſoluiſſe dubia ſuo tempore exorta, ſed neceſſe fuit inſtituere Summum Sacerdotem, vt poſt eius aſcenſionem in Cœlum Eccleſiam viſibiliter regeret, iudicia proferret, hæreſeſque poteſtate ſuprema ſibi vni, & ſoli collata dirimeret; ſecus ſuæ Eccleſiæ indemnitati nō prouidiſſet, vt *Sinagogæ* fuit prouiſum; ſicque gratia non ſuperabundaſſet per Chriſtum. Quia tamen vnus tanto oneri non valet ſufficere; idcirco debuit ordinare cum eo plures ſacerdotes coepiſcopos in partem ſollicitudinis; figuratum enim correſpondere debet figuræ, cùm debeat repræſētari à figura, & ideo figuræ ſimile eſſe debet, aliter repræſentari non poſſet. Atqui Summus Sacerdos à Chriſto inſtitutus fuit *Petrus*; vt *inf.* patebit; ergo *D. Petro* collata fuit plena, & ſuprema poteſtas ſuper totam Eccleſiam; alijs autem Apoſtolis tradita fuit partialis, & limitata, ac *D. Petro* ſubordinata.

15 Prob. 2. *ex Matth.* 16. *Ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Ex quo ſic. Hoc nomen *petra*, ſupra quam primò ædificata eſt Eccleſia, ſignificat id, quod primò poſitum eſt in ædificatione Eccleſiæ,

quod sustentat, & regit totum Ecclesiæ ædificium, ideo significat primam, plenamque potestatem super totam Ecclesiam, sed soli *Petro* impositum est nomen *petra*, non omnibus Apostolis; ergo soli *Petro* collata est plena potestas super totam Ecclesiam. Ma. patet; nam hoc nomen *petra* primò significat Christum *iuxta Apost.* docentem: *Petra autem erat Christus*: qui procul dubio habet omnem potestatem in Ecclesiam, cùm ipse dicat *Matt. vlt. Data est mihi omnis potestas*: ergo nomine *petra*, supra quam primò ædificata est Ecclesia, intelligitur suprema potestas, per quam regitur, & sustentatur totum Ecclesiæ ædificium. Prob. mi. Allatus *textus*, vt docet *Beatiss. P. Aug. lib. 1. Retract. c. 21.*, potest dupliciter intelligi. 1. Tu es *Petrus*, & super hanc *petram*, idèst *super me*, qui sum *petra*, ædificabo Ecclesiam meam. 2. Tu es *Petrus*, & super te, quem constitui *petram*; propterea non ampliùs *Simonem*, sed *Petrum* appello, ædificabo Ecclesiam meam; sed vtroque modo significatur soli *Petro* collatum fuisse primatum, seu plenam potestatem supra totam Ecclesiam; nam si primo modo sumatur; sequitur, quòd solus *Simon*, qui solus dictus est *Petrus à petra*, accipiendo hoc nomen acceperit quoque significatum huius nominis *petra*; nomen enim ex natura rei indicat rem significatam per tale nomen: neque imponitur alicui, nisi illi res significata conueniat; vt hoc nomen *Leo* non imponitur homini, nisi ei competat fortitudo, quam hoc nomen *Leo* significat; ergo si soli *Simoni* à Christo Domino imponitur nomen *Petrus*, qui dicitur *à*

petra fundamentali Ecclesiæ, quæ est Christus, & hoc nomen *petra* in Christo significat plenam potestatem supra totum Ecclesiæ ædificium, manifestè sequitur soli *Petro* communicatum fuisse à Christo primatum, seu plenam potestatem supra totam Ecclesiam. Si secundo modo accipiatur, cōpertum est *Petro* collatam fuisse potestatem primariam, cùm à Christo constitutus est *petra*, quæ talem potestatem significat.

16 *Io.* 1. habetur: *Tu vocaberis Cephas*; sed hoc nomen *Cephas* secundùm vnam linguam interpretatur *Petrus*; & secundùm aliam *Caput*; teste *nostro Iacobo ubi s. c.* 5., ergo *Petrus* solus fuit caput omnium, quod propriè significat supremam potestatem supra totam Ecclesiam.

17 *Ibid.* sequitur: *Tibi dabo claues Regni Cælorum*: nomine autem *clauium* significatur potestas iurisdictionis, & ordinis, seu scientiæ, qua sciens distinguere lepram à lepra potest soluere, vel ligare peccata; & de hac claui habetur *Luc.* 11. *Væ vobis legisperitis, qui tulistis clauem scientię.* Ex quo sic. Soli *Petro* traditæ sunt claues Regni Cœlorū à Christo Domino; nusquam enim legitur claues alijs Apostolis fuisse concessas; ergo soli *Petro* collata est plena, & suprema potestas super totam Ecclesiam. Prob. ant. Quanuis *Io.* 20. collata fuerit omnibus Apostolis potestas ligandi, & soluendi à peccatis; hæc tamen est potestas specialis; quia est potestas ordinis, seu sacerdotalis, in qua omnes sacerdotes sunt pares; vel ad summum differunt, sicut puer, & vir; vt *superiùs* diximus; & quanuis

ad absoluendum, & ligandum requiratur etiam aliqua potestas iurisdictionis, sacerdos enim simplex nullam habens potestatem iurisdictionis nullum potest ligare, vel soluere: non tamen requiritur plena potestas iurisdictionis super omnes fideles; episcopus nanque potest suas, non alienas oues, ordinare, ligare, vel soluere, quia in illas iurisdictionem non habet: nomine autem *clauium* in plurali significatur omnis potestas indefinitè; sed nulli alteri legitur concessas fuisse claues in plurali: ergo claues soli *Petro* fuerunt concessæ; atque adeo alijs Apostolis non omnis, sed aliqua tantùm, & specialis clauis fuit tradita.

18 Cùm Christus tradidit potestatẽ *Petro*, nedũ eam nominauit in plurali, sed etiam in plurali addidit: *Quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in Cælis &c*: cùm autem illam dedit alijs Apostolis, dixit in singulari: *& in Cœlo*; quo significatur, ut ait *D. Chrisost. apud nostum Viterb. vbis; soli Petro* concessam fuisse potestatem super omnem Ecclesiam, quæ *Cœlorum* nomine significatur, ut docet *D. Greg. hom.* 12. *in Matt*: ceteris autem solùm super vnam Ecclesiam particularem; ergo sũma, & plena potestas super totam Ecclesiam soli *Petro* fuit concessa.

19 *Io.* 21. Soli amori, quo *Petrus* Christum amauit præ alijs Discipulis, collata est plena potestas super totam Ecclesiam: ergo soli *Petro* &c. Ant. patet *ex textu*: *Simon Ioannis, diligis me plus his? Dixit ei. Etiam Domine. Tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum. Simon*

Ioan-

Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam, Domine. Tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce agnos meos. Dixit ei tertiò: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertiò: Amas me? Et dixit ei: Domine, tu omnia nosti. Tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce oues meas. Contristatus autem est *Petrus*, quia timebat, ne Christum amaret, sicut debebat, & sicut petebat, nempe *plus his*, seu plus aliis Discipulis; sed potestas super agnos, & oues est super totam Ecclesiam, nam Ecclesia adæquatè componitur ex fidelibus simplicibus nomine *agnorum* significatis, qui fidei pabulo nutriuntur à Prælatis; & ex Pastoribus nomine *ouium* significatis, vt *Matth.* 27. *Percute Pastorem, & dispergentur oues*; quapropter *de maiorit., & obed. c. solita* dicitur cõmissam fuisse *Petro* vniuersalem potestatem super ouile Christi, quia Christus non distinxit inter has, vel illas oues. Conf. etiam liquet, quia amor *Petri* fuit superior amore aliorum Discipulorum: ergo & superiorem potestatem habuit super alios Discipulos, vt potestas responderet amori.

20 *Luc.* 22. *Ego rogaui pro te, Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.* Ex quo sic. Ei competit plena potestas super totam Ecclesiam, cuius fides est indefectibilis, & habet confirmare fidem aliorum Prælatorum Ecclesiæ: sed solus *Petrus* fuit huiusmodi: ergo idem. Prob. ma., nam Ecclesia est indefectibilis, quia *portæ inferi non prævalebunt aduersus eam*, & ideo debet regi fide indefectibili; & tunc fides regens est supra totam Ecclesiam, quando confirmat

mat fidem omnium Prælatorum Ecclesiæ, quia confirmans est supra confirmatum. Prob.mi. Sola fides *Petri* fuit indefectibilis, & firma, aliàs fides aliorum Apostolorum non eguisset confirmari à fide *Petri*, firmum enim non firmatur, sed infirmũ: & Apostoli, qui erant fratres confirmandi à *Petro*, erant Ecclesiæ Prælati, vt constat: ergo solus *Petrus* fuit huiusmodi.

21 *Ibid. Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior?* Dixit autem eis. *Qui maior est inter vos, fiat, sicut minor: & qui præcessor est, sicut ministrator.* Quod confirmauit exẽplo, nam quanuis ipse esset maior inter eos, Dominus enim, & magister eorum erat, attamen eis lauit pedes, tanquam eorum minister, & seruus. Primùm autem lauit pedes *Petro* docens eum facere similiter cum aliis: ergo *Petrus* fuit primus, & magister potestatem habens super alios, aliter hoc facto non docuisset maiorem fieri minorum ministrum, si *Petrus* non fuisset maior omnibus aliis, & alii non fuissent *Petro* minores.

22 *Matth.* 8. *Petrus* dixit: *Domine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei; vsque septies? Dixit illi Iesus: Non dico tibi vsque septies, sed vsque septuagies septies.* Quo numero significatur *D. Petro*, tanquam suo Vicario, fuisse collatam plenam potestatem Christi Domini, qui per septuaginta septem generationes *Luc.* 3. enumeratas carnem sumere dignatus est, & carnem sumendo potestatem pontificiam acquirere, vt inquit *B. P. Aug. lib.* 2. *qq. Euang. q.* 6., sed Christus, vt Pontifex, habuit

ple-

plenam potestatem super totam Ecclesiam: ergo & *Petrus*.

23 *Matt.* 17. Petrus *exactoribus didracmę* soluit æquale tributum pro Christo, & pro se: ex quo ait *Glos.* cognouerunt Apostoli *Petrum* fuisse eis prælatum.

24 *Io.* 21. cùm *Petrus* simul cum alijs Discipulis piscaretur, admonitus *à Ioanne*, quòd Dominus esset in littore, præcinctis vestibus misit se in mare, quod *teste D.Bern.de consid c.*8. totum mundum designat, cæteri autem Apostoli reduxerunt ad terram nauigio, quod significat particularem Ecclesiam: sicut enim plura nauigia in vno mari vniuntur, ita plures particulares Ecclesiæ in vna vniuntur Ecclesia per totum orbem diffusa: ergo solus *Petrus*, qui solus misit se in mare, totius Ecclesiæ habuit gubernium.

25 *Luc.* 22. Solus *Petrus* exemit gladium, qui *iuxta omnes* significat potestatem, *& percussit seruū Principis Sacerdotum*: sed percutere seruos Principis Sacerdotum est habere potestatem supra ipsū Principem Sacerdotum, quia serui subduntur Principi, & nullus alter potest in illos, nisi qui habet potestatem in Principem, & habere potestatem in Principes est habere supremam potestatem in omnes: ergo idem. *Vid. B.P. Aug. serm. de Temp.* 117.

26 Hanc potestatem exercuit *Petrus* afficiendo morte *Ananiam, & Saphiram* illius vxorem ob mendacium prolatum in Spiritum S., necnon *Simonem magum* ob simoniæ delictum.

27 *Act.* 10. Solus *Petrus* in mentis excessu vidit

dit linteum magnum, *in quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, & volatilia cæli, & facta est vox ad eum: Surge*, Petre, *occide, & manduca*: quā visionem ipsemet exponit dicens: nomine illorum *animaliū diuersi generis significari omnem gentem*, quæ à Domino tradita est soli *Petro* occidenda, idèst iudicanda: occidere enim est actus iustitiæ, qui nequit competere, nisi iudici ex potestate publica: & manducanda, idèst incorporanda corpori Ecclesiæ, cibus enim manducando incorporatur corpori manducantis, & ideo statim incorporauit *Cornelium*, & omnes gentes, quæ cum eo erant: ergo soli *Petro* data est potestas super totā Ecclesiā.

28 *Act.* 15. *in Conc. Apostolorum, ac Discipulorum* congregato super quęstione orta circa circūcisionē corā alios Apostolos, & Discipulos *surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis, quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit per os meum audire gentes Euangelium, & credere*. Ex quo sic. Solùm per os *Petri*, non aliorum Apostolorum, elegit Deus omnes gentes audire verba Euangelij, & credere, non quidem per prædicationem, quia prædicare euangeliū omni creaturæ iniunxit omnibus *Matt. ult.*, sed per definitionem, sententiam, & iudiciū super quæstiones ortas circa legem, vt in casu, de quo *Petrus* loquebatur; ergo solus *Petrus* etiam præsente *Concilio* habuit plenam potestatem super totam Ecclesiam. Ant. patet *ex textu*, præsentibus enim Apostolis, & Discipulis ait *Petrus* elegisse Deum, vt *per os suum, audirent gentes euangelium, & crederent*, & huius rei testimonium ab

ab illis petit: *Vos scitis*; non autem dixit *per os nostrum*, quod non omisisset, si hanc potestatem habuissent omnes *in Concilio*; potuisset enim ab illis redargui eo, quia sibi appropriaret, quod omnibus esset commune;ergo proponere res credendas de fide, easque definire est propria potestas solius *Petri*: sed res de fide credendæ obligant totam Ecclesiam, & potestas obligandi totam Ecclesiam est super totam Ecclesiam; ergo solus *Petrus* habuit potestatem super totam Ecclesiam.

29 Item *Petrus* semper ex persona omnium respondet Domino; vt *Tu es Christus filius Dei viui*; quia superior loqui debet pro omnibus, cùm ipse vnus sit,quasi omnes,cùm omnium gerat personam.Insuper ex persona omniũ arguitur: *Simon, ecce Sathan expetiuit vos*; quia Prælatus debet rationem pro omnibus reddere; & ideo vigilare super omnes docetur: ergo *in Petro* fuit potestas super omnes Apostolos; aliter frustra admoneretur, obiurgareturq; pro omnibus.

30 Hæc, & alia testimonia tam clara sunt, & aperta;vt solùm qui oculos peruicaciter claudunt, vel ij,in quibus lumen fidei est prorsus extinctum, videre non possint.

31 Prob.3. ex constantissima Ecclesiæ traditione, quæ citra hæresim negari non potest; vt diximus *to.1. vbis. D.Dion*; qui floruit anno Christi 78. *D.Pauli discipulus lib.de Diuinis Nominib. c.3.* vocat *Petrum excelsum decus, & antiquissimum Theologorum culmen. Anacletus D. Petri alumnus* anno 84.*ep.1. & 3.* idem docuit.*Euarist.* anno 96.

Alex.

Alex. anno 109. *ep.ad omnes Orthodoxos* Pius anno 150. *Irenæus lib.3. aduersus hær.c.3.* anno 170. *Tertull.* anno 200. *lib. de præscript.,& lib.de pudicitia. Orig.* anno 250. *in Matt.c.16.& lib.5. in ep.ad Rom. c.6. & hom.2. in diuersos: & in Luc.hom.17.,& Cypr.* eodem anno *ep.3.,& 9.,& lib. de vnit. Eccl. Arnob.* anno 300. *in ps.138. Hil. Pictau.* anno 350. *in Matth. can.14, & 16.,& in ps.52.,& 131., Basil. Cęsar.* eodem anno *lib.2. cont. Eunom. Cirill. Hierosol. Catech. 11., & 17. Ambr.* eodem anno *serm. 47. de* Petri *Apost. fide, & serm.11.de mirabilib.,& in c.1., & 2. in ep. ad Gal., & in c.12. ep.2. ad Cor. Greg.Naz.* anno 375. *serm. de moderandis disputationib. Greg.Niss* anno 380. *in Opusc. Vt petra vitæ Maxim. Constantinop. in ep. ad Oriental. Optatus Apher* anno 380. *lib.2. cont. Donatist. Io. Chrisost. hom.9. de pœnit. hom.26. in Matt. hom.2. in ps.50., hom.33.,& 55. in Matt. Hier.* anno 390. *lib.1. cont. Iouin; & lib.1. cont.* Pelagian., *& in Matth.c.10., & in ps.13.,& serm.de Vinculis S.Petri, Aug.* eodem tempore *lib.1. Retract. c.21. tract.56. 118., & vlt. in Io.,& serm.15. 26. 27.,& 28.de Sanctis,& serm. 124. de Temp., & in qq. noui Testam. q.75.& de Agone Christiano c.30.,& sæpe alibi; Epiphan. lib.2. cont.hær. hær.59. Cirill. Alex.* anno 420. *lib.2. sup. Io.c.12. & lib 9 c.25.,& 35.,& lib.12.c.64. Leo* anno 440. *ep.89.,& serm.3.de anniuersario die assũptionis suæ. Maxim.Taurin.* anno 450. *serm.1.de nat. Apost.* Petri, *& Pauli, Prosper Aquitanicus lib.2. de Vocat. gentium c.9. Gelas.* anno 494. *ep.4. ad episcopos Dardaniæ, Greg.Magn.* anno 590. *ep.33. lib.3.ad*

Theo-

Theodolindam, & *lib.4.ep.32.ad Mauritium*, & *hom.* 24. *inc. vlt. Io. Martin.* I. *in syn. Lat. act.*2. anno 647. *Beda* anno 720. *hom. in festo Apost.* Petri, & *Pauli c.*16.*Matth. Alcuin.Caroli Magni praeceptor*, & *Vniuersitatis* Parisien. *fundator in Io.* anno 790. *Nicolaus* Papa *ep.ad Mediolanen. Eccles.* anno 850. *Theophylact.* anno 880.*in c.*22. *Luc.*, & *in Io. c.vlt.*, Ignatius *Constantinop.*anno 898. *ep.ad Adrianum* II. *Leo* IX. anno 1049. *lib. cont. Michael. Constantinop.*, & *Leonem Acridanum episcopos c.*7, *Bern.* anno 1120. *lib.*2. *de consid.ad Eug.*, & *ep.*190.,237; 242., *Innoc.*III. anno 1198. *lib.*1.*mysteriorum missae c.*8. anno 1274. *Tho. Aquinas, Aegid. Triumph.*, & ab illis ad nostra tempora tam ingens est *Doctorum* multitudo doctrina, & sanctitate praeditorum, vt nullo possit numero comprehendi.

32 Prob.4. *ex Concilijs. Ephesin.c.*16. *Nulli dubium, imò saeculis omnibus notum est sanctum, beatissimumque* Petrum *Apostolorum Principem*, & *Caput, fideique columnam, Ecclesiae catholicae fundamentum à Domino* Iesu *Christo Saluatore nostro, humanique generis Redemptore coelestis Regni claues accepisse, soluendique, atque ligandi potestate, quam acceperat, vsum fuisse, necnon per successores suos hucusque semper viuere, causasque decernere, semperque victurum esse. Chalcedonen.* in fine *in exemplari ep.* Paschasin. *Sanctissimus, ac Beatissimus* Papa *Caput vniuersalis Ecclesiae. Leo per nos, vt legatos suos, S.Synodo consentiente*, Petri *Apostoli praeditus dignitate, qui Ecclesiae fundamentum*, & *petra fidei*, & *coelestis Regni ianitor nuncupatur. V.Synod.* Con-

Constantinop. act. 1. *Imò ille, qui vertex est omnium pastoralium Sedium in sanctis laudibus florens Apostolorũ verè optimus Petrus* VI. *Syn. art.* 4. loquẽs de *Petro* ait: *Cuius auctoritatem, vtpotè Apostolorum omnium Principis, semper omnis Christi Ecclesia, & vniuersales Synodi fideliter amplectentes* VII. *Syn.* quæ est *Nicæna* II. *act.* 2. loquens *de Petro* ait: *Cuius etiam sedes in omnem terrarum Orbem primatum tenens refulget, & Caput omnium Ecclesiarum Dei consistit; vnde & ipse B.* Petrus *Apostolus Domini Ecclesiam pascens nihil dissolutum dimisit, sed tenuit semper, & retinet principatum, cui si adhærere cupit vestra sanctitas, & nostræ Apostolicæ Sedis, quæ est omnium Ecclesiarum Dei Caput &c. Syn. Lat. sub Martino* I. *art.* 2. loquens *de Petro Apostolorum* Principe: *solus, atque præ omnibus creditus est, atque accipere meruit à Rege Regum Christo Deo claues Regni cœlorum ad aperiendum rectè credentibus in eundem Dominum nostrum, & claudendum infidelibus hæreticis.* VIII. *Syn.*, *quæ est Constantinop.* IV. *act.* 1. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam. Hæc, quæ dicta sunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede Apostolica semper est obseruata Religio. Syn. Romana sub Symmacho fatetur Romanæ Sedis Præsulem merito B. Petri Apostoli per vniuersum Orbem primatum obtinere sacerdotij, & statutis synodalibus solere tribuere firmitatẽ. Conc. Lugd sub Greg. statuit Romanũ* Pontificem *esse Vicarium Iesu Christi, successorem* Petri, *Rectorem Ecclesiæ vniuersalis. Conc. Flor. Definimus S. Apostolicam* Sedem, *& Romanum* Pontificem *in vniuersum*

Or-

Orbem tenere primatum ; & ipsum Pontificem Romanum successorem esse B.Petri , & verum Christi Vicarium,totiusque Ecclesiæ Caput ,& omnium christianorum Patrem,ac Doctorem existere : & ipsi in B.Petro pascendi , & gubernandi Ecclesiam vniversalem à Domino N. Iesu *Christo plenam potestatem traditam esse , sicut in gestis Oecumenicorum Conciliorum continetur* : ergo *ex Concilijs vniuersalibus* totius Orbis consensione celebratis euidenter conuincitur primatum super totam Ecclesiam vniuersalem soli P*etro* fuisse collatum .

33 Altera pars concl., quæ etiam de fide est, scilicet Romanum Pontificem pro tempore existentem *Petri* successorem legitimum in eius Ecclesia Romana, quam fundauit, vsque ad mortem retinuit, ac successori perpetuò, & immobiliter legauit, prob.*ijsdem textibus*,& rationibus. 1.A*aron*, & alii Summi Pontifices *Moysis* successores habuerunt eandem potestatem, quam habuit *Moyses*,aliter non fuissent summi Pontifices, quia non habuissent plenam potestatem super omnem Sinagogã, quæ erat Ecclesia I*udæorum*; tum quia necessitas ponẽdi supremam potestatem *in Moyse* fuit ob dirimendas controuersias , quæ circa legem oriebantur, vt diximus; summa enim Dei prouidentia debuit, vt legis vnitatem seruaret, vnum omnium magistrum, & iudicem deputare, qui hæreses, quæ illam scindunt, dirimeret, secus defecisset in necessarijs; hæc autem necessitas durauit toto tempore legis , non enim simul omnes exortæ sunt hæreses, vt constat ; ergo Romani Pontifices *Petri* succe-

cessores ob eandem rationem eandem potestatem habuerunt, quam habuit *B. Petrus*; sed iste solus habuit plenam potestatem super omnem Ecclesiam; ergo & isti; aliter Deus minùs prouidisset Ecclesiæ, quàm Sinagogæ. 2. SS. PP., *& Conc. sup.* relata manifestè statuunt Pontificem Romanum nedum in Cathedra, sed etiam in potestate suprema, seu primatu succedere. 3. Ideo collata fuit *Petro* plena potestas, quia Deus Ecclesiam duplici magisterio gubernat: inuisibili nempe, quo dona suæ gratiæ per internum influxum inspirat; & visibili, quo viua, & sensibili voce ea, quæ spectant ad legem, declarat, atque definit; sicut enim sacramentis sensibilibus illam instituit; ita sensibili magisterio eam regere necesse fuit, cùm Christus æternus Pontifex post suam ascensionem in Cœlum suam visibilem præsentiam subtraxerit, oportuit, vt *Petrum* sibi Vicarium elegerit; & ob eandem rationem post *Petri* obitum Romanum Pontificem *Petri* successorem statueret. 4. Diabolus impugnat Ecclesiam conflictu visibili, & inuisibili; ergo debuit Deus illam munire inuisibili, & visibili influxu, *ne deficiat, & aduersus eam portæ inferi non praualeant*, sicut *Petro* promisit; at si post *Petri* obitum nullus relinqueretur inter viuos, qui visibiles sunt, habens potestatem illius, deficeret influxus visibilis; ergo remanet in Pontifice Romano, vt in eius successore.

34 Objiciunt 1. *apud Eckium*. Christus non dedit claues *Petro*, nisi prout gerebat personam Ecclesię: ergo suprema potestas est in Ecclesia, non

in

In Petro. 2. Ecclesia non fuit ædificata supra *Petrū*; nam Ecclesia ita stabilis est, vt portæ inferi aduersus eam præualere non possint; *Petrus* autem ita infirmus fuit, vt contra eum in voce unius ancillæ præualuerit; & quotidie præualeat contra eius successores. 3. Ecclesia fuit fabricata supra Christū, qui est *petra*, vt habetur 1. *Cor.* 10; ergo non *Petrus*, sed Christus fuit fundamentum Ecclesiæ; *& fundamentum aliud nemo potest ponere præter id, quod positum est*. 4. Primis decem, & octo annis à morte Christi non fuisset in terris Ecclesia; quia *Petrus* non nisi post decem, & octo annos venit Hierusalem, vbi factus fuit Pontifex, & vbi mortuus est; sed hoc est absurdum, ergo, & id, vnde sequitur. 5. *Petrus* nunquam fuit Romæ, vt colligitur ex variis historiis; ergo in Ecclesia Romana non est primatus *Petri*. 6. *Petrus* erat membrum Ecclesiæ: ergo non fuit super totam Ecclesiam, quia non fuit super se ipsum. 7. Christus *Matth.* 16. *Petrum* vocauit *Sathanam*: sed supra *Sathanam* non est fundata Ecclesia: ergo nec supra *Petrum*.

Resp. ad 1. *Petrum* gessisse personam Ecclesiæ, sicut Rex gerit personam Regni: Rex enim repræsentat omnes suos subditos, & sicut hoc non obstat, quin Rex teneat potestatem, non subditi, ita à pari. Ad 2. vel dicitur, quòd pro eo tunc claues erant *Petro* tantùm promissæ, datæ verò fuerunt post resurrectionem. Vel quòd *Petrus* peccauit, vt persona priuata, non vt vniuersalis Iudex Ecclesiæ: sicut enim Iudex potest iustè administrare rem publicam, & peccatis personalibus fœda-

ri, ita à pari. Ad 3.dicitur Christum esse fundamentum principale, præter quod nullum aliud principale est ponendum:*Petrum* verò esse fundamentum vice Christi, qui propterea non principalem, sed Vicariam potestatem dicitur tenere. Ad 4. dicitur *Petrum*, vbicunque fuerit, fuisse Vicarium; Vicariatum tamen Romæ fixit,cùm Romæ decessit. Ad 5.dicitur *Dion.Corinthior.Episc*;qui vixit illis temporibus, alloquens Romanos, inter quos commorabatur anno 50.à Christi morte,ait:*Vos habentes commonitionem à* Petro. *D.Dion.*Areopag*, ep. ad Tim. Egesipp. lib.3.de excidio Hierusalem*, I*renæus lib.3 c.1.cont.hæreticos,Euseb.Cæsar.lib.2.hist.Hier. de Viris illustribus, S.Ambr. serm.67., Paul.Orosius lib.6.hist.c.6.,& plurimi alij* grauissimi,& antiquissimi S*criptores* apud *nostrum Panuinium p.3. c.1.*, nec refert, quòd historici non concordent in tempore, quo Romam venit, sicut enim quanuis historici non concordent in numero annorum ab Orbe condito,Ioseph enim vsque ad diluuium enumerat annos 1781., Hebraicæ bibliæ annos 1656. Interpretes annos 2262; & tamen ex hoc non sequitur Orbem verè non fuisse conditum, ita quanuis historici non conueniant circa tempus,quo *Petrus* Romam aduenit, insulsè infertur Romam nō venisse. Ad 6. dicitur *Petrum* fuisse membrum Ecclesiæ, vt erat persona priuata, non vt Christi Vicarius. Ad 7. dicitur,vt ad 2.,quòd scilicet *Petrus* pro eo tunc adhuc potestatem non acceperat. Vel erat S*athan*, ut persona priuata, non ut publica.

Obiic.

Obiic.2. *ÿdem apud eundem.* 1. Apostoli *Act.* 8. miserunt *Petrum, & Ioannem in Samariam*; sed missio importat auctoritatem in mittente, & subiectionem in misso; ergo *Petrus* non habuit potestatem super Apostolos, sed super ipsum Apostoli. 2. *Petrus* nunquam exercuit primatum; quia nunquam confirmauit episcopos. 3. Apostoli *Luc.* 22. contendentes de primatu reprehēsi fuerunt à Christo, qui dixit potestatem manere apud Principes, non apud Pontifices, qui debent esse simplices ministri. 4. Filiis *Zebedęi Marc.* 10. aspirantibus ad primatum respondit Christus: *Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum.* 5. *Luc.* 9., & *Matt.* 18. Christus docuit superioritatem esse fugiendam. 6. *Paulus* restitit *Petro.* 7. Victor Papa uolens excommunicare Orientales fuit prohibitus ab *Irenęo Lugdunen.* 8. *Anicetus* cessit *Policarpo Smyrnęorum Episcopo.* 9. Orientales episcopi non obedierunt *Iulio Papę.* 10. *Constantinus* cōcessit Papæ primatum. 11. Tot millia Martyrum Orientalis Ecclesiæ; & tot Sancti *Ecclesiæ Asiana, & Aphricana*, super quas non fuit Papa, essent damnati. 12. Papa non instituit *Concilium Antiochęnum, Constantinop; Alexandrin., aut Indicum.* 13. *Theophilus Alexandrin., & Epiphan.* deposuerunt *Chrisostomum.* 14. *Conc. Nicęnum* statuit episcopos habere curam suburbanarum Ecclesiarum. 15. Idem statuit episcopos ordinari ab episcopis, non à Papa. 16. Idem *Conc.* tribuit primatum episcopo *Hierosolimit.*, non Papæ. 17. *Conc. Aphric.* IV. statuit, ne primæ Sedis episcopus appelletur Princeps Sacerdotum, aut uniuersa-

lis episcopus. 18. *Pelagius, & Greg.* renuerunt *nomen vniuersalis Episcopi*. 19. Papæ primatus probatur tantùm ex decretis, & decretalibus, qui non nisi intra quadringentos annos à morte Christi conditi sunt; ergo nec *Petrus*, nec Papa habet primatum.

Resp ad 1. fuisse argumentum *Arianorum*, qui volebant Filium esse Patre minorē, quia fuit missus à Patre. Missio ergo alia est ex potestate, seu ex auctoritate, quæ importat superioritatem in mittente, quomodò Discipuli missi fuerunt à Christo; alia ex amore, & charitate, quomodò missus fuit *Petrus*. Ad 2. dicitur, quòd *Petrus* primatum exercuit, cùm Apostolis contendentibus circa *Matthiā, & Iosephum* venit ad electionem; quando *Ananiā, & Saphiram* damnauit; quando pronunciauit sententiam *cont. Simonem magum*. Ad 3. dicitur Christum prohibuisse tyrannidem, non autem potestatem, quam voluit esse humilem, non superbam. & sic ad 4; & 5. Ad. 6. dicitur, quòd *Paulus* reprehendit *Petrum* ex officio prædicationis, non autem ex potestate. Ad 7; & 8. dicitur, quòd *Anicetus, Pius, & Victor* statuerunt Pascha celebrandum esse die Dominico. Restiterunt *Orientales*, qui illud celebrabant 14. luna ex institutione *Io. Apost*; propter quod *Policarpus* venit Romam *ad Anicetum*, tanquam ad Caput Ecclesiæ. *Irenæus* autem suasit cōsilio, non potestate prohibuit, ne eos excōmunicaret. Ad 9. dicitur *Athanasium, & Paulum* expulsos *ab Orientalibus* confugisse *ad Iuliū Papam*, qui illos restituit excommunicatis hæreticis, quo exercuit primatum. Ad 10. dicitur *Constantinum*, aliosq; im-

pe-

peratores recognouisse primatum. Ad 11. dicitur non se subtraxisse obedientiæ Papæ, & episcopos *Aphricæ*, *& Asiæ* ad illum recurrisse, vt in causa *Athanasij*, *Chrisostomi*, *Flauiani*, *& Appiarij*. Ad 12. iam diximus *Conc. Nicænum* recognouisse Papæ primatum. Ad 13. dicitur *Chrisostomum Eudoxia* iniquè imperante eiectum fuisse. Ad 14. dicitur *Conc. Nicanum* loqui de Papa, vt est Patriarcha Romanus, sic enim par est *Patriarchæ Antiocheno*, *& Alexandrino*, non autem, vt est Caput totius Ecclesiæ. Ad 15. dicitur non esse proprium solius Papæ ordinare episcopos, sed posse id etiam fieri à tribus episcopis. Ad 16. dicitur loqui de reuerentia episcopi, non de primatu. Ad 17., & 18. dicitur Papam nō esse dicendum vniuersalem episcopum ita, vt alii non sint episcopi, vt patet *ex ep. eiusdem Greg. ad Mauritium*, non autem, quòd Papa non habeat primatum super vniuersalem Ecclesiam. Ad ult. dicitur *canones* hanc doctrinam sumpsisse ex Euangelio, *& aliis Scripturis.*

36 Obiic. 3. *Marcus A. de Dominis Io.* 14. habetur: *Paraclitus autem Spiritus S; quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia*: ergo non *Petrus*, sed Spiritus S. est loco Christi, & eius Vicarius. 2. Omnibus Apostolis æquè commendauit Ecclesiam: *Euntes docete omnes gentes*; æquè omnes instruxit die Pentecostes: ergo fuerunt æquales. 3. *Petrus* nunquam exercuit primatum, quia omnes Apostoli miserunt *Petrum*, *& Io. in Samariā*: *& Paulus, ac Barnabas* detulerunt ad omnes Apostolos quæstionem de circuncisione. 4. Luciferia-

num eſt velle ſe extollere ſuper omnes Apoſtolos qui ſunt Cœli aſtra. 5. Solus Chriſtus eſt Caput, cæteri verò ſunt membra. 6. *Petrus* nunquam ſe vocauit Paſtorem vniuerſalem; ergo nec Papa tali nomine ſe debet vocare.

Reſp. ad 1. Spiritum S. non eſſe Vicarium, qui Pontifice minor eſt. Miſſus igitur fuit ad illuminandos Apoſtolos in nomine Chriſti, idèſt rogante Chriſto. Ad 2. diſt. Æquè commendatos quoad munus Apoſtolatus, ſeu prædicationis, conc. quoad poteſtatem iuriſdictionis, neg. Ad 3. dicitur ordinationem Diaconorum eſſe omnibus Epiſcopis communem: *Petrum* fuiſſe miſſum ex conſilio, non ex poteſtate: & quæſtiones deferri etiam ad miniſtros. Ad 4. diſt. Se extollere ex ſuperbia, conc., extolli à Deo, neg. Ad 5. dicitur ſolū Chriſtum eſſe Caput principale, quod admittit Vicarium quoad influxum externum, non quoad internum. Ad 6. neg. conſ., licèt enim non ſe vocauerit vniuerſalem Paſtorem, attamen talem ſe præbuit exercendo primatum.

37 Collig. ex dictis, quòd licèt Chriſtus Dominus, cùm præſens eſſet corporaliter, dederit poteſtatem iuriſdictionis Apoſtolis, & Diſcipulis cùm *Io.* 20. dixit: *Accipite Spiritum S. &c.*, quo intelligitur collatio poteſtatis, vt docet *B.P. Aug.* *q. 7. noui, & vet. Teſtam. q.* 93., attamen epiſcopis, Prælatis ſucceſſoribus Apoſtolorum, & Diſcipulorum non confertur, niſi per Papam. 1. In tantum Apoſtolis fuit collata ſolùm à Chriſto, quia Chriſtus erat corporaliter præſens, Pontifex enim præſen-

ſentialiter agens non operatur per ſuum Vicariũ; nunc autem non eſt corporaliter prę́ſens, ideo per ſuum operatur Vicarium. 2. In creatione omnia per ſe ipſum operatus eſt Deus, & in propagatione operatur mediantibus creaturis; ergo à ſimili. 3. Primum in quolibet genere eſt cauſa ceterorum, ſed Papa eſt primus, & ſupremus in ordine habẽtium poteſtatem ſpiritualẽ: ergo eſt cauſa poteſtatis exiſtentis in alijs. 4. In tantùm Papa recipit immediatè poteſtatem à Chriſto, in quantùm eius poteſtas eſt ſuprema, ideo non habet ſuperiorem, per quem ei poſſit illa conferri; at epiſcopi habent poteſtatem poteſtati Papæ ſubiectã; ergo illis confertur per Papam. 5. Si poteſtas iuriſdictionis in epiſcopis non eſſet per Papam, non poſſet tolli à Papa, & ſic Papa non haberet poteſtatẽ in omnes, quia quæ ſunt immediatè à Chriſto, cùm ſint de iure Diuino, nequeunt à Papa tolli, aut mutari. 6. Apoſtoli receperunt poteſtatem vbique prædicandi, & miniſtrandi ſacramenta, epiſcopi verò poteſtatem habent ſolùm in ſua diœceſi; ergo non habent eandem poteſtatem, quam habuerunt Apoſtoli. Tandem ſequeretur, quòd Epiſcopi ſtatim electi poſſent exercere epiſcopalia, ſicut poteſt Papa; ſed conſ. eſt falſum; ergo & ant. *Vid. Alex. de S. Elpidio tract. 1. de triplici Sacerdotio c. 7.*

ART.

ART. II.

In quo consistat Ecclesię primatus?

§ EDmundus Richerius Romano Pontifici irreuerenter infestus clarè videns se non posse, nisi cum fidei iactura, ei primatum *contra Conciliorum* statuta negare, adeo dissonis, falsisque explicationibus conatus est illum describere, vt solis verbis, non re ipsa ipsum ei concedere videatur. Nam *lib. de Eccl., & Polit. potest. n.*1. inquit: *Tota iurisdictio Ecclesiastica primariò, propriè, & essentialiter Ecclesiæ conuenit; Romano autem Pontifici, atque aliis episcopis instrumentaliter, ministerialiter, & quoad ad executionem tantùm.* Deinde se ipsum explicans inquit claues *D. Petro* fuisse collatas, quatenus gerebat personam Ecclesiæ, vt docet *B. P. Aug.* licèt perperam *à Richerio* intellectus, vt *inf.*, non autem *Petro* tantùm traditas fuisse, vt talis persona erat; sicuti enim cùm Deus inspirauit in faciem *Adæ* spiraculum vitæ, anima solā faciem non informauit, sed ad totum corpus pertransijt, quod occupauit; ita cùm *Petro* tradidit claues, spirituaiis potestas non remansit in solo *Petro*, sed ad totam Ecclesiam peruenit; atque adeo totam Ecclesiam *in Conc. vniuersali* congregatam esse supra Romanum Pontificem *D. Petri* successorem; Romanū tamen Pontificem esse Caput E clesiæ, & tenere primatum, quatenus est super omnes Ecclesias particulares, non supra totam Ecclesiam vniuersalem; & quatenus ad ipsum spectat, tanquam instrumentum, ministrum, & exe-

cu-

cutorem Ecclesiæ vniuersalis, promulgare decreta totius Orbis Christiani consensu statuta *in Conciliis*, & curare, vt seruentur ab omnibus; quapropter Ecclesiæ regimen esse quidem monarchicum, sed aristocratia temperatum, quatenus refertur ad vnum Christum, qui solus est Caput Ecclesiæ, & ad Ecclesiam, quæ ex omnibus fidelibus constat. Hanc *Richerii* doctrinam statim damnarunt *Conc. Prouinciale Senonen., & Aquen.*, quorum decreta refert *Labbæus to.vlt Concilior*: & ob hoc *à Facultate Parisiensi* auctoritate Regia *Richerius* à Sindicatu *eiusdem Facultatis*, quem gerebat, fuit depositus, & à *Facultate* expulsus, vt refert *Spondanus* anno *1612. n.3.* Hoc tamen non obstante hanc eandem sententiam inuariatam prorsus secuti sunt *Launoius, Vigorius, Quesnell., Maimburg., Natalis Alex.*, *& alii pauci* eiusdem nationis.

2 *Omnes autem alii Theologi, & DD.* omnium aliarum totius Orbis nationum catholica ingenuitate fatentur Ecclesiæ primatum *D.Petro*, eiusque successoribus à Christo Domino collatum non consistere in sola promulgatione, & executione decretorum, sed in potestate iudiciaria in causis fidei, & morum, vt docent *Concilia*, *& SS. Patres*, & hanc esse in Ecclesia, quia est in solo Capite, non autem in omnibus membris Ecclesiæ; & ideo Papam esse super totam Ecclesiam vniuersalem. *Ita Fund.D.lib.de potest.Pontif.p.1.c.1.,& in c.firmiter de summa Trin.,& lib.cont.exempt.*, quē secuti sunt *nostri B.Aug. Triumph. Alex. de s.Elpidio lib.de Eccl.potest.tract.1.c.4.,& tract.2.c.3.Gailelm.*

lelm. Cremon. q. 3., *Viterb. lib. de Regim. Christiano c.* 5., *Bartholomaus Vrbinas, Nastllus, Panuinius, Coronel.,& omnes alii exteri* communissimè.

Vnica concl. Ecclesiæ primatus *D. Petro* collatus formaliter non consistit in sola promulgatione, & executione decretorum, quæ fiunt *in Cōciliis*, vel vsu, & consuetudine recipiuntur in Orbe Christiano, sed in potestate iudiciaria definiendi causas fidei, & morum, & hæc potestas existit in Ecclesia, quia existit in solo Capite, qui est Summus Pontifex, non est autem in omnibus membris Ecclesiæ.

3 Prob. I. pars concl. quòd scilicet primatus non consistat in sola promulgatione, & executione &c. sed in potestate iudiciaria &c. *Scripturis*, & rationibus allatis *in sup. art.* .1. Primatus Summo Sacerdoti à Deo concessus in lege veteri non consistebat in sola promulgatione, & executione decretorum, & iudiciorum, quæ vel facta erant *in Conciliis*, vel vsu, & consuetudine inducebantur *inter Hebræos*, sed in potestate iudicatiua, sententiatiua, & definitiua disceptationum, quæ oriebantur circa legem Dei, cui potestati subdebantur omnes potestates Sacerdotum minorum, & Iudicū, quia debebant ad illam causas maiores referre, ut manifestè habetur *Exod.* 18., potestas autem, ad quam referuntur causæ maiores aliarum potestatum, procul dubio maior est, & superior aliis potestatibus: ergo & primatus in lege Euangelica concessus Summo Pontifici non consistit in sola promulgatione, & executione decretorum, quæ fiunt

in

in Conciliis, uel usu recipiuntur, & firmantur in Orbe Christiano, sed in potestate iudiciaria definiendi fidei causas, & morum; non enim minor, sed maior est potestas Ecclesiæ Catholicæ, quàm Sinagogæ, nedum extensiuè, quia hæc ad omnes gentes totius Orbis extenditur, & tenet claues Regni Cœlorum ita, ut nemo queat extra ipsam saluari; illa uerò tantùm ad populum restringebatur *Iudaicum*, & extra eam saluabantur *Gentiles* præcepta legis naturæ obseruantes; sed etiam intensiuè, quia hæc ui sacramentorum confert gratiam, qua à peccatis mundamur; illa uirtute suorum sacramentorum, quæ gratiam non continebant, sed merè significabant, non habebat uim iustificandi à peccatis, & per consequens aperiendi Regnum Cœlorum, ut diximus *in tract. de legib. q. 2. art.*

4 Prob. 2. ex illo: *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo &c.* Ex quo arguitur sic. Causa instrumentalis sustentatur à principali, vt in physicis calor sustentatur à forma ignis, & in moralibus Prorex sustentatur à Rege in officio; sed *Petrus* non fuit substentatus ab Ecclesia, & è contra sustentauit Ecclesiam: quia vel fuit fundamentum, supra quod ædificata est Ecclesia, de ratione autē fundamenti est substentare ædificium, vt claret, vel gessit vices Christi, qui est fundamentum, supra quod fundata fuit Ecclesia, vt magis placet *Aduersario*: quapropter dictus est *petra* à Christo, qui est *petra*, quia nimirum vices Christi debuit obire: ideoque dicitur *Christi Vicarius à gerendo vices Christi*: quis autem neget Christi munus esse substen-

ſtentare Eccleſiam, cùm ſint fundamentum illius? Ita quis neget *Petrum* Eccleſiam ſuſtentare, cùm gerat Chriſti vices, niſi cum *Marco Antonio de Dominis* aſſerat *Petrum* non eſſe Chriſti Vicarium; *gerere* namque *vices* alicuius conſtat idem eſſe, ac *munus* illius *obire*; ergo *Petrus* non habuit poteſtatem inſtrumentalem, & principalem Eccleſia.

5 Sequitur: *Tibi dabo claues* &c: *& Quodcunque ligaueris &c.* Arguitur autem. Merus promulgator, & executor decretorum poteſtatis principalis non habet poteſtatem ſoluendi, ligandiue, quē poteſtas principalis ligauit, vel ſoluit; ſeu aperiendi, aut claudendi Cœlum his, quibus poteſtas principalis illud aperuit, vel clauſit, non enim executor Regis habet poteſtatem aperiendi carcerem ei, quem clauſit Rex, vel claudendi, quem Rex aperuit; ſecus non eſſet executor, quia non impleret eius decreta, ſed ſolueret: ſed *Petrus* habuit poteſtatem ſoluendi leges latas in Eccleſia, vel *in Conciliis*, vel uſu receptas, & ligandi nouis legibus Eccleſiã, vox enim Chriſti Domini eſt. *Quodcũque ligaueris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cęlis*: ſi nanque non poſſet ligare, vel ſoluere leges *Conciliorum*, vel uſus, iam non poſſet ligare, vel ſoluere: *Quodcunque ſuper terram*, cùm iſtæ leges in terris latæ ſint ab hominibus, in tantùm ſiquidē nequit *Petrus* ſoluere leges ad doctrinam fidei pertinentes, in quantùm latæ ſunt in Cœlis à Deo, adeoque ſunt de iure Diuino, non humano; quapropter ad oſtendendum collatam fuiſſe *Petro* tantum-

tummodò potestatem soluendi ius humanum, non Diuinum, inquit Christus: *Quodcunque solueris super terram &c.*, nimirum quencunque solueris à lege lata ab hominibus in terra existentibus: non autem ait: *Quodcunque solueris super Cælum*, erit solutum & in terra, quia neminem potest soluere, quem lege ligauit Deus in Cœlis; ergo *Petrus* non fuit merus promulgator, & simplex executor Ecclesiæ.

6 Prob. 3. ex illo *Io. Tu es Cephas*, quod interpretatur *Caput*, aliisque omnibus *Diuinarum Scripturarum textibus*, quibus *in sup. art.* ostensum est *Petro* collatum fuisse Ecclesiæ primatum, qui possunt videri, cùm parum distent. Nomine primatus intelligitur visibilis potestas suprema, cui subiicitur omnis alia potestas, primum enim definitur, *quod est super omnia, & supra quod nihil est*; hinc *Adam* fuit primus homo, quia omnes homines sunt infra ipsum, & supra ipsum nemo est, secus si supra primum esset aliud, illud aliud esset primum, & primum secundum; sed de fide est *Petro* collatū fuisse Ecclesiæ primatum; quod solus hæreticus, qui fidem non habet, potest negare; hoc nanque credit Ecclesia, ideoque solus Ecclesiæ discredens potest non credere; ergo de fide est *Petrum* habere potestatem supremam in Ecclesia. Ergo de fide est Ecclesiam non habere potestatem supra *Petrū*, quia supra primam, supremamque potestatem nulla datur potestas, secus prima, & suprema non esset. Ex hoc euincitur *Richerium* reapse negare *Petro* primatum, meritòque proscriptum fuisse, &

ex-

expulsum *ab Vniuersitate Parisiensi*, deinde *Romæ* damnatam eius sententiam, vt *infra* videbimus, vtpotè *Magdeburgensibus concordem*.

7 Conf. Causa ministerialis, seu instrumentalis agit in virtute causæ principalis, qua inferior est; sed potestas *Petri* non agit in virtute potestatis Ecclesiæ; *Petrus* enim non accepit potestatem ab Ecclesia, sed à Christo, vt docent *Scripturæ*; causa autem instrumentalis vim agendi à causa principali recipit, vt notum est; ergo potestas *Petri* non est ministerialis, seu instrumentalis respectu Ecclesiæ.

8 Explicatur, & prob. magis. Quanuis *Petri* potestas rectè dicatur ministerialis respectu Christi Domini æterni Pontificis, quia Christi Vicarius, & minister est; à Christo recipit potestatem, imò agit per potestatem Christi; attamen falsò dicitur esse ministerialem, & instrumentalem respectu potestatis Ecclesiæ, quod sic monstratur. Nulli puræ creaturæ siue singillatim, siue collectiuè sumptæ ex natura sua potest competere potestas simpliciter principalis regendi Ecclesiam; illi enim competit principaliter ex natua sua, cui competit iudicare, & non iudicari, nam cui competit iudicari, supponit supra se potestatem, à qua habet iudicari, quia nemo nisi à Superiore iudicatur, & potestas, quæ supponit aliam potestatem, non est principalis, quia nō est prima; nulli autem creaturæ siue singillatim, siue collectiuè sumptæ potest competere iudicare, & non iudicari, quoniam nulli creaturæ potest competere iustitia sine iniustitia, iustitia nanque

est

est ratio formalis actiuè iudicandi, & iniustitia est ratio, ob quam passiuè potest iudicari; at nulla creatura siue singillatim, siue collectiuè sumpta est sine iniustitia, quia nulla est sine peccato, quod est iniustitia, per quam subditur iudicio Dei;adeoque *B.P.Aug.in ps.*70. docet soli Chisto Domino competere potestatem principaliter, quia solus sine peccato inuentus est, asserens: *Tu solus iustè iudicas iudicatus iniustè*;ac propterea solus habet potestatem iurisdictionis simpliciter in Ecclesia, quā *acquisiuit sanguine suo*; sed Ecclesiā visibilis,prout *hìc* sumitur, dicit congregationem purarum creaturarum visibiliter conuocatarum:ergo Ecclesiæ ex natura sua nequit cōuenire potestas principalis, & consequenter *Petro* nequit conuenire potestas ministerialis respectu Ecclesiæ.

9 Dices. Ex hoc sequeretur neque Regibus conuenire posse potestatem principalem regendi Regnum; creaturæ enim sunt,ac peccatis obnoxię; & tamen rectè dicitur, quòd Prorex habeat potestatem ministerialem respectu Regis.

Resp.,quòd nec etiam Regibus respectu Dei consideratis, qui *est Rex Regum,& Dominus Dominantium*,competit potestas principalis; nam *Rom.* 13. habetur: *Ministri Dei sunt*; adeoque dicuntur Reges locum Dei tenere, eius vices obire. Sicut autem Rex, licèt Dei minister,attamen habet sub se Regnum, quia à nullo sui Regni potest iudicari; ita *Petrus*, vtpotè Christi Vicarius, eminet Ecclesiæ, aliisque ministris, quia ab Ecclesia nequit iudicari,vt videbimus *in seq.art.*,& quemadmodum

in Regno non eſt poteſtas principalis reſpectu Regis, quia Regnum non eſt Dei miniſtrum; ſicut Dei miniſtra dicitur Reſpublica, ita in Eccleſia non eſt poteſtas principalis, ſed in *Petro*, quia Eccleſia non eſt Dei Vicaria, cùm Dei Vicarium ſuper Eccleſiam conſtitutum fuiſſe *Petrum* doceat fides.

10 Declaratur magis. Si Eccleſiæ competeret poteſtas principalis, vel ex iure naturæ, vel ex iure poſitiuo? (vtrunque videtur aſſeri à *Richerio*) Non primum; quia illi ex natura ſua competit poteſtas, cui ex natura ſua competit iuſtitia, quæ eſt ratio formalis poteſtatis iudicantis; creaturæ autem non competit eſſentialiter iuſtitia, quia iniuſta eſſe non poſſet, ideo nec poteſtas ei conuenit ex iure naturæ. Nec ſecundum: quia in *Scripturis Diuinis* non legitur poteſtatem principalem traditam eſſe Eccleſiæ, ſed *Petro*; ergo ſecundùm vtrunque ius poteſtas principalis competit *Petro*, non Eccleſiæ.

11 Prob. 9. *Concilia* aſſerunt primatum conſiſtere in poteſtate iudiciaria decernendi cauſas fidei, & morum; vt *Epheſinum c.* 16. vt *in ſup. art.*, & *Sardicenſe c* 3. & 4. *edit.* 1. vel 4. & 5. *edit.* 2., quod fuiſſe generale teſtatur *Sulpitius lib.* 2. *hiſt.* & *Socrat. lib.* 2. *c.* 16., necnon conſiſtere in poteſtate confirmandi, & reſcindendi *Conciliorum* decreta, vt uidebimus *in ſeq. art.*, ergo non conſiſtit in mera promulgatione.

12 Prob. 10. *ex SS. PP. Cypr. ep.* 3. *ad Cornel.* ait: *Neque enim aliunde hæreſes obortæ ſunt, aut natæ ſunt*

sunt schismata, quàm inde, quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus Iudex vice Christi cogitatur, cui si secundùm magisteria Diuina obtemperaret fraternitas vniuersa &c. Optatus Apher lib.2.cont. Parmenian. Igitur Iesu Christo ad Patrem, & ad cęlestem Ecclesiam ex terrena reuersuro necesse omnino fuit aliquem Ecclesia ab se in terris constituta Præsidem relinquere, qui eius Vicariam potestatem, ad quem tanquam Iudicem, & Pastorem omnes Christi ouicula in terrena Ecclesia commorantes confluerent. Orig. tract.1. in Matth.c.16. Vide, quantam potestatem habet petra, super quam ædificatur Ecclesia, vt etiã iudicia eius maneant firma, quasi Deo iudicante per illam. Ambr.lib.com.10 in c.22.Luc. Tollit ergo Petrus aurem; quare Petrus? Quia ipse est, qui accepit claues Regni Cęlorum, ille enim condemnat, qui & absoluit. Aug.serm.29. de sanctis: Interpres legis, assertor gratiæ, destructor Sinagogæ, *Ecclesiæ reparator. Hil. in ps.131.* Cælestis *Regni ianitorem, & in terreno iudicio Iudicem Cęli. Epiphan. lib. Anchorati. Qui accepit clauem* Cælorum, *& soluit in terra, & ligat in* Cęlo; *in hoc enim omnes quæstiones, & subtilitates fidei inueniuntur*. Idem habent *D. Tho.in 4.dist.24.q.3.art.2. ad 3.q. Fund.D.Aegid. in c. Firmiter de summa Trin., & omnes Theologi communiter.* Ex quibus sic arguitur. Munus proprium Iudicis est ferre sententiam super quæstiones sibi delatas pertinentes ad legem, & absoluere, ac damnare reos in iudicium deductos, ut constat cuicunque, qui nolit pertinaciter negare pro-

prias significationes uerborum, ut suum defendat errorem; sed Papa est supremus Iudex in Ecclesia Dei, ad quem habent confluere omnes fideles, cuius iudicia manent firma, qui absoluit, & condemnat, interpretatur legem, soluit omnes quæstiones legis, & ligat in Cœlo conformiter ad suam sententiam latam in terris; ergo primatus consistit in potestate iudiciaria omnium causarum fidei, & morum.

13 Conf. ex *Aug. qq. ex nouo Testam. q. 75. Sicut in Saluatore erant omnes causæ magisterii, ita & post Saluatorem in Petro omnes continentur, ipsum enim constituit esse Caput eorum, vt esset Pastor Dominici gregis.* Ex quo sic. Primatus in Christo Domino fuit plena, & suprema potestas iudiciaria causarum fidei, & morum, non autem fuit potestas ministerialis respectu Ecclesiæ, aliter Christus subderetur Ecclesiæ, quod nonnisi blasphœmè dici posset; sed *in Petro* fuit primatus, sicut fuit in Christo, imò primatus *Petri* est eadem potestas Christi, sicut potestas Vicarii est eadem, ac potestas Episcopi, & potestas Proregis est eadem, ac Regis; ergo primatus *Petri* formaliter consistit in plena, & suprema potestate causarum fidei, & morum, non autem in simplici facultate promulgatiua, & coactiua decretorum.

14 Tandem *Aug. lib. de Agone Christ. c. 30 Non sine causa inter omnes Apostolos catholicę Ecclesiæ personam substinet Petrus, huic enim Ecclesiæ claues Regni Cęlorum datæ sunt, cùm Petro datæ sunt; & Tertull. lib. Scorpiaco aduersus Gnosticos: Memento*

cla-

claues eius hic Dominum Petro, & per eum Ecclesiæ reliquisse. Ex quibus sic. Si potestas suprema esset principaliter in Ecclesia,& ministerialiter *in Petro,* sequeretur,quod esset *in Petro* per Ecclesiam, non è contra, sicut in Vicario est per episcopum, non è contra; sed conf. est cont. *textus allatos*; ergo & ant.

15 Prob.2.pars concl. quòd scilicet Papa habeat potestatem nedum super omnes Ecclesias particulares diuisiuè,sed etiam super totam Eccleſiam uniuersalem collectiuè, idèst congregatam in unum. 1.*Concil.Chalced.vbis.* asserit Papam esse, *Caput vniuersalis Ecclesiæ.* VI.*Syn.*docet, quòd *auctoritatem Petri, vtpotè omnium Apostolorum Principis, semper omnis Christi Ecclesia, & vniuersales Synodi*(quæ sunt Ecclesia in vnum coacta) *amplectentes &c. Syn. Rom. sub Simacho fatetur Papam tribuere firmitatem,*(seu confirmare)*statutis Synodalibus*. Ex quo infertur habere potestatem super Ecclesiam vniuersalem congregatam in vnum; confirmans enim superior est confirmato. *Conc. Lugd. sub Greg.* statuit Romanum Pontificem *esse Vicarium Iesu Christi, successorem Petri, Rectorem Ecclesiæ vniuersalis.Flor.* habet Pontifici Romano *in B.Petro pascendi, & gubernandi Ecclesiam vniuersalem à Domino N. Iesu Christo plenam potestatem traditam esse, sicut in gestis œcumenicorum continetur.* Quibus hoc *Conc*; quod procul dubio fuit generale, definit nedum Papam esse super Ecclesiam vniuersalem, sed etiam hoc statutum fuisse *à Conciliis generalibus*. Idem docent *SS.PP.* superius

rius laudant; ergo hæc ſententia, quæ Eccleſiæ poteſtatem propugnat, ab ipſa Eccleſia impugnatur rectè ſentiente hanc poteſtatem eſſe in ſolo Summo Pontifice vero Ieſu Chriſti Vicario, ſuoſque maleſuádos laudatores redarguente, ac eorum cõmentitia vaniloquia reſpuente; ſiquidem Eccleſia collectiuè ſumpta *hic* accipienda eſt pro ſolis *Concilijs, SS. PP., & DD.*, compertum enim eſt hanc poteſtatem non eſſe in ſæcularibus idiotis; quia in illis non eſt *clauis ſcientia*; tum quia impoſſibile eſt omnes Chriſti fideles per totum Orbem diſperſos in vnum congregari: vel ſaltem cùm certum ſit nunquam vſque ad hæc tempora fuiſſe cõgregatos, ſequeretur hanc poteſtatem nunquam vſque nunc fuiſſe in actuali exercitio; & ſic nihil eſſet obſeruandum de fide, nil promulgandum à Papa &c., quæ deſtruunt ipſam Eccleſiam, dum illius auctoritatem ædificare moliuntur. 2. Poteſtas Chriſti eſt ſuper omnem Eccleſiam diuiſiuè, & collectiuè, ſed Papæ poteſtas eſt poteſtas Chriſti à Chriſto accepta, quia eſt Chriſti Vicarius; Vicarii autem poteſtas eſt poteſtas epiſcopi ab illo recepta; ergo Papæ poteſtas eſt ſuper omnes Eccleſias diuiſiuè, & collectiuè. 3. Si Papæ poteſtas non eſſet ſuper totam Eccleſiam collectiuè, non eſſet poteſtas plenaria; ſed conſ. eſt falſum ex dictis; ergo & ant. 4. Quod eſt ſupra omnes partes alicuius totius etiam diuiſiuè acceptas, eſt ſupra illud totũ etiam collectiuè ſumptum: vt Angelus, quia eſt ſupra hominem, & ſupra bruta animalia, quæ ſunt partes diuidentes animal, *vt ſic*; eſt etiam ſupra ipſum

ſum animal, quod eſt totum collectiuè continens hominem, & bruta; ſic Dux, qui eſt ſuper omnes milites diuiſiuè, eſt etiam ſupra totum exercitum collectiuè: & Rex, qui eſt ſupra quenlibet ſibi ſubditum diuiſiuè, eſt ſupra totum Regnum collectiuè: & Caput, quod eſt ſupra ſingula membra diuiſiuè conſiderata, eſt ſupra omnia illa etiam collectiuè ſumpta: *à ſingularibus enim diuiſis ſufficienter enumeratis valere ad vniuerſale* eſt conſtans regula *apud Logicos*: ſed Papa eſt ſupra omnes Eccleſias particulares diuiſiuè ſumptas, vt concedunt *Aduerſarii*: ergo & ſupra illas in vnum collectas. Tum quia in tantùm Papa eſſet ſuper omnes Eccleſias particulares, non ſuper vniuerſalem: in quantùm eſſet purus Miniſter Eccleſiæ vniuerſalis; ideo enim Dux electus ab aliqua Republica eſt ſupra quanlibet perſonam priuatam diuiſiuè, non tamen ſupra omnes collectiuè: quia eſt purus miniſter non habens ſupremam poteſtatem, quæ reſidet in Republica: ſed Papa non eſt purus miniſter Eccleſiæ, nec in Eccleſia reſidet ſuprema poteſtas: vt *ſuperiùs* probatum eſt: ergo Papa eſt ſuper omnes Eccleſias diuiſiuè, & collectiuè, *Sed de hoc in ſeq. art.*, vbi ſoluemus obiectiones contrarias. 5. Si Papa non haberet poteſtatem ſuper totam Eccleſiam congregatam in vnum, vel in Papa non eſſet primatus, ſeu ſuprema poteſtas: vel hæc poteſtas eſſet in duplici ſubiecto; primum eſt contra fidem, vt diximus: & ſecundum reddit monſtruoſam Eccleſiam: ei nanque duplex Caput conſtituit; ergo Papa habet poteſtatem ſupremam ſuper totam Ec-

clesiam etiam congregatam in vnum. Tādem hæc sententia, quam impugnamus, asseritur *à Lutheranis apud Echium inter primas obiectiones 17. & 18.*

16 Obijc. 1. Claues à Christo fuerunt collatæ *Petro* nomine Ecclesiæ, quatenus Ecclesiæ gerebat figuram, vt docet *Aug. serm.* 108. *de diuers. & Cyp.* relati 24. *q.* 1. *c. quodcunque. c. loquitur, & c. alienus.* & prob. *Matt.* 18 *Dic Ecclesiæ: & Quæcunque alligaueritis super terrā &c.* quæ verba dicta sunt Ecclesiæ; vetat autem *Trid.* explicari *Scripturas* contra sensum *SS.*, & ratio est. *Petrus* frater noster erat circundatus infirmitate, & peccatis obnoxius, ideo fuit correctus *à Paulo*, ideo nobiscum dicere debuit *Dimitte nobis debita nostra*; ergo potestas iurisdictionis primariò cōuenit Ecclesiæ, *Petro* autem solùm ministerialiter tanquam ministro. Tum quia Deus, & natura immediatiùs se habent ad aliquod suppositum, quàm ad partem etiam nobilissimam illius suppositi, vt facultas videndi primariò data est toti homini, vt per oculum, tanquam per organum, & ministrū exerceatur, at *Petrus* fuit pars Ecclesiæ, quæ potest rescindi, & repudiari: ergo potestas iurisdictionis primariò data est Ecclesiæ, ministerialiter *Petro*. 2. *Act.* 8. *Miserunt ad eos Petrum, & Ioannem*; & *Io.* 17. *Sicut me misit in mundum, ita & ego eos misi in mundum &c; vt & ipsi in nobis vnum sint*; ex quibus verbis deducitur potestatem clauium datam esse, non vni, & soli *Petro*, sed vnitati Ecclesiæ, quæ conflatur ex pluribus; & *Act.* 20. *Attendite vobis, & vniuerso gregi, in quo vos*

Spi-

Spiritus S. posuit episcopos regere Ecclesiam Dei: & in præfat. Apostolorum: Quos operis tui Vicarios eidem contulisti præesse pastores; ergo potestas regendi Ecclesiam data est omnibus.

Resp. ad 1. fuisse argum. *Lutheri*, vt videre est *apud Echium in Enchir. c. 3. à Centuriatoribus* reassumptum, vt habet *Panuinius p. 1. c. 5.* Dicitur ergo claues fuisse datas Ecclesiæ *per Petrum*, vt se ipsum exponit *Beatiss. P. de Agone c.* 30., quia *Petrus* est in Ecclesia, tanquam Caput, modo, quo explicatum est *iuxta SS. DD.*, non autem modo, quo interpretatum fuit perperam ab Hæreticis. Sic *Petrus* gessit figuram Ecclesiæ, sicut Rex gerit personam Regni; *ideo* enim (inquit B. P. *q. 75. ubi s.* se ipsum explicans) *corripitur, vel laudatur Præpositus pro populo, quia gerit figuram, & personam populi*: non autem ex hoc deducitur potestatem esse in populo, non in Præposito, sed potiùs è contra, vt manifestum est. Ex quo apparet distorqueri *ab Aduersariis Sciptur as*, *& SS. DD.* doctrinas. Ad *Trid.* dicitur non vetare plures explicationes *eiusdem Scripturæ*, quia *eadem Scriptura* habet plures sensus, & ideo plures explicationes. Non est autem contra, sed iuxta *SS. DD.* afferre plures explicationes eorum. Ad *textum Matth.* dicitur potestatem collatam fuisse Apostolis, & Discipulis in partem sollicitudinis, *Petro* autem in plenitudinem potestatis. Ad 1. rationem dicitur duplicẽ operationem distinguendam else *in Petro*; vnam, quæ erat ab ipso, vt à persona priuata, alteram, quæ erat ab ipso, vt Caput, & Iudex Ecclesiæ; vnde

de alia est operatio personæ, altera Sedis; patet enim, quòd manducare, ambulare &c. non erant ab ipso, vt erat Caput Ecclesiæ, sed vt persona particularis; & hoc modo frater noster fuit circundatus infirmitate, quia potuit deficere in illis actionibus, quæ ad propriam spectabant personam, quòd & ideo pro istis debet nobiscum dicere: *Dimitte nobis &c.* At verò in actionibus, quæ spectant ad Sedem, & gubernium Ecclesiæ, nec grauiter, nec leuiter potuit deficere; quapropter Christus Dominus specialiter rogauit *pro Petro*, vt non deficeret eius fides; vt scilicet in ijs, quæ spectant ad fidem, & fidelium gubernium, peccare non posset; non autem dicitur orasse, vt non deficeret eius charitas, spes, vel alia virtus spectans ad priuatam illius personam. Reprehenditur ergo *à Paulo*, non quia aliquod dogma contra fidem protulerit; sed quia permittendo circuncisionem dissimulabat definire legem *Moysis* non esse imponendam fidelibus; dissimulare autem erat propriũ ipsius, vt persona priuata erat; sicut ei conueniebat, vt Caput erat, definire, vt postea definiuit. Ad aliã dicitur, quòd sicut facultas videndi data est homini per oculum, in quo tantummodo residet; ita plenitudo potestatis data est Ecclesię *per Petrum*, in quo solùm existit; & sicuti non corpus, sed anima propriè dicitur videre per oculum, tanquam per organum; ita non Ecclesia, quæ est corpus mysticum, sed spiritus Christi, qui est anima viuificans hoc corpus, dicitur iudicare *per Petrum*, tanquam per organum, & ministrum. Fuit autem *Petrus* pars

Ec-

Ecclesiæ, inquit *Echius vbi s.ad 6.*, quæ est Caput, non quæ est sub Capite. Vel fuit pars, quatenus persona priuata, non vt publica. Ad 2.resp. *Echius* ad 1. ex 2. obiectionibus hoc fuisse argumentum *Arianorum*, qui colligebant Filium esse Patre minorem, quia fuit missus à Patre. Missio ergo alia est ex consilio, quomodò missus fuit *Petrus*; alia ex potestate, & auctoritate, quomodò missi fuerunt Discipuli à Christo; ex quo apparet inter has duas missiones discrimen. Ad aliud iam dictum est episcopos, & Apostolos positos fuisse in partem sollicitudinis ad regendam Ecclesiam Dei; *Petrum* autem in plenitudinem potestatis.

17 Instant *Richer.n.4;& Natalis* §.3. Solus Christus est Dominus Ecclesiæ, & Pastor ouium, non *Petrus*, quia illi dictum non est: *Pasce oues tuas*, sed *meas*; ergo *Petrus* est solùm minister. 2. Si Papa esset Caput Ecclesiæ, Ecclesia esset biceps, & ideo monstruosa; haberet enim duo capita, nempe Christum, & Papam.

Resp. hoc arg. esse *Centuriatorum apud Panuinium p.2.c.3.arg.3.* Dicitur ergo *Petrum* esse ministrum respectu Christi, cuius est Vicarius, quia ab illo potestatem accepit, non autem esse ministrum respectu Ecclesiæ, cùm potestatem ab illa non deriuauerit. Ad 2; quod est arg. *M. Antonij de Dominis in Manuali c.4.* dicitur vnum tantùm esse caput visibile, quod est Papa, Christus autem esse Caput inuisibile. Præterea Vicarius, & episcopus, sicut Rex, & Prorex non sunt duo capita, vnus enim stat loco alterius, & alterum repræsentat.

ART.

A R T. III.

An Papa sit super Concilium?

1 QVæstio est de Papa legitimo, & vero; nõ de schismatico, & dubio, schismaticus enim non est Papa, & dubius non est verus, quia vertias certitudine afficitur, dubietas autem incertitudine. Item sermo est *de Concilio generali*, nullus enim vsquenunc *de prouinciali* dubitare ausus est. *Concilium* autem *generale* potest considerari, vel prout Papam includit, & in hoc sensu non loquimur, esset enim quærere, an Papa sit supra seipsum: sicut si quis inquireret, an caput sit supra corpus, prout corpus complectitur etiam caput, quæreret, an caput nedum sit supra alias partes à capite, sed etiam supra seipsum. Vel potest considerari *Concilium*, vt est corpus mysticum plurium membrorum distinctum à capite: & in hoc sensu procedit quæstio, an Papa nedum sit supra omnes fideles, qui Ecclesiæ sunt membra singillatim sũpta extra *Concilium*, sed etiam collectiuè sumpta, & repræsentatas *per generale Concilium.*

2 Fraudulens *Lutheranorum* inuentum fuit recurrere *ad Concilium* plenariissimum constans nedum ex Ecclesię Prælatis potestatem iurisdictionis habentibus in Ecclesia, ac propterea suffragium *in Concilijs* ferentibus, sed etiam ex laicis quibuscunque Rethorica, Grãmatica, Historica, aut quauis alia scientia pollentibus in Spiritu S. legitimè congregatis: propter quod *Cõcilium Tridentinum*, quoniam ab eo damnati fuere, nec verum, nec legi-

gitimum, nec vniuersale dixerunt. Sed quorsum hoc, nisi ad quærendas latebras suæ perfidiæ vndique excussæ? Cùm enim clarè noscant congregatu impossibile esse *Concilium* huiusmodi, ideo sic suæ censent pertinaciæ consulere.

3 *Richerius* verò *cum aliis in sup. art.* recensitis, qui, vt diximus, volunt potestatem iurisdictionis primariò, & principaliter competere Ecclesiæ, & Papæ tantùm instrumentaliter, tanquam ministro executori *Conciliorum generalium* à Christo Domino deputato, dicunt consequenter *Concilium generale* esse supra Papam, atpropterea à Papa *ad Conciliū* posse appellari, ac Papam posse *à Concilio* iudicari &c. Illis nouiter accessit *Clerus Gallicanus* proposit. 2.

4 Communis tamen, & vera sententia fatetur Papam esse supra *Concilium*, adeoque non posse à Papa *ad Concilium* appellari, sed è contra. *Ita Fund. D. lib. de potest. Pontific. p. 1. c. 1. & p. 3. c. 1., & in c. firmiter*; vbi ait Papam esse supremum Iudicē Ecclesiæ in causis fidei; *& cont. Exempt.*, vbi probat Papam à nullo posse iudicari, quia superior est omnibus; & ideo ab ipso non posse appellari. Idem docent *omnes nostri, & exteri communissimè.*

5 Vnica concl. Papa est supra *Concilium*, tanquam supremus Iudex omnium controuersiarum, quæ in Ecclesia excitatur; adeoque non potest iudicari *à Concilio*, nec ab ipso appellari *ad Concilium*, sed è contra.

Prob. 1. *ex Deut.* 17; vbi dicitur, quòd in caussis difficilibus recurrendum erat *ad Concilium* Sa-

cer-

cerdotum, quod *Sanedrim* vocabant, in quo erant 70. Iudices *ex Leuitico genere*, & vnus summus Sacerdos, qui omnibus præsidebat, & iudicia, ac imperia proferebat; ergo Papa, qui est summus Sacerdos in lege noua, præest *omnibus Concilijs*, & imperat; ei nãque collata est maior potestas, quàm summo Sacerdoti veteris legis, cùm illi traditæ fuerint claues Regni cœlorũ ita, vt nullus ingredi queat locum salutis, nisi ab illo aperiatur, & à nullo, nisi ab illo excludi. Tanta autem plenitudo potestatis summo Sacerdoti veteris legis non fuit cõcessa, quia multi gentiles saluati sunt, qui tamen illius potestati non subdebantur, vt diximus *art.* 1.

6 Prob. 2. *ex Scripturis*, & rationibus allatis *art.* 1. *&* 2. sic. Primatus Ecclesiæ est supra potestatem cuiuscunque *Concilij*; sed potestas Papæ est primatus Ecclesiæ; ergo est supra potestatem cuiuscunque *Concilij*. Mi. est de fide definita contra *Lutheranos*, vt diximus *art.* 1. Prob. ma. Illud, quod est supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, est supra potestatem cuiuscunque *Concilij*; sed primatus Ecclesiæ est huiusmodi: ergo est supra potestatem cuiuscunque *Concilii*. Hęc etiam mi. probata est *art.* 2., nomine siquidem primatus significatur suprema potestas iudiciaria causarum fidei, & morum communicata Ecclesiæ à Christo Domino supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, aliter non esset potestas suprema, quia supremum est super omnia, & omnia infra illud. Prob. ma. Potestas cuiuscunque *Concilii* est potestas existens in Ecclesia, vt constat; ergo illud quod est

est supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, est supra potestatem cuiuscunque *Concilii*.

7 Conf. Potestas, quæ est in Ecclesia, & non est primatus, est infra potestatem existentem in Ecclesia, quæ est primatus: quod enim est in aliquo genere, & non est primum illius generis, necessariò est infra primum, vt potestas, quæ est in Regno, & non est Regia, necessariò est infra potestatem, & sub potestate Regis; sed potestas *Concilii* est in Ecclesia, & non est primatus; nam docet fides primatum esse in Papa; & ratio conuincit non esse *in Concilio*, implicat enim dari duo hæc prima in eodem ordine; illa nanque ita se haberẽt, vt vnum non dependeret ab alio, secus non esset primum, quia quod dependet, supponit id, à quo dependet, cùm sit illo posterius origine; & primũ nihil supponit supra se, vt est manifestum. Si autem vnum non dependeret ab alio, non diceret ordinem ad illud; & ideo non haberet rationem primi, aut secundi respectu illius, quia primum dicit ordinem ad secundum, & secundum ad primum, vt liquet; & sic nec Papa subiiceretur *Concilio*, nec *Concilium* Papæ, sed omnino disparatè se haberent, quia respicerent res disparatas, quod est euidenter falsum, respiciunt enim causas fidei, & morum. Neque dici potest primatum æquè esse in Papa, & *in Concilio*, quia in neutro esset primatus, nam in neutro esset supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, potestas enim Papæ non esset supra potestatem *Concilii*, aut è contra; de ratione autem primatus est esse supra omnem potestatem

exi-

existentē in Ecclesia, vt diximus. Vel si esset æquè in duobus, vt est potestas Reipublicæ, quæ æqualiter est in pluribus, vnum illorum non subderetur alteri; & sic *Concilium* non esset supra Papam, vt aiunt *Aduersarii*: potestas siquidem, quæ est in vno Reipublicæ membro, non est supra potestatē alterius membri eiusdem Reipublicæ, sed est in illis, tanquam in pluribus membris partialibus æqualiter participantibus, & simultaneè integrantibus vnam, & eandem potestatem totalem, & sic in neutro haberet rationem primatus, quia neuter alteri subiiceretur; ergo potestas *Concilii*, quæ est in Ecclesia, est Papæ potestati subiecta.

8 Vlteriùs. In tantùm in Regimine aristocratico potestas est principaliter in optimatibus, & in democratico principaliter in populo, ministerialiter verò in ministro eiusdem Regiminis; in quantùm ille minister potestatem accipit ab optimatibus, vel à populo, quia de ratione instrumenti est agere in virtute principalis agentis ab illo recepta: secus si minister potestatem non haberet à Republica, omnino independens esset, & posset agere independenter ab illa; nec in Republica esset plena potestas super omnes, quia non posset auferre potestatem à suo ministro, sicut non posset illam ei conferre; sed Papa non recipit potestatem *à Concilio*, *ex Scripturis* enim constat illam recepisse à Christo Domino, qui asseruit: *Ego dico tibi, quia tu es* Petrus, *& super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi dabo claues Regni* Cælorum. Non autem dixit: *Ecclesia tibi dabit claues Regni* Cælorum;

rum;ergo poteſtas non eſt principaliter *in Concilio*, & miniſterialiter in Papa ; & per conſequens *Concilium* non eſt ſupra Papam, ſed è contra.*Vid.*alias rationes allatas *in ſup. art.*

9 Nec dici poteſt; quòd Papa receperit poteſtatem à Chriſto hac conditione, vt ſubiaceret *Cõcilio*; nam ſequeretur Chriſtum tradidiſſe Papam paſcendum, idêſt regendum *à Concilio*, ſeu ab Eccleſia, quam repræſentat *Concilium* : non autem tradidiſſe Eccleſiam, & per conſequens *Concilium* paſcendum, ſeu regendum à Papa : nam ille traditur regendus ab alio, qui ſubiicitur dominio, & poteſtati alterius : ſed conſ. eſt *contra* Scripturas: *Petro* nanque dictum fuit : *Paſce oues meas* : quæ Chriſti Eccleſiam componunt ; ergo & id, ex quo ſequitur, eſt *contra Scripturas.*

10 Demum Papa eſt ſupra totam Eccleſiam, vt diximus *art.*1.,Paſtor enim eſt ſupra totum ouile, & caput ſuper totum corpus : ergo à fortiori eſt ſupra *Concilium*,nam *Concilium* non habet,niſi poteſtatem Eccleſiæ, quam repræſentat, ſicut Prorex non habet, niſi poteſtatem Regis,cuius perſonam repræſentat, & quemadmodum habens poteſtatẽ ſupra Regem habet quoque poteſtatem ſupra Proregem: ita habens poteſtatem ſupra totam Eccleſiam illam pariter habet ſupra *Concilium.Vid. alios textus*,& rationes *ibid.*

11 Prob.3. *ex Fund.Doct.p.*1.*vbiſ.*Papa habet poteſtatem iudicandi *Concilia*, & nequit iudicari *à Conciliis* : ergo eſt ſupra *Concilia*:nam poteſtas iudicandi ſuperioritatem importat, vt conſtat.Prob.

 ant.

ant.1.ex 1.Cor.2. *Spiritualis autem iudicat omnia; & ipse à nemine iudicatur*: sed Papa ratione status, & dignitatis est spiritualissimus omnium: quia est in sublimissimo statu, & perfectissima dignitate, quæ sit in Ecclesia, quo autem aliquo sublimior, & perfectior est, eo spiritualior est: nam spiritus est sublimior, & perfectior carne, quia carni dominatur, & præest, caro autem spiritui, tanquam inferior superiori, subiicitur: ideo perfectissimus, ac sublimissimus statu, & dignitate idem est, ac spiritualissimus omnium: quapropter solus Papa nuncupatur *Beatissimus, & Sanctissimus*, quòd idem est, ac perfectissimus, quia *Sanctitas* sonat idem, ac *perfectionis excessus*: quanuis enim aliqui perfectione personali, quæ in conscientiæ puritate consistit, possint esse Papa sanctiores: attamen perfectione status, ac dignitatis solus Papa Sanctissimus, & Beatissimus dicitur: quia in suprema Ecclesiæ dignitate, quæ est primatus, & sedes *Petri*, collocatur: propter quod dicitur: *Sedes Apostolica aut sanctos recipit*, idèst sanctitate personali fulgentes: *aut sanctos facit*: idèst ad supremum dignitatis eleuat statum, sicut licèt multi sint laici pfectiores religiosis perfectione personali; attamen sunt imperfectiores perfectione status, religiosi etenim sunt in statu maioris perfectionis; sic episcopi sunt in statu perfectiori, quàm clerici, Archiepiscopi, quàm episcopi; Primates, quàm Archiepiscopi: Patriarchæ, quàm Primates: Papa autem est in supremo perfectionis fastigio, quia habet maiorem potestatem iurisdictionis, quæ sit in Ecclesia: ergo Papa omnia iudicat,

cat, & à nemine iudicatur: & ideo habet potestatem iudicandi *Concilia*, à quibus nequit iudicari.

12 Prob.2.idem ant. *à B.D. vbis.p.*3.*c.*12. sic. Potestas, quæ est sine numero, pondere, & mensura excedit omnem aliam potestatem habentem numerum, pondus, & mensuram, ac propterea iudicat omnem aliam potestatem, & à nulla iudicatur, potestas enim, vt docet *B.P.*4.*de Gen. ad lit.c.*3; sine numero, pondere, & mensura est illa; quæ præfigit aliis potestatibus mensuram, pondus, & numerum eorum, quæ ab eis sunt administranda, & regenda, potestas autem præfigẽs alteri potestati numerum, pondus, & modum agendi est superior potestate, cui præfigitur, & ideo habet illam iudicare, & non ab illa iudicari, quia iudicare superioritatem, & iudicari inferioritatem importat: sed potestas Papæ est sine numero, pondere, & mensura, nam Papa cuilibet Prælato assignat certum numerum ouium, non omnes oues regendas; ipse autem regit omnes, indefinitè nanque ei dictum est, *Pasce oues meas*, idèst non has, vel illas, sed omnes, adeoque eius potestas est sine numero determinato: & cuilibet assignat determinatum pondus peccatorum absoluendum, vel ligandum, non omnium, aliqua enim sibi soli absoluenda, vel liganda reseruat, peccatum autem pondus dicitur, quia trahit ad inferna, de ratione enim ponderis est trahere deorsum; Papa verò omnia peccata potest absoluere, vel ligare, idcirco illius potestas est sine pondere, idèst non coarctatur ad determinatum numerum peccato-

rum: tandem Papa præfigit aliis modum agendi, quem præterire non queunt; ipſe autem poteſt agere omni modo, quo ſibi videtur expedire, & propterea habet poteſtatem ſine menſura, quia habet omnem modum agendi, & per conſequens habet plenitudinem poteſtatis: ergo habet poteſtatem iudicandi *Concilia*, *& à Concilijs* nequit iudicari.

13 Prob.3. idem ant. *ex Conciliis*. Anno 303. *Concilium Sinueſſ.* ſtatuit: *Prima Sedes non iudicatur à quoquam*. Anno 324. *Concilium Romanum ſub Syluestro* præſente *Constantino, & Helena eius matre* 284. epiſcoporum *can.* 20. habet hæc verba: *Nemo enim iudicabit primam Sedem, quoniam omnes Sedes à prima Sede iuſtitiam temperari deſiderant, neque ab Auguſto, neque ab omni Clero* (idèſt *Concilio*) *neque à Regibus, neque à populo* (idèſt Eccleſia) *Iudex* (idèſt Papa, qui eſt Iudex Imperatoris, *Conciliorum*, Regum, & Eccleſiæ) *iudicabitur*. *Anno* 433. *Conc. Rom. ſub Sixto* III. ſtatuit: *Non licere aduerſus Pontificem dare ſententiam. Anno* 503; vt vult *Longus*, vel 502., vt putant *alÿ*, *Conc. Rom. ſub Symacho* ſtatuit: *Præſulem Romanæ* Sedis *Deum ſuo ſine quæſtione reſeruaſſe arbitrio. Anno* 800. *Syn. Rom. ſub Leone* III. iubente *Carolo Magno*, vt inquireret crimina obiecta *ipſi Leoni*, reſpondit *ſe nō audere Apoſtolicam* Sedem *iudicare*: quod confirmat *Syn. Rom. ſub Hadrian. II. in cauſa Photÿ*. *Conc. gen. Lat. ſub Iulio II. anno* 1512. *Cùm enim Romanus Pontifex legitimè conſtitutus nulli* Iudici, *præterquā Deo ſubiectus ſit, & à nemine vt PP. Sueſſionenſis*

Con-

Cócilii profitentur, iudicari possit, & habetur *c. Apostolicæ 3. q 9., & c. Nemo 9. q. 3. c. si Papa dist.* 40; *c. ipsi sunt, c. cuncta 9. q. 3.*, ergo *ex ipsisinet Conciliis* probatur Papam habere potestatem iudicandi *Concilia*, non è contra.

14 In hunc locum distulimus resoluere de veritate *Concilii Sinuessani*, quam *Natalis cum Magdeburgensibus* negat, & de qua egimus *tom. 1. q. 5. praem. art. 15*. Dicimus ergo verè extitisse tale *Concilium*, nedum quia *Platina*, omnes Auctores catholici, Ecclesiæ traditio, antiquissima martyrologia, & *Conc. Lat.* id asserūt, sed etiā quia *Sinuessæ* adhuc seruatur memoria illius cryptæ, in qua fuit celebratum. Ad B. *Patrem* dicitur nihil aliud velle, quàm non probatum fuisse *à Donatistis Marcellinum* simul *cum Melchiade, Marcello, & Syluestro* tradidisse codices, & Diis thurificasse, non autem negat fuisse *Sinuessæ* celebratum *Concilium*; poterat nanque celebratum fuisse *Concilium*, & *Marcellinum* non sacrificasse, sed sacrificare simulasse; & ob id culpabilem fuisse; siquidem narrat *Euseb. lib. 8. hist. c. 3.* de illa immanissima *Diocletiani* persecutione: *Ex ipsis autem persecutoribus quidam tanquam miseratione vsi adhibebant nonnullos nostrorum ad incesta sacrificia, & quasi sacrificassent, conclamabant, cùm non sacrificassent. De aliis verò cùm ne appropriassent quidem immundis hostiis, acclamabant ipsi, quòd immolassent, & abscedebant in eo tantùm culpabiles, quòd crimen sibi obiectum cum silentio paterentur.* Ad hanc autem culpam abluendam potuit cogi *Concilium*, ne

catholici ipſum à fide alienum putarent. Igitur poterat *Beatiſs.P.* de thurificatione dubitare abſq; eo, quòd in dubium verteret *Concilium*, quod potuit cogi nedum ad expungendam idololatriam, ſed etiam ad expurgandum ſimulationis delictum. Inſuper poterat haberi *Concilii* notitia abſque eo, quòd notum eſſet, quid fuerit in eo ſtatutum præſertim tunc temporis; quo omnia exemplaria *Notariorum* manu exarata raritatẽ neceſſariò inuehebant: nã Eccleſia tunc pauperrima nõ poterat tales ſumptus facere, vt multiplicati *codices* ad omnes tranſmitterentur regiones: vt patet *de canonib. Nicænis*, qui nõ erant *in Aphrica* tempore *S. Patris*, & tamen notitia *Concilii* habebatur; ergo dubitare *de Marcellini* delicto non fuit formaliter idem, ac ac dubitare *de ipſo Concilio*, ut arguunt *Magdeburgenſes*. Tandem ex eo, quòd quis de aliquo dubitet, non arguitur, quòd illud neget, imò quòd non neget; dubitans enim æquè ſuſpendit à negatione, & affirmatione iudicium; ſed B.P. dubitauit *de Marcellini* delicto, ſubdit enim: *Qualeſcunq; fuerint Marcellinus, Marcellus, Syluester, Melchiades &c; nihil præiudicat Eccleſiæ.*, ergo nõ arguitur hiſtoriam *huius Concilii* commentitiam fuiſſe, & licèt aliquando eam *Donatiſtarum commentum* appellet: attamen de ea loquitur, vt comprehendit illorum quatuor Pontificum thurificationem; in quo ſenſu omnino commentitia eſt, ſaltem quoad *Marcellum, Syluestrum, & Melchiadem*, de quibus nullius teſtimonium afferebatur *à Donatiſtis*, nec aliunde hæc notitia habebatur, quemadmodum

euul-

euulgatum erat *de Marcellino*: non autem loquitur de ea, quatenus *Concilii* exiſtentiam teſtatur. Duo igitur ſunt diſtinguenda, ſcilicet thurificatio, & celebratio *Concilii*: illam dicit *Donatiſtarum* inuentum, & de veritate iſtius totale ſeruat ſilentium. Nec inueriſimile eſt, quòd tempore perſecutionis tam ſæuæ trecentorum epiſcoporum numerus conuenerit; ſicut enim annos ante circiter 50. in interregno *Cornelii* potuit *à Clero Romano* conuocari *Romæ Conciliū* contra immolantes Dijs, vel thurificantes, cui plurimi epiſcopi mutato habitu interfuerunt, ita dicendum in caſu.

15 Prob.4. idem ant. Papa habet auctoritatem confirmandi,& reſcindendi *Concilia*;nam *PP. Conc.Nicæni* referentes *canonem Apoſtolicum*, quo prohibetur, ne decreta in Eccleſia ſanciantur abſque Romani Epiſcopi ſententia, vt refert *Socrat. lib.2.c.13.,à Syluestro* confirmationem petunt, & obtinent. *Conc.Sardic.*, quod fuit appendix *Conc. Nicæni anno* 347. *c.*3. *Scribatur ab eis, qui cauſam examinarunt*, *Iulio Romano Epiſcopo*; *& ſi indicauerit renouandum eſſe iudicium*, *renouetur*, *& det Iudices*. *Si autem probauerit talem cauſam eſſe*, *vt non refricentur ea*, *quæ acta ſunt*, *quæ decreuerit*, *confirmata erunt*. *Conc. Conſtantinop.*I. *gen. iuſſu Damaſi* fuit coactum, & ab ipſo confirmatum; vt refert *Photius lib.de ſeptem Synodis.Conc.Carthag. epiſtola Synodica*, quæ eſt 90. *Beatiſs.* P. *Aug.*, qui primas egit *in hoc Concilio*, petijt confirmari *ab Innoc.*I., qui illud confirmat *ep.91. inter Auguſtinianas. Conc. Mileuit. inter eaſdem epiſtolas 92.*

petit confirmationem *ab eodem Innoc.*, qui confirmat *ep.93. Syn.Constantinop.*III.*act.4. Nos Apostolicam Sedem sequimur, & obedimus*; & hanc confirmauit *Leo* II., qui *canonem*, in quo decernebatur locus *in Concilio* Archiepiscopo *Constantinop.* debitus A*lexandrino*, iussit expungi. VII.*Syn.epist.Diuali Constantini*, *& Irena* rogat confirmari ab Adriano, vt stabilitatem recipiat. *Conc. Lat.* II. *gen.* confirmatur *ab Innoc.*II. *Tridentinum*, quod fuisse generale à nullo Catholico potest negari, in fine petit confirmari à Summo Pontifice. Tandem *Concilium Constantiense*, *& Basileense*, in quibus decernitur Papā subjci *Concilio*, cui decreto, quod postea *per Conc. Florentin;& Lateranen.* sublatum fuit, A*duersarii* nituntur, à sūmis Pontificibus ijsdē *Aduersarijs testibus* confirmata fuere; & hoc ex verbis Christi Domini expresè colligitur: *Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*. E contra verò à Papa fuit reprobatum, & rescissum *Concilium Antiochenum I., Sardicense II., Arelatense sub Liberio, Ariminense, Ephesinum II*; quod procul dubio fuit vniuersale, vt apertè ostendit *Summa Coriolani à Leone* II. reprobatum *ep.22., 24., & 25.*, *Syn. Trullana, seu Quinisexta itidē gen. à Io.*VIII; *Constantinopol. generale* VIII. 395. *Episc. in causa Photii* ab eodem Pontifice, P*isanum*, *Constantiense* ex parte, *& Basileense*; sed habens potestatem confirmandi, & rescindendi leges *Concilii* habet potestatem iudicandi *Concilium*, & ideo nequit ab illo iudicari, quia Iudex à iudicato iudicari non potest; aliter superior posset ab inferiori iudicari,

quod

quod Regiminis rationem euerteret; ergo idem.

16 Prob.5.idem ant. *A Concilio* ad Papam, nō à Papa *ad Concilium* licet appellare; nam in lege veteri licebat in caufis grauioribus à Iudicibus, & *à Concilio ad Moyſem* appellare; vt *ſup.* diximus; ergo à fortiori in lege noua; appellatio enim eſt in fauorem rei;& in lege noua maior eſt indulgentia pro reis. Præterea *Conc. Sardicenſe c.*4. *editionis* 2., *vel* 3. *alterius editionis* habet: *Quòd ſi aliquis epiſcopus iudicatus fuerit in aliqua cauſa, & putat ſe bonam cauſam habere, vt iterum iudiciū renouetur, ſi vobis placet, S. Petri Apoſtoli memoriam honoremus, vt ſcribatur vel ab his, qui cauſam examinauerunt, vel etiam ab aliis epiſcopis, qui in propinquo morantur, Romano Epiſcopo; & ſi iudicauerit iudicium eſſe renouandum, renouetur, & det Iudices; & c.*4., *vel* 5. *Cùm aliquis epiſcopus depoſitus fuerit eorum epiſcoporum iudicio, qui in vicinis commorantur locis, & proclamauerit agendum ſibi negotium in Vrbe Roma, alter epiſcopus in eadem cathedra poſt appellationem eius, qui videtur eſſe poſitus, omnino non ordinetur, niſi cauſa fuerit in iudicio epiſcopi Romani determinata.* De his canonibus ſcribit *Gelaſius ep. ad Fauſtum. Ipſi ſunt canones, qui appellationem totius Eccleſiæ ad huius Sedis examen deferri voluerunt; & ep. ad epiſcopos Dardaniæ: Ad illam de quolibet mundi parte canones appellari voluerunt; ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus.* Idē docet *Nicæn. can.*18., *& in Epheſ.*II. *S. Flauianus Patriarcha Conſtantinop.*, *& Theodoretus* appellarunt ad S.Sedem. Habetur *c. cuncta* 9. *q.*3., *& c. ipſi,*

si, & c.patet ibid., & c.si Papa dist.40., & c.si quis 2.q.6.c.Ad Romanum 6.c.2.q.6.c.Ad Romanam 8.c.2. q.6.,c.ideo 2.q 6.,c.qui se scit 2.q.6.,c.argnta 2.q.6., sed appellatio definitur *ab inferiori ad superiorem Iudicem prouocatio;* superior autem iudicat inferiorem, non è contra; ergo Papa habet potestatem iudicandi *Concilia* etiam generalia, non autem è contra.

17 Ex quibus sic euidenter arguitur. Quod statutum est *in Conciliis generalibus* est ita infallibiliter certum, vt illud negare sit contra fidem;sed Papam esse supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, esse Iudicem supremum *Conciliorum generalium*, & ab illis iudicari non posse; habere potestatem confirmandi, & rescindendi *Concilia* etiã generalia,& posse ad ipsum *à Conciliis generalibus*, non ab ipso *ad Concilia* appellari statutum est *in Conciliis generalibus*; ergo Papam esse supra omnem potestatem existentem in Ecclesia, esse Iudicem supremum *Conciliorum generalium*, & ab illis iudicari non posse; habere potestatem confirmandi, & rescindendi *Concilia generalia*;& posse ad ipsum *à Conciliis*, non ab ipso *ad Concilia* appellari est ita infallibiliter certum,vt illud negare sit contra fidem. Ma. est doctrina *Aduersariorum* asserentium infallibilitatem esse tantùm in *Conciliis generalibus*, vt *in seq.art.* Mi. constat ex allatis textibus *Conciliorum generalium*: vt sunt *Nicęn.,Sardicen., Romanum sub Syluestro præsente Constantino, Synuessan., Lat. &c.* Atqui habere potestatem supremam, esse Iudicem *Conciliorum generalium*,

posse

posse illa confirmare, & rescindere, pofse *à Conciliis* ad ipsum, non ab ipso *ad Concilia* appellari est idem formalissimè, ac esse supra *Concilia*: ergo Papam esse supra *Concilia* est ita infallibiliter certũ, vt illud negare sit contra fidem.

18 Præterea ita se habet Papa respectu totius Ecclesiæ; sicut episcopus respectu Ecclesiæ particularis: sed episcopus est supra suas oues determinatas etiam in vnum collectas: ergo & Papa est supra omnes fideles etiam *in Concilium* collectos. Ma. conc. *à Richerio*; aliter minor potestas esset in Papa, quàm in Episcopo, quod est contra fidem. Mi. etiam patet: nam episcopus nequit à populo etiam *in Synodum* collecto iudicari, deponi &c., & ideo illius potestati non subditur, sed est supra illum, quia potest ipsum iudicare, corrigere, punire &c., non è contra: ergo à pari.

19 Denique *Beatiss. P. de Verb. Apost. serm.* 2. loquens *de Pelagianorum* causa iam damnatorum in duobus *Conciliis* ad Summum Pontificem delata concludit: *Iam de hac causa duo Concilia missa sunt ad Sedem Apostolicam; inde etiam rescripta venerunt:* CAVSA FINITA EST; *error vtinam finiatur*; *& lib.* 2. *cont. duas epist. Pelagian. c.* 3. *Literis b. m. Papæ* Innocentii, *quibus de hac re dubitatio tota sublata est*; *& ep.* 157. *In his enim verbis Apostolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa, & clara est catholica fides, vt nefas sit de illa dubitare Christiano.* Ex quibus sic. 1. Ille Iudex, qui potest vltimò finire, & determinare causas fidei, est supra quancunque potestatem existentem in Ecclesia;

sia; sed Papa est huiusmodi, & potestas *Conciliorum generalium* est potestas existens in Ecclesia; ergo Papa est supra *Concilia*. Ma. patet: quia vltimum iudicans est supremus in iudicando: vt constat de Rege in Regno. Mi. traditur *à B.P.*, nam causam finire est illam vltimò determinare: quotiescunque enim adhuc est determinabilis ab aliquo Iudice, non est finita, vt liquet. 2. Ille Iudex, qui habet tollere omnem dubitationem in causis fidei ita, vt non liceat ampliùs, sed nefandum sit Christianos dubitare, habet auctoritatem infallibilem, quæ nulli potestati subditur, sed est super omnem potestatem; potestas enim iudiciaria, cui nequit error, aut dubium subesse, est potestas Dei, quæ est super omnem potestatem, & non est ampliùs disputabilis apud aliquem Iudicem; sed Papa est huiusmodi, vt clarè loquitur *textus allatus*: ergo habet potestatem, quæ nulli subditur, & sibi subiicit omnem aliam potestatem, & ideo non est sub, sed supra *Concilia*.

20 Instat *Natalis ibid.*§.5. *B.P.* nihil aliud velle, nisi quòd causa *Romæ* fuit finita.

Verùm si *Natalis* eadem attentione, qua *Magdeburgenses*, *B.P* euoluisset *epistolam*, indignã viro etiam mediocri suam responsionem nouisset: siquidem *in cit. ep.* vidisset, quòd *Pelagius, & Celestius à duobus Venerabilibus Antistitibus Apostolicæ Sedis* Papa *Innocentio, & Zosimo, nisi correcti etiã egerint pœnitentiam, toto* Christiano *Orbe damnati sint*: ergo nedum Romæ, sed in tota Ecclesia eorũ *causa finita est*; quia finis illius fuit damnatio *in to-*

to

to Orbe christiano, quod est tota Ecclesia. Hinc ex eo, quòd *Carthagine*, *&* *Chalcedone* ea lis discussa fuerat, non ait *finitam esse*: quia adhuc *Romæ* discutienda manebat; ergo dicens *esse finitam* significat nullibi discutiendam manere.

21 Obiic. 1. *Natalis vbi s.* §. 1. *Concilium Constant.*, quod confirmarunt *Martinus* V. *Eug.* IV., *&* *Pius* II. indefinitè loquentes, *sess.* 4; *&* 5. statuit Papam subiacere *Concilio*. 2. *Matt.* 18. *Vbi sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, in medio eorum sum*: super quod *Cælestin.* I. *ep. ad Syn. Ephes. act.* 1 1. *Spiritus Sancti testatur præsentiam congregatio sacerdotum. Io.* 14. *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis, vt maneat vobiscum in æternum, Spiritum veritatis. Act.* 15. *Visum est Spiritui S., & nobis*: super quæ S. *Leo ep.* 78., *seu* 132. *ad Leonem Augustum*: *De rebus & apud Nicæam, & apud Chalcedonem, sicut Deo placuit, definitis nullum audemus inire tractatum, tanquam dubia, vel infirma sint, quę tanta per Spiritum S. fixit auctoritas.* Quod repetit *ep.* 73., *seu* 105., *& ep.* 55. *seu* 79. semper docens Spiritum S. *Conciliis* assistere. 3. *Matt. ibid. Dic Ecclesię. Si Ecclesiam non audierit, sit tibi, sicut ethnicus, & publicanus*: ergo vltimò recurrendum est *ad Concilium*.

Resp. hæc fuisse argumenta *Richerii ab ipsa Vniuersitate Parisiensi* anno 1612., vt narrat *Spondanus*; & postea *Romę* anno 1622. damnata. Ad 1. dicitur, quòd *Turrecremata de Ecclesia lib.* 2. *c.* 99; qui fuit præsens *illi Concilio*, distinguit tres status illius; primus fuit, in quo sola obediētia *Io.* XXIII. con-

conuenerat; & pro eo tunc non erat vniuersale, vt constat, & tunc conditæ fuerunt *illæ duæ sessiones*. Secundus, in quo etiam factio *Greg.*XII. se adiunxerat; & tertius, in quo confluxerant omnes; & tunc solùm fuit vniuersale. Vel dicitur ad minus non posse negari *illas sessiones* esse dubias,& suspectas,quia multa exemplaria *M.S.* id non continēt: quanuis enim *Aduersarii* illas teneant, vt inconcussas, nulla tamen ratione id possunt conuincere; & quis rem quanlibet dubiam, vt indubiam,pertinaciter credere non valeat? Hæc tamen pertinacia nihil officit veritati. Vel dicitur *illas sessiones loqui* tantùm in casu schismatis; aiunt enim *pro extirpatione schismatis*; ideo non sunt ampliandæ ad extra schisma; quia in schismate est incertus Pontifex, certus verò extra schisma. Vel dicitur,quòd si auctoritati *Conciliorum*, vt potè infallibili, *per Aduersarios* derogari non potest; quomodò potuit *Conc. Constan.* irritare *Conc.Nicænum, Sardicen.,& Constantinop.* III., *&* VII.*Syn.*, in quibus decreta fuit appellatio à *Concilio* ad Papam,&confirmatio eiusdem per Papam; ex quibus liquidò infertur Papæ potestas supra *Concilium*, *&* *Concili* ad Papam subiectio? Imò quomodò *Conc.Lat.*, cui *Antistites Galli* consenserunt vna cum Rege; *& Florent.* potuissent illud decretum euertere? Nam uel ista duo posteriora *Concilia* habuerunt potestatem expungendi decretum *Conc.Constant.*, vel non? Si primum: ergo illud decretum vim modò non habet,quia fuit deletum:nam vt loquitur *B.P.Concilia priora emendantur posterioribus*:quod quomodò

dò ſit accipiendum, *inf.* dicemus: & ſic inaniter iactant *Aduerſarii* Papam ſubijci *Conc.*, & à Papa ad *Conc.* appellationem tenere. Si ſecundum, ergo nec *Conſtant.* potuit derogare prioribus *Conciliis*, in quibus ſtatuta fuit *Concilii* ſubiectio, & obediẽtia Papæ præſtanda, ac inconcuſsè ſeruanda. Si autem *cum Natale* hanc cauſam non fuiſſe *in his Conciliis* maturè diſcuſſam, cur hoc potiùs *de Conſtant.* non dicitur, in quo *pleriſque* reluctantibus, & dilationem *ad aliam ſeſſionem* diligentiori examine maturandam quærentibus decretum illud fuit extortum, cùm nec tertia pars Vocalium perueneràt, quàm *de Later.*, quod fuit ſtudiosè coactum ad emendandos *Conſtantienſes*, *Baſileenſeſque* tumultus, & actiones tumultu potiùs, quàm cõſilij maturitate concluſas? Quoad confirmationem verò dicitur *Martinum* confirmaſſe dumtaxat *Conciliariter facta*, idèſt *in pleno Concilio*, & pacata deliberatione, non tumultuaria altercatione indigeſtè propoſita, ſed illud decretum fuit excuſſum, cùm nec ſemiplenum erat *Concilium*, nec materia diſcuſſa: ergo ſuper illud confirmatio non cadit. Sed ſi *Concilium* eſt ſupra Pontificem, vt inquiunt *Aduerſarii*: iam *per Concilium Lateranenſe*, *&* *Florentinum* talis fuit confirmatio dirempta. Sic *Eug.*, *&* *Pius* eodem modo confirmarunt, quo eorum præceſſor *Martinus*. Sed quomodò indefinitè confirmarũt, idèſt quoad omnia, quæ in illis continentur, ſi *idem Natalis* conatur omni vi demonſtrare *Baſileen.* ſolùm vſque *ad ſeſſ.* 25. fuiſſe legitimum: ergo & illegitimum cõfirmaſſent. Quid abſurdiùs?

22 Ad 2. dicitur, quòd illi congregantur *in nomine Christi* ad finiendas res credendas per fidem, qui Christi Vicarij voce cientur in vnum: ait enim *Petrus Act. 15. Deus in nobis elegit per os meũ audire gentes verbum Euangelij, & credere.* Qui autem conuocantur contra, vel sine eius Vicario, non in nomine eius, sed nomine proprio congregantur; constat enim, quòd Vicarius nomine episcopi, & minister nomine Regis, qui illum elegit, vt populus per os ipsius audiat verbum Regium, potest conuocare populum, vt sciat, quid sit sibi agendum: populus autem non nisi seditiosè potest se congregare, nec dicitur se congregare in nomine Regis, sed potiùs contra, vel præter Regem. Atqui solus *Petrus*, & eius pro tempore successor electus fuit, vt gentes per os ipsius audirent Euangelium, & crederent; ergo illi soli congregantur in nomine Christi, ad stabiliendas fidei causas, qui conuocantur à Papa, & his solis assistit Spiritus S. Hinc *Conc. Arimin. cum Ario* sexcentorum episcoporũ, *Ephesin.* II. etiam frequentissimum *cum Dioscoro*, *Constantinop. sub Leone Imp.* trecentorum episcoporum, *Syn. Trull.*, quanuis generaliter indicta, turpiter errarunt, ideoque Spiritum S. non habuerunt in medio non ob aliud, nisi quia vel præter Papæ auctoritatem fuerunt coacta; vel Papam secum non habuerunt, per cuius os tantummodo statutum est à Christo Domino nos *audire Euangelium, & credere*; & ideo in solo Papa fixa infallibilitas remanet. Præterea si arg. valeret, sequeretur nedum *Concilium generale*, sed etiam prouinciale,

ciale, & episcopale infallibilitatem habere, cùm & in ipsis sit plurium frequentia Sacerdotum; vt *Carthaginen. sub Cypr.*, cui octoginta episcopi interfuerunt, & tamen contra doctrinam de vnico baptismo errauere. Dicitur ergo, quòd si ille *textus: Vbi fuerint duo &c.* intelligendus sit *de Concilijs* propter auctoritatem *Cęlestini*; *& propter VI. Syn. act.* 17., *& propter Syn. Chalcedonen. in ep. ad Leonem, & propter* Innoc. 20. *dist. c. De quibus*, est explicandus, vt diximus. Quanuis alium sensum videatur habere, scilicet *Deum esse in medio* internè inspirando, adiuuando, & exaudiendo, non tamen mouendo ad sensibilem promulgationem decretorum fidei, aliter magna in Ecclesia Dei orietur confusio, si non vnus, sed plures, inter quos, vt plurimùm, est altercatio, & dissensio, vt constat *ex Conciliorum historijs*, causarum fidei essent Iudices.

23 Ad aliud: *Ego rogabo Patrem &c*; ex quo *A. de Dominis* intulit Spritum S. esse Christi Vicarium, dicitur Spiritum S. missum fuisse, vt Apostolos doceret, & suggereret omnem veritatem, prout subdit idem Euangelium, & assisteret in omnibus, quæ ad Apostolatus pertinent munus, quod cùm nunquam sit defuturum, semper enim erunt in Ecclesia, qui mittentur ad prædicandam Christi fidem, ideo Spiritus S. manebit in æternum in Ecclesia prædicatores successores Apostolorum docendo, & suggerendo omnem veritatem; non autem illos mouendo ad sensibiliter decernendas ex cathedra fidei causas, hoc enim ad solam *Petri* fidem, & succes-

cessorum illius spectare iam dixerat.

24 Ad illud: *Visum est*: quod maximè vrgent *Aduersarii*, & quidem non sine densissima, & palpabili mentis cœcitate, nam quis non videat, quid intersit inter videre causam, & sententiam proferre? Videre semper supponitur ad decernere, cùm decretum, quod est actus voluntatis, supponat actum intellectus, qui est visio; quapropter Iudices non nisi *visa causa* sententiam proferunt, aliter cęcum esset eorum iudicium; at cum hoc discrimine, quòd videre causam commune est omnibus consiliarijs, & Doctoribus assistentibus Iudici, sententiā autem proferre proprium solius est Iudicis: hinc *Visum est omnibus Apostolis* iugum circuncisionis gentibus non esse imponendum, sed solus *Petrus* decreuit, & iudicium protulit credēdum ab omnibus, ait enim: *Per os meum* (non inquit autem: *Per os nostrum*) *elegit Deus audire gētes Euāgelium, & credere.* Itaque Spiritus S. assistit Apostolis, eorumque successoribus, vt inquirant, videant & cōsulant, *Petro* autem, & successoribus, vt decernat, quid sit de fide credendum.

25 Ad 3. *Dic Ecclesiæ* dicitur nomine *Ecclesiæ*: significari *Prępositum*, qui repræsentat, & gerit personā Ecclesiæ, vt *B. P. nostra* explicat *in Reg.* Cùm solus *Petrus*, & eius ad tempus successor sit supremus Præpositus totius Ecclesiæ, est enim in eo solo primatus, ideo de solo *Petro*, eiusque successore est intelligendum. Vel si contendatur extendēdum esse ad omnes Ecclesiæ Prælatos, conformiter ad iam dicta accipiendū est; scilicet vt Prælati illud

exa-

examinent, videant, referant, ac deinde supremus Ecclesiæ Iudex sententiam proferat, cui si delatus non obedierit, habeatur, tanquam ethnicus, & publicanus. Hoc quoque argumento vsus est *M. Antonius de Dominis* ad probandũ *in Petro,* & in alijs Apostolis fuisse æqualem potestatem; nam *Act.8. Paulus, & Barnabas* quæstionem *de circũcisione* detulerunt ad omnes Apostolos, nõ ad solum *Petrũ,* cui tantùm debebant referre, si tantùm Rector fuisset. Resp. autem, quòd sicuti ex eo, quòd delatio fiat Regum ministris, nõ sequitur, quòd in illis auctoritas suprema resideat, non autem in Regibus; ita à pari. Apparet ex hoc hanc quoque rationem redarguere Ecclesiæ primatum.

26 Obijc 2. *Victor* excommunicauit *episcopos Asiæ* celebrantes Pascha *die* 14. *martii*, ut refert *Euseb. lib.* 5. *hist. c.*24; & tamen habiti non fuerunt hæretici, nisi post *Conc. Nicanum. Sic Stephaanus.* I. damnauit doctrinam *Conc. Carth. de rebaptizandis* & tamen *nec Cypr.*, nec alij episcopi hæretici habiti sunt. *Donatistæ* appellarunt *ad Conc. gen.* contra *Cæcilianum* absolutum *à Papa Melchiade*, de quo *S.P. Aug. ep.*162. ait: *Putemus illos episcopos, qui Romæ iudicarunt, non bonos Iudices fuisse, restabat adhuc plenarium Ecclesiæ vniuersalis Cõcilium.* Item cùm *Appiarius* præsbiter gradu, & communione priuatus *ab Aphricanis* episcopis, inter quos erat S.*P. Aug.*, obtinuisset à *Zosimo*, *vt Faustinus* legatus mitteretur in Aphricam causam recogniturus, rescripserunt *Cælestino Zosimi* successori *epistolam*, in qua asserunt Papam *iuxta canones* de-

bere se moderare, *canon. Nicænis* teneri, *Conc. gen.* esse supra Papam, & ne alia vice mitteret legatum. Item *Siricius* Papa *ep. ad Anysium in causa Bonosi* ait: *Sibi non licere, quasi ex Synodi auctoritate, iudicare. Nestorius* damnatus *à Cælestino* I. non est habitus hæreticus, nisi post *Syn. Alex. gen.* Idem habetur de *Eutichete* damnato *à* S.*Leone*, & postea *à Syn.*Calcedon. Sic *Conc.Constantinop.*V. examinauit, & damnauit doctrinam trium capitulorum editam *à Vigilio* Papa primùm reluctante, deinde cedente. *Innoc.*I., cùm *à* Io. *Chrisost.* ad ipsum appellaretur, remisit *ad Conc.Oecumenicum* dicens *sibi vires non esse*. S. *Greg.lib.*1. *ep.*24. *ad* Io. *Constantinop.* ait: *Omnes teneri decretis Conc. gen.* VI. *Syn.* examinauit *epistolam Agathonis, & Leo* III. *in collat.de Symb.* loquens *de Syn. Nicæna, & Constantinop.* ait: *Ego me illis, non dico, præferam, sed etiam illud absit mihi, vt coæquare præsumam: & Innoc. III. ep. ad Philipp.*Aug.106. *lib* 15. fatetur se esse subditum *Conc.gen.*, *Agapitus* noluit, quanuis rogatus, alienare prædium Ecclesiæ subleuandæ causa pauperum necessitatis; quia in *Conc. Rom.* fuit vetitum: & *Siluester II. ep. ad Seguinum Archiep. Senonen.* ait: quòd si Papa peccauerit in fratrem, sæpiusque admonitus Ecclesiam non audiuerit, habendus sit, *tanquam ethnicus, & publicanus*; & ideo *Honorius in VI. Syn.*, vt Monothelita, fuit damnatus. Tandem *Conc. Pisan.*, *Constantien.*, *& Basileen.* definierunt *Conc.* esse supra Papam.

Resp. ad 1. quod est arg. *Lutheranorum*, vt diximus art.1. obiect.2. ad 7. Dicitur ergo non fuisse

ſe habitos hæreticos, quia inſtante *Irenæo* excommunicatio fuit ſuſpenſa. Vel ſi non fuit ſuſpenſa, neg. non fuiſſe habitos hæreticos, nec hoc *à Natali* probatur. Ad *Cypr.* dicitur non fuiſſe hæreticum, quia Papæ conſenſit obediens: vt docet B. *P. Aug.* aſſerens talem obedientiam fuiſſe fortè ab hæreticis ſuppreſſam, ne tantùm patrocinium deperderent. Ad *Cæcilianum* dicitur, quòd *Donatiſtæ* appellarunt *ad Conſtantinum Imp.*, non *ad Conc.gen.* vt patet *ex ep.cit.*, *& ep.68.*, nullus tamen diceret talem appellationem valere. Præterea B.P. illo verbo: *Putemus*: ſignificat ſe loqui ex ſuppoſitione, vnde idem eſt dicere *putemus*, ac *ſupponamus*: ſuppoſitio autem eſt etiam de impoſſibili, & falſo. Sed *in eadem ep.* ait *tale Concilium* non fuiſſe neceſſarium, vt definiretur res, ſed vt *Donatiſtarum* peruerſitati fieret ſatis; ſubdit enim loquens *de Conſtantino*: *Dedit ille aliud Arelatenſe iudicium, aliorum ſcilicet epiſcoporum, non quia iam* NECESSE ERAT, *ſed eorum peruerſitatibus cedens, & omni modo cupiens tantam impudentiam cohibere*. Dato autem, quòd *Donatiſtæ ad Concilium* prouocauerint, quid inde? Forſan hæreticorum actiones poſſunt eſſe exempla fidelibus ad probandum eas licere? Ad *Appiarium* dicitur *ex ep.B.P. Aug. 261.* patere falſa eſſe, quæ objiciuntur. Igitur *PP.Aphricani* rogarunt humiliter *Zoſimum*, ne mitteret legatos cum militibus, qui violenter exequerentur ſententiam contra inobedientes, ne Chriſtiani catholici grauiora paterentur ab Epiſcopo catholico, quàm cùm eſſent hæretici, paſſi erant ab Im-

peratore. *Iudicia quippe illis,& publicas potestates, & militares impetus, tanquam executores Apostolicę Sedis siue ipse, siue rumores creberrimi comminantur; vt miseri homines christiani catholici grauiora formident à catholico episcopo, quàm, cùm essent hæretici, à catholicorum* Imperatorum *legibus formidabant. Non sinas ista fieri, obsecro te per* Christi *sanguinem, per Apostoli Petri memoriam, qui christianorum Præpositos populorum monuit, ne violenter dominentur inter fratres.* Non impugnarunt ergo ius appellandi ad S. Sedem, sed tantùm conquesti sunt de modo exequendi appellationes. Imò *in eadem ep.* dicitur multos tum *Aphricanos*, tum *Orientales* recurrisse ad S.Sedem, ad quam spectat iudicare, vel confirmare aliorum iudicia: *Existat exemplo ipsa Sede Apostolica iudicante, vel aliorum iudicia firmante quosdam pro culpis quibusdam nec episcopali priuatos honore, nec relictos omnimodò impunitos. Clamet Priscus &c; cùm quibus mitiùs actum fuit.* Cùm autem *Bonifacius* citaret *canones Nicænos* circa modum appellationis (qui tamen sunt *Sardicenses*) *PP. Aphricani* miserunt ad *Atticum Constantinop. in Orientem, & ad Cirillum Alex*; vt eorum canonum fidele transmitteretur exemplar; interea tamen Pontifex moritur, & sufficitur ei *Zosimus*, quem rogant, vt mitiùs agat, cùm ad eum appellatur. Nihil ergo *ibi* agitur de subiectione Papæ *ad* Concilium; sed potiùs oppositum statuitur. *Aa Siricium* dicitur eam epistolam esse *D. Ambrosij*, qui præcipuus fuit *in Conc. Capuano*, & hoc patet *ex lib. 10. ep. 79.* Insuper illud *Concilium* fuit prouin-

uinciale, non vniuersale; ideo sequeretur Papam subijci etiam *Concilio* prouinciali, quod *Aduersarij* non audent asserere. Ad *Conc.Constantinop.* dicitur *Concilium Chalcedon;& Vigilium* absoluisse *Io: Antiochenum, Theodoretum, & Ibam* ab hæresi *Nestorii*, quam secuti erant, quia illam abiurarunt, *Constantinop.* autem damnasse, non personas, sed eorum scripta, scilicet epistolam *Iba ad Marim Persam, & librum Theodoreti contra duodecim articulos* Cirilli, & *Conc.Nicæni*; patet autem non esse idem damnare libros, & personam; quia persona potest abiurare doctrinam, quam tenuerat; ideo hic nulla est contradictio. Ad *Cælestinum, & Leonem* dicitur ex mandato ipsorum fuisse celebrata illa *duo Concilia*; damnatosque illos hæreticos; ex quo infertur fuisse supra *Concilia*, quia mandans auctoritatem habet super eos, quibus mandat: non tamen pro hæreticis habiti sunt, nisi postquam promulgata solemniter sententia pertinaces sese ostenderunt; ante sententiam autem, non præcesserunt, nisi monitiones, & hortamenta, vt hæresim execrarentur. Ad *Chrisost.* dicitur remissum fuisse *ad Concilium*, in quo erat auctoritas Papæ, vt consultiorem *in Concilio* referret sententiam. Præterea non est quæstio *de Concilio* cum Papa, sed sine Papa; in illo autem *Concilio* erat auctoritas Papæ, Ad *D. Greg.* dicitur loqui *de Conciliis gen.* auctoritate Papæ celebratis. Ad VI.*Syn.* dicitur examinasse *epistolam Agathonis*, vt edoceretur, quid sibi esset agendum. Ad *Leonem* dicitur loqui de se ipso, vt Doctor priuatus, comparatiuè *ad*

PP. *Synod. Nicana, & Costantinop.* Ad *Innoc; & Agapitum*, quòd semper loquuntur *de Concilio* cum Papæ auctoritate coniuncto, de quo non est præsens quæstio; nam Papa tenetur suas leges seruare, vt *inf.* Ad *Syluestrum* dicitur scripsisse eam epistolam, cùm Papa non erat; quam postea factus Papa retractauit. Ad *Honorium* diximus *to. 1. vbi s.* Ad *Conc. Pisanum*, & *Basileen.* (nam de *Constantien.* iam dictum est) *S. Antoninus*, qui vixit illis temporibus, ait fuisse conciliabula &c; & de illis dicitur, sicut *de Constan.*

27 Obijc. 3. *Maimburg.* Anima *Conc. gen.* est Spiritus S., sed Papa subditur Spiritui S., ergo subditur *Concilio gen.* 2. Totum est maius sua parte; sed *Concilium generale* est totum, quia repræsentat totam Ecclesiam; & Papa est pars Ecclesiæ; ergo *Concilium gen.* est maius Papa; & ideo supra Papam. 3. *Vniuersitas Parisiensis, Bononiensis, & Florentina* docuerunt *Concilium* esse supra Papam; ergo idem.

Resp. ad 1. retorq. Anima corporis humani est spiritus hominis, sed caput subditur spiritui; ergo caput subditur corpori. Sicut ergo caput, licèt subdatur animæ, attamen est supra omnes alias partes corporis etiam collectiuè sumptas, prout contradistinctas à capite, & non loquitur, nisi in capite: ita licèt Papa subdatur Spiritui S., qui est anima *Concilii gen.*, quod est corpus Ecclesiæ, attamen est supra *Concilium*, prout contradistinctũ à Papa, & Spiritus S. non loquitur sensibiliter, nisi per os Papæ. Ad 2. dist. mi. *Concilium*, prout dicit vnionem Spiritus S. cum Ecclesia, est totum, conc;

prout

prout dicit ſolam Eccleſiam excludentem Papam, ſubdiſt. Eſt quoddam totum, quia conſtat ex pluribus partibus, quod tamen eſt ſubtus caput, conc; quod eſt ſupra caput, neg. Ad 3. dicitur *illas Vniuerſitates* docuiſſe ſolùm *Concilium* eſſe ſupra Papam ſchiſmaticum. Præterea illis opponimus *Concilium Lateranen. Florent., & Trid.*, quod quoties loquitur de reformatione ſemper reſeruat Papæ auctoritatem, vt *ſeſſ. 9; & 14. c. 7. ſeſſ. 16., & 21. c. 2. ſeſſ. 7. de reform., & ſeſſ. 21. de reform. c. 1., & ſeſſ. 25. de reform. c. 21.* Inſuper *Vniuerſitas Pariſienſis* hanc doctrinam *in Richerio* damnauit, & conſequenter *in eius diſcipulis Launoio, Maimburg, Natali, & aliis*. Ex his autem non formatur *celeberrima illa Vniuerſitas*; quæ eorum reprobando doctrinam eos à ſe abdicauit. Magna illius Luminaria inſpicienda ſunt, *S. Tho., & ex noſtris Fund. Doct.* Aegid. B. *Auguſtinus Triumphus, Iacobus Viterb. Bartholomæus Vrbinas, Puteanus Doctor Toloſanus* Vir adeo infeſtus hæreticis, vt ſemel captus vinculis, & verberibus fuerit ſubiectus, vt tradit *Summartinus in eius vita*, *Leonardus Coquæus, Doctores Sorbonici*, quibus adduntur B. *Albertus magnus, Alliacen., Alcuin., Celaia, Duallius, Heruæus, Mauclerus, & Bail*, quos refert *eruditiſſimus Auctor tract. de libert. Eccleſiæ Gallicanæ lib. 7. c. 11.* Item *Elias Archiep. Thuronen. ſuper concordatum inter Leonem X., & Franciſcum I. circa pragmaticam Gallorum ſanctionem, & alii plurimi*, qui ſapientiæ, vitæque ſplendore *Vniuerſitatem Pariſienſem* reddiderunt illuſtrem, paruifaciendæ autem *noctiluca*, quæ obſcuritatem in-

inuehere, & per errorum tenebras studiosè volitare videntur.

28 Obiic.4. Potestas data est propter Ecclesiam; vt 2. *Cor.*13. *Potestas mihi data est in ædificationem, non in destructionem Ecclesiæ*; ergo potestas Ecclesiæ, quæ est *in Concilio*, est supra Papam, quia finis est perfectior medio. 2. *can.9.c. legimus* 24. *dist.*23. *Si auctoritas quæritur, Orbis maior est Vrbe.& c.confidimus* 25.*q.*1.,*& c.contra,& c.prima, & c.ideo* decernitur Papam teneri *canonibus Synodorum*; *& c. sicut dist.*15. dicitur quinque *Concilia œcumenica* non posse solui à Papa, & *S. Antoninus p.*3.*tit.*23.*c.*2.§.6. ait maiorem auctoritatem *Concilii* esse, quàm Papæ.3. Si Papa malus non posset *à Concilio* puniri, Deus non sufficienter prouidisset Ecclesiæ,4. Mortuo Papa, vel amente, aut in heresim lapso, tunc auctoritas est in Ecclesia: ergo etiam dum viuit.5 Ecclesia potest cōgregare *Concilium*; ergo idem. 6. Si Papa haberet totam potestatem Ecclesiæ, sequeretur esse frustra *Concilium*.

Resp. ad 1. neg. cons., nam potestas patris est propter educationem filiorum, & tamen filij non sunt supra Patrem. Ad 2. dicitur, quòd *D. Hier.*, cuius est illa sententia, loquitur de Doctoribus Vrbis, non de Papa. Ad aliud dicitur teneri canonibus continentibus quid iuris Diuini, vt *inf.*, & sic *de Conciliis œcumenicis*. Ad *S. Antoninum* loqui *de Conciliis* simul cum Papa, non seiunctis à Papa. Ad 3. dicitur Papam posse deponi.1.in casu hæresis. VIII. *Syn. act.*7., *c.audiuimus* 24.*q.*1.,*c.si Papa dist.*40., *c. Nouatianus* 7. *q.*1. *c.didicimus*, *c.*

Acha-

Achatius 24.q.1.,*c.oues* 2 *q.7.*, nam vt docet *Fund. Doct.de Renunc.c.9.*, Papa, cuius anima eſt fides, ſine fide eſſet mortuus. 2. Papa poteſt deponi in caſu ſchiſmatis, quia tunc eſt dubius 3. Si renunciet. 4. Si inualidè ſit electus, vt ſi eligatur præter formam præſcriptam *à Conc.Lat.can.1.*, *& cont. Bullā Greg.* 15. *Æterni Patris c.licèt* 6. *de elect.*, vel ſi eligatur infans, non conſentiens, ſimoniacè, coactè, vel ſi electio facta ſit à non electoribus; ideo ſufficienter prouiſum eſt Eccleſiæ, & fidei firmitati; extra tamen iſtos caſus à nullo poteſt deponi: docet enim *Fund.Doct.vbiſ.c.15.*, quod electio ſit à Cardinalibus: eiectio autem ſoli Deo eſt reſeruata, & habetur *diſt.79.c.ſi tranſitus, & c.eiectionem, & in ep.2. Anacleti ad epiſcopos Italia.* Ad 4.reſp. *Fund.Doct. vbiſ.c.10.p.5. & c.24.* poteſtatem Papalem remanere in Collegio Cardinalium: ſicut poteſtas Imperatoris mortui manet in electoribus. Ad 5. dicitur poſſe Sede vacante dumtaxat. Ad 6. neg.ſeq; quanuis enim poteſtas Regni ſit in Rege, non tamen ſuperfluum eſt eius conſilium.

29 Obiic.5. Cardinales eligunt, & confirmāt Papam: ergo ſunt ſupra Papam, ſed *Concilia* ſunt ſupra Cardinales: ergo ſunt ſupra Papam.

Reſp. *Fund. Doct. vbiſ. c.16.p.2.* Papam confirmari duplici confirmatione; vna inuiſibili, qua confirmatur à Deo: altera viſibili, qua confirmatur à ſe ipſo per ſuum aſſenſum.

ART.

ART. IV.

An sola Papæ potestas sit infallibilis?

DIscussa fuit hæc quæstio *to.1. q.5. proem. art.6.* satis quidem inquirentibus veritatem, sed non impugnantibus, quibus nunquam satis, quia semper tergiuersando vim *Scripturarum*, rationumq; diffugiunt.

2 Potestas Papæ versatur circa quæstiones facti, quæ spectant ad regimen morum puniendorũ, vel absoluendorum, vel reformandorum, & circa quæstiones iuris, seu legis Diuinæ, quæ controuertuntur circa articulos fidei. Non quæritur, an sit infallibilis in decidendis quæstionibus facti: salua nanque lex potest consistere, etiansi facta ab illa discordent: quæritur itaque, an sit infallibilis, & irreformabilis in quæstionibus, causis, seu controuersijs iuris, seu fidei Diuinæ; periret nanque fides in Papa, si aliquod falsum, per quod fides destrueretur, credendum proponeret. Insuper Papam habere potestatem infallibilem decidendi causas circa fidem exortas potest intelligi, vt est Doctor priuatus, idèst vt proferens, quid ipse sentiat, vt homo particularis, non enim ex eo, quòd eligitur ad Ecclesiæ vniuersalis gubernium, desinit esse particularis persona proprium habens lumen rationis, naturalemque vim iudicãdi, quæ illi conuenit, vt homo est, & per consequens propriam sententiam, quam potest, vt talis homo, proferre, hominis nanque non exuit naturam, cùm Papa creatur, ideoq; non amittit, quæ naturaliter homini competunt,

In

In hoc ſenſu quoque nō procedit quæſtio; homine enim, vt homo eſt, poſſe falli docent *Scriptura*, vt *Rom*.3. *Omnis autem homo mendax*. Vel poteſt intelligi, vt eſt Dei Vicarius de Sede iudicia proferens, & in hac acceptione loquimur.

3 Certum eſt neceſſariò admittendum eſſe in Eccleſia infallibilem Iudicem, qui,ne fides pereat, quæſtiones circa fidem in dies obiectas conuellat; hoc nanque ſtatutum eſt *contra Lutheranos* aſſerētes Iudicem cauſarum fidei eſſe *ſolam Scripturam*; ſicut enim vltra leges ciuiles neceſſariò admittendus eſt Iudex temporalis,qui leges explanet,quando obſcurē loquuntur, & litigia dirimat,quæ circa leges naſcuntur,nec ad illa dirimenda unquam leges ipſæ ſufficerent; ita à fortiori vltra legem Diuinam,quæ non vnum,ſicut lex ciuilis,ſed multiplices, ac myſterijs arcaniſſimis plenos continet ſenſus,debet admitti infallibilis Iudex, qui illam explanet,verum ſenſum pronunciet, & falſos, qui fidem valent euertere, ineluctabili auctoritate condemnet. Quæritur ergo,quiſnam ſit iſte infallibilis Iudex,ſeu in quo ſita ſit hæc poteſtas iudiciaria iudicandi iudicia Dei,& declarandi fidem Diuinam.

4 *Edmundus*, *&* *Launoius cum aſſeclis* relatis *in ſuperioribus art*.putant ſolum *Conciliū generale* eſſe Iudicem infallibilem controuerſiarum fidei, ac proinde ſolum illius iudicium irreformabile eſſe; Papæ verò fallibile, & reformabile,ſi conſideretur extra *Concilium*,& nō iudicare de Sede,ſeu ex Cathedra,niſi *in Concilio* ita, vt ſolum *Concilium*, non Eccleſia Romana, ſit Apoſtolica Sedes, de qua infalli-

fallibiliter iudicat Papa;& sic non *in Concilium* per Papam, sed in Papam *per Concilium* hanc potestatem transfundi.

5 *Omnes* tamen *alij DD.catholici* omnium nationum, & partium Orbis oppositum fatentur, & probant; Papam nempe esse supremum Iudicem Ecclesiæ, extra *Concilia* generalia posse infallibiliter iudicare, & proponere credenda de fide; ab ipso *in Concilia*,non è contra hanc potestatem deriuari; eius Sedem non esse *Concilium*, sed Ecclesiam S; & Apostolicam Romanam, quæ est apex omnium Ecclesiarum.

6 Vnica concl. Papa habet potestatem infallibilem iudicandi causas fidei etiam extra *Concilium generale*; in quo non est potestas infallibilis, nisi per Papam, ac propterea Papam iudicare de Sede,seu loqui ex cathedra non est iudicare ex auctoritate *Conc. generalis*, sed ex potestate Sedis Apostolicæ Romanæ, in qua est Christi Vicariatus, & primatus super totam Ecclesiam.

Prob. 1. *textibus*, & rationibus allatis *in superioribus articulis*; vna etenim, eademque res est primatus, potestas super omnem Ecclesiam, & super *Concilia*; ac potestas infallibilis, & irreformabilis simpliciter adeo, vt qui vnum asserit, asserere cogi possit & reliqua, & qui alterum negat,ad alia quoque neganda deduci. Vnde sic 1. arguitur. Negare primatum Ecclesiæ esse in summo Pontifice etiam *extra Concilium* est contra fidem; sed asserere potestatem Papæ *extra Concilium* esse fallibilē,& reformabilē est negare primatum Ecclesiæ es-

se in summo Pontifice: ergo asserere potestatem Papæ *extra Concilium* esse fallibilem, & reformabilem est contra fidem. Ma. ostensa est *art.* 1. Prob. mi. Asserere potestatem Papæ posse ab alia potestate existente in Ecclesia visibili firmari, ac reformari est negare primatum Ecclesiæ esse in summo Pontifice; est enim asserere dari aliquam potestatem superiorem, cui subijciatur, & à qua Papæ potestas firmetur, ac reformetur, potestas autem, quæ subijcitur potestati superiori, non est primatus: nomine nanque primatus significatur potestas, quæ non habet supra se potestatem, & infra quam est omnis alia potestas: sed asserere Papæ potestatem esse fallibilem, ac reformabilem est asserere dari in Ecclesia aliam potestatem potẽtem statuere, & reformare potestatem Papæ: aliter Ecclesia non esset stabilis, & firma adeo, vt *portę inferi aduersus eam prævalere* non possint; quia nulla potestate visibili firma, & irreformabili regeretur: ergo asserere Papæ potestatem esse fallibilem, ac reformabilem est negare primatum Ecclesiæ esse in summo Pontifice.

7 Deinde potestas, quæ profert sententiam Dei est simpliciter infallibilis, ac irreformabilis: in tantùm enim esset fallibilis, & reformabilis, in quantùm sententiam falsam posset proferre: sententia autem Dei falsa esse non potest, quia Deus nec falli potest, nec fallere: sed potestas Papæ etiã *extra Concilium generale* profert sententiam Dei: nam summus Pontifex in lege veteri etiam *extra Concilium* Dei proferebat sententiam, vt dicitur

de

de Moyse Exod. 18. *Venit ad me populus quærens sententiam Dei*; patet autem *ex Scriptura*, quòd non proferebat *Moyses* sententiam *in Concilio*; & ideo à fortiori etiam summus Pontifex in lege noua, qui per summum Pontificem legis veteris figurabatur, etiam *extra Concilium* profert Dei sententiam: ergo Papæ potestas est simpliciter infallibilis, & irreformabilis.

8 Insuper *petra*, supra quã fundata est Ecclesia, est simpliciter immobilis, & irreformabilis; aliter Ecclesia ruere posset, quia eius fundamentum stabile, & firmum non esset; sed potestas Papæ est potestas *Petri*, qui dictus est *petra*, vel quia super ipsum, tanquam supra *petram*, fundata est Ecclesia, vel quia ab oratione Christi, qui est *petra* substentans Ecclesiæ ædificium, firmitatem accepit: vt docent *SS.PP.*, *&* *Concilia*: ergo Papæ potestas est simpliciter immobilis, & irreformabilis, ac propterea infallibilis, quæ à veritate nequit moneri.

9 Præterea potestas, qua aperitur Cœlum, & clauditur, non est fallibilis, & reformabilis; aliter cùm falleretur, posset inducendo in errorem contra fidem aperire infidelibus Cęlum, qui sine fide possent saluari; sed Papa etiam *extra Concilium* habet potestatem clauium, qua aperit Cęlum, & claudit, est enim in eo potestas *Petri*; cui dictum est: *Tibi dabo claues Regni* C*ælorum &c.* ergo Papæ potestas etiam *extra Concilium* non est fallibilis, aut reformabilis.

10 Item fides simpliciter indefectibilis nequit falli etiam *extra* C*oncilium* in decidendis contro-

uersiis

uerfiis fidei; aliter ipfa fides deficeret, cùm falleretur inducendo in errores contra fidem; fed Papæ poteftas firmatur fide indefectibili, quia firmatur fide *Petri*, quæ fuit oratione Chrifti firmata, ne vnquam deficeret; ergo Papæ poteftas etiam *extra Concilium* nequit falli.

11 Vrgetur. Poteftas, quæ firmat omnes alias poteftates, eft infallibilis, & irreformabilis fimpliciter; & omnes aliæ poteftates, quæ firmantur, funt fallibiles, & reformabiles; quod enim fallibile eft, infirmum eft, idèft non firmum in veritate; infirmum autem firmare, ficut firmum nequit infirmare; & ita quod firmatur, infirmum eft, quia firmum firmari non eget; fed Papæ poteftas firmat omnem aliam poteftatem, quia eft poteftas *Petri*, quæ fuit firmata per Chrifti Domini preces; & debet confirmare fratres; dictum enim eft ei: *Confirma fratres tuos*; alij autem Prælati fiue extra, feu *intra Concilium* funt fratres; ergo Papæ poteftas eft infallibilis, & irreformabilis fimpliciter; & omnis alia poteftas etiam *in Concilijs* indiget à Papæ poteftate firmari.

12 Vlteriùs poteftas, cui tenemur fimpliciter credere, eft infallibilis, & irreformabilis fimpliciter; quia tenemur tantùm credere ei, cui falfitas, aut error fubeffe non poteft; fed Papæ poteftas etiam *extra Concilium generale* eft huiufmodi; eft enim poteftas *Petri*, qui *Act.* 15. dixit: *Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum Euangelij, & credere*; & hoc non *in Concilio generali*, fed prouinciali, concedunt enim *Aduerfarij Conci-*

lium Apoſtolorum non fuiſſe generale, vt *ſuperiùs* diximus; ergo Papæ poteſtas etiam *extra Conciliũ generale* eſt infallibilis, & irreformabilis ſimpliciter.

13 Demum poteſtas Chriſti Domini eſt ſimpliciter infallibilis; ſed Papæ poteſtas eſt poteſtas Chriſti Domini; quia poteſtas Vicarii eſt poteſtas Pontificis recepta à Pontifice; ergo eſt ſimpliciter infallibilis, & irreformabilis.

14 Prob.2.euertendo fundamenta *Aduerſariorum*. Si Papæ poteſtas eſſet fallibilis,maximè, quia in ipſo eſſet tantùm poteſtas miniſterialis, quæ poſſet corrigi, & reformari per poteſtatem principalem, quam dicunt reſidere in Eccleſia, & per conſequens *in Concilio*, quod repræſentat Eccleſiam; ſed hoc fundamentum iam fuit euulſum *art.*2.,ergo & in eo fundatum ſimul fuit dirutum.

15 Prob.4. excutiendo aliud. Si Papæ poteſtas eſſet fallibilis, maximè, quia ſubiiceretur *Concilio generali*, à quo poſſet iudicari, reformari, confirmari, & ad quod poſſet à Papa appellari; ſed hoc eſt *contra Scripturas, Concilia, & SS.PP.* aſſerentes Papam eſſe *ſupra Concilia*, & ea iudicare, & confirmare, atque adeo ab illis non iudicari, & confirmari, neque ad illa poſſe appellari, vt fusè probatum eſt in *ſup.art.* ergo & conſequens eadem contrarietate laborat.

16 Prætèrea ita ſe habet poteſtas Papæ reſpectu totius Eccleſiæ, cuius eſt Paſtor; ſicut poteſtas Epiſcopi reſpectu Eccleſiæ particularis, cuius eſt Rector; ſed poteſtas epiſcopi non eſt reformabilis

à

à populo, vel à Capitulo; ergo nec poteſtas Papæ eſt reformabilis à tota Eccleſia, vel à *Concilio generali* repræſentante totam Eccleſiam. Atqui poteſtas epiſcopi non eſt irreformabilis ſimpliciter, quia licèt non ſit reformabilis à populo, vel à Clero, cùm illi non ſubiiciatur; eſt tamen reformabilis à Papa, cui ſubiicitur: ergo Papæ poteſtas, quæ nulli ſubiecta eſt, cùm ſit ſuper omnem poteſtatem exiſtentem in terris, eſt ſimpliciter irreformabilis, atque adeo ſimpliciter infallibilis.

17 Similiter. Illud, de quo non licet chriſtiano, vt chriſtianus eſt, dubitare, eſt ſimpliciter infallibile in fide; ſed Papæ poteſtas eſt talis, vt de illa etiam *extra Concilium* non liceat chriſtiano, vt chriſtianus eſt, dubitare; ergo eſt ſimpliciter infallibilis in fide. Ma. probata eſt *ſuperiùs q. 1. art.* 5; vbi dictum eſt, quòd voluntariè, & pertinaciter dubitans in fide, infidelis eſt, & ideo deſinit eſſe chriſtianus, qui propterea nequit, vt talis, dubitare de rebus infallibilibus reuelatis per fidem. Prob. mi. *ex B.P. Aug. lib. 2. cont. duas ep. Pelagian. c.* 3. *Literis b. memoriæ Papæ Innocentij, quibus de hac dubitatio tota ſublata eſt; & ep.* 157. *In his enim verbis Apoſtolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa, & clara eſt catholica fides, vt nefas ſit de illa dubitare chriſtiano.* Atqui illa verba *Innocentij*, de quibus non licebat chriſtiano dubitare, non fuerunt *ab Innocentio* prolata *in Concilio generali*, vt conſtat, ſed in ſua Sede Apoſtolica Romana: ergo Papæ poteſtas etiam *extra Concilium generale* eſt infallibilis, ſeu indubitabilis, quod idem

est, & per consequens Sedes, seu Cathedra, de qua infallibiliter loquitur, seu iudicat Papa, non est *Concilium generale*, sed Sacrosancta, & Apostolica Ecclesia Romana, quæ antonomasticè *Apostolica* dicitur, quia à Principe Apostolorum, in quo erat plenitudo potestatis, fuit fundata.

18 Ampliùs. In illo solùm sita est potestas infallibilis, quo posito ponitur, & quo ablato aufertur, quotiescunque enim plura simul in vnum conueniunt, tunc aliqua ratio illi vni conueniens est formaliter in illo, quo posito ponitur illa ratio, & quo ablato aufertur, v.g. animalitas, & rationalitas conueniunt ad constituendum hominem, cui conuenit ratio discurrendi, & quia posita rationalitate in homine ponitur ratio discurrendi, & ablata aufertur: ideo ratio discurrendi formaliter sita est in rationalitate, non in animalitate, & sic à pari; sed posito Papa *in Concilio generali* habetur potestas infallibilis, & ablato aufertur: *Concilia* nanque coacta sine Papa, & à Papa reprobata erronea, & schismatica fuere, vt *in sup. art.* diximus *de Antiocheno, Sardicen. II. Arelaten., Arimin., Ephes. II., Syn. Trull. Constantinop. VIII. &c.*. Concilia verò congregata, approbata, & confirmata per Papam credenda sunt fide infallibili; vt *Nicænum, Sardicense, Constantinop; Ephesinum, Tridentinum &c*; ergo in solo Papa sita est formaliter potestas infallibilis.

19 Prob. 4. à posteriori argumento, quo B. *P. Aug. ps. cont. partem Donati* vtitur: *Numerate Sacerdotes vel ab ipsa Petri Sede, & in ordine illo Pa-*

trum, quis cui successit, videte. Ipsa est petra, quam non vincunt superba inferorum porta; & *quo cont. ep. Fundam. c.*4. fatetur se in Ecclesia teneri. In illo est potestas infallibilis, & indefectibilis, in quo fides nunquam defecit, nec contra fidei veritatem vllus vnquam fuit error; sed solus Papa est huiusmodi; ergo solus Papa habet potestatem infallibilem, & indefectibilem simpliciter. Ma. patet; est enim modus arguēdi à posteriori admissus ab omnibus. Prob. mi. In Ecclesia Romana, quæ est Sedes *Petri*, nunquam fuit error contra fidem, nunquam defecit à fide, nunquam fuit schismatica; Ecclesiæ autem, quæ fuerunt Sedes omnium aliorum Apostolorum, defecerunt à fide, vt constat *de Achaia*, quæ fuit Sedes *Andreę*; *Asiana* Ioannis; *Æthiopica Matthai*; *Indica maior Thoma*; *Indica minor Bartholomai*; & sic de alijs; in tantùm autem defecerunt Ecclesiæ, in quantùm errauerunt earum Pastores instructores earum: nam *mobile mutatur semper cum Principe vulgus*, ergo solus Papa nunquam defecit, aut aberrauit à fide, sicuti enim ex errore Ecclesiarum rectè arguitur error Pastorum, ita ex perpetua stabilitate in fide Ecclesiæ Romanæ, quæ nunquam defecit, argumentum sumitur efficax fidei indefectibilis, & infallibilis sui Pastoris, qui est Summus Pontifex. Euertitur per hoc *Aduersariorum* obiectio, qua dicitur plures Papas errasse, vt *inf.*

20 Prob. 5. *ad hominem.* Quod statuunt *Concilia gen.*, est de fide credendum, nam *Concila generalia* habent infallibilitatem, vt docēt *Aduersarij*; sed

Papam esse infallibilem statuunt *Cōcilia generalia*; nam *Chalcedon. sub Leone act. 29. in Prosph. ad Marcianum Imp.* loquēs de Papa ait: *Propugnator impenetrabilis ab omni errore*; esse autem impenetrabilem ab omni errore, est non posse errare, & infallibilem esse. VI. *Syn. in Prosph. ad Constantinum Imp.* vocat Papam *Adamantem fidei, cuius solida mens aggressionibus, atque conflictibus aliena à fide opinionis non est vulnerabilis*; ergo Papam esse infallibilem est de fide credendum; atqui hanc infallibilitatem non habet *à Concilio*, quia Papa non vocaretur *à Concilio* infallibilis; tunc enim *Concilium* loquitur de Papa, vt distincto *à Concilio*, aliter nugaretur, *Concilium* nanque loqueretur *cum Concilio*, quia Papa *in Concilio* est *ipsum Concilium*, sicut pars in toto est totum; ergo Papa etiam *extra Concilium* est infallibilis.

21 Præterea ante primum *Concilium generale*, quod fuit *Nicænum* celebratum anno 325. multæ hæreses fuerunt damnatæ, vt hæresis *Nouatiani, & Felicissimi sub* Cornelio, *Cataphrigarum sub Stephano, Sabellianorum, & Pauli Samosateni sub Dionysio &c.*, & certè qui post *Concilium* Apostolorum docuisset circuncisionem esse necessariam ad salutem, fuisset manifestus hæreticus; & post *Concilia generalia* multæ fuerunt damnatæ extra *Concilia*, vt hæresis *Apollinaris, Timothei, & Vitalis à Damaso, Ruffini Origenistæ ab Anastasio, Pelagianorum ab Innocentio; Monothelitarum à Theodoro; Græcorum à Christophoro &c.*, nostris autem temporibus *propositiones Iansenij ab* Innoc. *X.*, quam dannatio-

tio-

tionem approbauit *Clerus Gallicanus in Comitiis gen. ep. ad eundem* Innoc., ergo Papa etiam extra Concilium *generale* habet poteſtatem infallibilem.

22 Prob. 6. Ex eo, quòd tota V*niuerſitas Pariſienſis* hodierna ſentiat, non ſicut ſenſit antiquitus, Papam eſſe fallibilem, ſubiicique C*oncilio*, deducitur argumentum non leue, quo falſitas huius ſententiæ monſtratur. Nam quòd ſententia iſtiuſce Vniuerſitatis celeberrimæ nec vnius Doctoris in toto Orbe catholico fidem meruerit, & conſenſum inuenerit, euidens eſt falſitatis indicium; etenim ſi maior eſt, vt arguunt *Aduerſarij*, *Conciliorum generalium* auctoritas, quàm Papæ, *quia plus vident oculi, quàm oculus*; profectò tantò maior eſt auctoritas Vniuerſi Orbis catholici auctoritate V*niuerſitatis Pariſienſis*, quantò maior totus Orbis eſt Gallia, ſed hodierna ſententia totius Orbis catholici docet Papam *extra Concilium* eſſe infallibilẽ, eſſe *ſupra Concilia*; reprobatque tanquam falſam, & repugnantem *Scripturarum*, C*onciliorum*, *Sanctorumque Patrem* doctrinæ, ſententiam V*niuerſitatis Pariſienſis hodiernæ*; quoquot enim Auctores *præter Gallos* ſcripſere, *hodiernos Gallos* aperto Marte oppugnarunt; ergo hodierna ſententia *Pariſienſis Vniuerſitatis* Vniuerſi Orbis chriſtiani ſuffragijs falſitatis conuincitur.

23 Sed abſit de illo ſapientiſſimo, ac celeberrimo cœtu hoc credere; ſatis enim & verbis, & literis *grauiores, ſapientioreſque Doctores* ſuam mẽtem monuerunt, quam apertè non pandunt, quia nunc bene loqui eſt malè audiri, ſibique pœnam

maledicentibus infligendam benedicendo compa-rare. Superest ergo non Vniuersitatem, sed eos, quos Vniuersitas eorum doctrinam reprobando *in Richerio*, tanquam membra reprobauit abscissa, id sentire, & docere; & fortè fictè docent, quod verè non sentiunt; apertissimis enim *Scripturarum textibus* contraire animus refugit, licèt lingua non metuat, quando præmium speratur, non pæna timetur.

24 Tandem ita se habet Ecclesia terrestris per ordinem ad viatores, sicut Ecclesia cœlestis per ordinem ad comprehensores; est enim illius imago, & exemplar; vt diximus *in proemio*; sed dum fit inquisitio in Ecclesia cœlesti circa aliquod fidei mysterium, non habetur infallibilis notitia illius, nisi cùm reuelatur à Christo summo Pontifice: ergo & in Ecclesia terrestri, dum fit inquisitio *in Concilio*, alicui veritatis spectantis ad fidem, non habetur infallibilis reuelatio, nisi cùm profertur à Pontifice summo Christi Vicario.

25 Obijc. 1. Si Papa haberet potestatem infallibilem decernendi fidei causas *extra Concilium*, sequeretur frustraneum esse *Concilium*; posset enim sine ipso omnes fidei causæ decerni, & terminari; sed cons. est absurdum; ergo & ant. 2. *Concilium* habet assistentiam Spiritus S., & cōgregatur in Spiritu S. non ob aliud, nisi ad dirimendas controuersias fidei; ergo solum *Concilium* habet potestatem infallibilem.

Ad 1. iam fuit responsum *in sup. art.* ad 6. obiectionis. 4. Additur decretum, quod est actus vo-

lun-

luntatis, suapte natura præsupponere consilium; quod est actus intellectus, & quo frequentius est consilium, eo solemniùs profertur sententia; ideo quanuis Papa ad dicendas fidei sententias nō egeat *Conciliorum* consilio; quia à Spiritu S; qui nequit falli, consulitur; attamen ad damnandas solemniùs hæreses generale indicit *Concilium*, à quo examinātur Papæ decreta, sicut *à DD.* examinantur *Scripturæ*, non, vt reformentur, sed vt edoceantur *à summo fidei Magistro*, & in illis instructi per singulas Orbis partes, ad quas *illi PP.* sunt reuersuri, eas promulgent. Vel *cum B.T.Aug.in sup.art. ad 2.* dicitur *Concilia* non esse necessaria simpliciter, sed tantùm secundùm quid ad confundendam scilicet pertinacium hæreticorum perfidiam, vt nedum Diuino, sed etiam humano damnetur iudicio. Vel dicitur, quòd licèt propositio de Sede prolata à Pontifice sit de fide credenda; attamen vt credatur, necessaria sunt euidentia credibilitatis motiua eo modo, quo diximus *q.1.art.5.*§.2., inter quæ numeratur *populorum, & gentium consensio*, vt *ibid.*§.3.*n.62.*, quæ consensio *per Concilia generalia* prestatur, vtpotè ex omnibus gentibus conuocata. Examinantur autem Papæ propositiones *in Conciliis*, vt appareat *summa* earum *cum Diuinis Scripturis concordia*, quæ est aliud manifestum credendi motiuum. Igitur quanuis *Concilia* non sint necessaria, vt Papæ definitiones infallibilitatem recipiant; sunt tamen necessaria ad euidentiam credibilitatis, quæ ad credendum requiritur. Et sicut ipsa fides Diuina, quanuis secūdùm se sit infallibi-

lis,

lis, ac irreformabilis simpliciter, petit tamen, vt credatur, sensibilia credibilitatis motiua, quibus, tanquam signis euidentibus, ad credendum, quæ non videmus, inducimur; non autem, vt ab his signis infallibilitatem recipiat; ita summus Pontifex, licèt habeat in se potestatem infallibilem, tãquam Vicarius totius Ecclesiæ, communicatam à Christo summo, æternoque Pontifice; attamen necessaria sunt *Concilia*; non vt eius definitiones ab illis reformentur, reddanturq; infallibiles, sed vt habeantur motiua, quibus ad eis assentiendum inducantur fideles. *Vid. q.3. art.3.* §.1. *Concilia* tamen necessaria non sunt, nisi quando periculum maximum imminet fidei, nec aliter potest vitari, & aliunde *Concilium* potest sine graui christianæ Reipublicæ damno vocari. Ad 2. dicitur verum esse *de Concilio* simul cum Papa; tunc enim congregatur in Spiritu S., quando conuocatur per Papam, qui est organum, quo sensibiliter loquitur Spiritus S., & dicitur à Spiritu S. moueri, quia internè inspiratur ad consentiendum reuelationibus externis promulgatis, vel promulgandis per Papam.

26 Obiic. 2. Nedum S. *Cypr.*, sed etiam *S. Stephanus* Papa errauit circa baptismum; nam ille asserebat nullum baptisma collatum ab hæreticis valere, & ideo semper esse iterandum; iste verò baptisma etiam non collatum in nomine Trinitatis valere: ait nanque *S. P. Aug. lib. de vn. bapt. c.* 14. *Stephanus baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat.* At *lib.3. cont. Donatist. c.* 15. inquit: *Quòd si Euangelicis verbis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus*

ritus S. Marcion baptiſmum conſecrabat, *integrum erat ſacramentum. S. Cyprianus* verò *ep. ad Iubaian.* aſſerit *Marcionem* non baptizaſſe in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. Ob hoc S. *Aug.* nunquam priuilegium Iudicis indefectibilis Papę adſcripſit. 2. *Honorius* probauit hæreſim *Monothelitarum*. 3. *Paulus* IV. petiit à Conſiſtorio, an matrimonium poſſit diſſolui; faſſus eſt enim Pontifices in hoc errare potuiſſe. 4. *Liberius, & plures alii* Pontifices errarunt; ſicut errauit & ipſe *Petrus* Chriſtum negando.

Reſp. ad 1. omnia eſſe figmenta; conſtat enim quæſtionem inter *S. Stephanum, & S. Cyprianum* fuiſſe, an baptiſma ritu Eccleſiæ collatum ab hæreticis eſſet reiterandum, quod negabat S. *Stephanus*: non autem quæſtio erat, an baptiſmus collatus in nomine Chriſti ſine expreſſa inuocatione Trinitatis ſit validus, de quo *ſuo loco* dicemus; ergo falſum eſt *S. Stephanum* probaſſe omnium hæreticorum baptiſma, ſed ſolum illud, quod ritè iuxta ritum Eccleſiæ erat collatum. Falſum quoque eſt S. *Cyprianum* aſſeruiſſe *Marcionis* baptiſma collatum fuiſſe ſolùm in nomine Chriſti, non in nomine trium perſonarum Diuinarum: baptiſma namque collatum in nomine Chriſti eſt cum inuocatione Trinitatis, cùm Chriſtus iuſſerit ſic conferri *baptizantes in nomine Patris &c.* Item falſiſſimum eſt *B. P. Auguſtinum* nunquam tribuiſſe Papæ priuilegium Iudicis indeficientis: vt claret *ex duobus textibus ſuperiùs* allatis: & ex aliis *in ſup. art.*, in quibus docet cauſam per Papæ definitionem vltimatè

matè finiri. Imò falsum est hoc priuilegium non tribuisse *eidem S. Stephano*: *ep.* enim 48. *ad Vincent.* postquam dixit, quòd *S. Cypr.* post Papæ definitionem correxerit sententiam, hæc verba subtexuit: *Correxisse autem suam sententiam non inuenitur, non incongruenter tamen de tali Viro existimandum est, quòd correxit: & fortaße suppressum sit ab eis, qui hoc errore nimium delectati sunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt*. Deinde referens, quòd licèt *aliqui* senserint hanc sententiam fuisse S. *Cypriano* inustam mendaciter, re vera tamen illam non docuisse: asserit, quòd stylus epistolæ *ad Iubaianum* eam esse illius ostendit concludens: *Porrò Cyprianus aut non sensit omnino, quod eum sensisse recitatis; aut hoc postea correxit in* REGVLA VERITATIS: idèst in summo Pontifice, quem regulam veritatis appellat, & ideo indefectibilem, quia regula veritatis nequit à veritate deficere, secus à se ipsa deficeret: ergo falsissimum est *S. Patrem Aug.* errorem *S. Stephano* impegisse, & ob hoc priuilegium Iudicis indeficientis non adscripsisse. Quòd autem S. *Cypr.* correxerit, colligitur ex eius *lib. 2. c. 3., & serm 3. de ablut. pedum* asserens: *Baptismum repeti Ecclesiastica prohibent regulæ: semel sanctificatis nulla deinceps manus iterum consecrans præsumit accedere.* Ad 2. dicitur *Io.* IV., qui fuerat à secretis *Honorii*, & scripserat literas *Sergio*, edidisse apologiam, in qua ostendit *Honorium* diuersè *à Monothelitis* sensisse, & verum sensum earum literarum explicuit. *Vid. to. 1. q. 5. procem. art. 6.*, vbi exactè hæc res *à nostro M. Lupo* explicatur. Ad 3. di-

citur

citur esse figmentum *D. De la Haye* Papæ infesti eo, quòd ei matrimonii dispensationem negauerit. Vlteriùs dicitur hoc non fuisse definire ex cathedra, sed ad consulendum proponere. Ad alios Pontifices ab Hæreticis obiectos iam dictum est *to.1.vbi s.*,errarunt siquidem,vt priuati *DD.*,non vt Christi Vicarii de Sede loquentes. Ad *D. Petrum* simul *cum Cerintho,Porphyrio,Gnosticis,& Magdeburgensibus* obiectum dicitur, quòd negauit, cùm adhuc Papa non erat; & si iam fuisset, non negauit de Sede docendo, & proponendo suam negationẽ à tota Ecclesia credendam, vt constat: sed vt persona priuata.

27 Obiic. 3: *Sophronius Prato spirit.* 147. *ex D. Greg.* narrat *Leonem*,cùm *epistolam dogmaticam cõtra Eutichetem,Nestoriumque* scripsisset,eam tumulo Apostolorum imposuisse emendandam, siquid emendandum haberet; & post quatuor dies *D. Petrum* apparuisse, ac epistolam reddidisse propria manu correctam. Item *epistola Leonis* fuit à multis impugnata, examinique subiecta.

Resp. talem historiam non esse certam de fide,& quanuis talis esset, dicitur fuisse emendatam non quoad fidei sententiam, sed quoad explicationem,verborumque expressionẽ. Ad aliud dicitur ex illo sequi,quòd admissa correctione *D.Petri* adhuc errores continuisset, quod est absurdissimum. Illa igitur epistola corrupta fuerat, cùm verteretur *in græcum idioma*, *à Nestorianis, & Euthichianis*: propterea S.*Leo* rogauit *Marcianum*, vt curaret fideliter verti.

28 Obiic.

28 Obiic.4. *Maimburg.* Sententia asserens Papæ infallibilitatem *paucorum* est *Italorum*:negans verò est innumerabiliū *Polonorum*, *Gallorum*, *Belgarum*, *Germanorum*; & *Italorum* : ergo hæc est admittenda.

Resp. *Maimburg.* asserendo nostram sententiam esse *Italorum paucorum* ostendit se esse lectorem!, aut intellectorem paucorum librorum: nam præter *PP.Conciliorum,ac* SS.*DD.superiùs,& art.*1. laudatos, *PP.Syn.Aurelianen.Turronen.Ratisbonen. Parisien.Trecen.Pontigonen.Melodunen.*Iraneus *lib.* 3.*cont.hær.c.*3.S. *Auitus ep.*87. S. *Bonifacius martyr Germaniæ Apostolus*,Iesse *Ambianen. Alcuin. Lupus*, *Rhegino*,*Hincmarus*, Iuo Carnot. *Petrus* Cluniacen. S.*Bern.Petrus* Cellen. *Alliacen. apud sapientissimum Auctorem Galliæ* Vindicatæ *differt*.4. §.2.*Card.*Vitriaco, Stephan. *Archiep. Parisien. Franc. Archiep. Rotomagen.Albert.magn.* S.*Tho.*Cellaia, *Duallius*, *Heruæus*,*Mauclerus*,*Bail.* , *& alii apud eruditissimū Auctorem tract.de libert.Gallican.lib.*7.*c.*6., *& seq.*, præter quos *Helias Archiep.Thuronen. in cōcordat. inter Leonem X.*,*& Franciscum* I. *cont. pragm.* Gal. *lorum sanctionem*,quibus adduntur *nostri Auctores superiùs allati,& ex aliis Roffen. Echius*, *Becc. Maldonat*, *Albert.Pigh.*Can.,*Brixian.Delphin.*vno verbo *omnes* exceptis *Richerio*, *Launoio*, *Maimburg.*, *Natali*, *Almain.* Gerson., *& aliis paucis*,qui quales sint, & quanti faciendi, Sapientum iudicio relinquimus. Falsò autem referuntur *Dion.* Carth. *Tostat.* Illiricus, *Alliacen.*, *Syluius*, *& Adr.*VI. hi enim vel se retractarunt,vel nunquam docuerunt Papam

de

de Sede loquentem falli posse, vel fallere.

29 Collig. Papam de Sede loqui, cùm pronunciat aliquod de fide credendum à tota Ecclesia, damnans incredulos, segregansque à communione totius corporis Ecclesiæ.

(.s')

(.s')

(.s')

(.s')

ART.

A R T. V.

An Papa sit supra canones?

1 ADuersarii *in sup. art.* citati, vt immi-nuant, quantùm possunt, potestatem summi Pontificis, asserunt moderandam esse per canones *Conciliorum generalium.* Hinc *Clerus Gallicanus propos.* 3. statuit: *Apostolicæ potestatis vsum moderandum per canones Spiritu Dei conditos, & totius mundi reuerentia consecratos. Valere etiam regulas, & mores, & instituta à Regno, & Ecclesia Gallicana recepta: Patrumque terminos manere inconcussos: atque id pertinere ad amplitudinem Apostolicæ Sedis, vt statuta, & consuetudines tantæ Sedis, & Ecclesiarum consensione firmata propriam stabilitatem obtineant.* Quibus innuunt admittendos esse solos canones editos *à Conciliis generalibus,* non à Pontifice, & cùm premuntur, ad canones *Concilii Basileen., & Constant.,* imò ad illos solos, in quibus statuitur *Concilium* esse supra Papam, se se recipiunt, reiectis, vel perperam explicatis canonibus tot *Conciliorum generalium,* qui Papam statuunt supra *Concilia,* vt diximus in *sup. art.* Addunt regulas, mores, & instituta à *Regno Gallicano,* atque recepta ab eadem Ecclesia valere ad moderandum vsum Apostolicæ potestatis.

2 Ad reiiciendam hanc sententiam satis esset simpliciter ipsam videndam proponere; suis nanque se terminis statim talem se prodit, vt ab illa primo intuitu statim omnes abhorreant. Et quanuis funditus euertatur ex dictis *art. 1., & 2.,* vbi osten-

ostendimus in Papa esse totius Ecclesiæ primatũ; qui formaliter consistit in potestate iudiciaria decernendi causas fidei,& morum,regendique totam Ecclesiam,quæ non regitur, nisi quibusdam regulis ad Diuinæ legis obseruantiam,ac morum sanctitatem ducentibus: canones autem sonant idem, ac regulæ: vt habetur *dist*.3. *c.canon*., quanuis insuper refelli posset etiam ex dictis *art*.3., vbi ostensum est Papam esse supra *Concilia*, & per consequens super *canones Conciliorum*;Iudex enim superior nedum est supra Iudices sibi inferiores, sed etiã supra leges,aliter non esset superior, quia eorum legibus obtemperare deberet, subiectus autẽ, & obtemperans essentialiter inferior est; attamen denuo est impetenda.

3 Etenim quid deest ad astruendũ in Ecclesia, imò in *Regno Gallicano* Ecclesiæ primatum? De Ecclesia arguitur. In illa Ecclesia est primatus, in qua est potestas moderandi omnes Ecclesias particulares,vt dicunt *Aduersarii*: sed in Ecclesia Gallicana est potestas moderãdi omnes Ecclesias particulares,quia est potestas recipiendi *regulas*, *mores*,*&* *instituta*,quæ valẽt moderari Ecclesiam Romanam, & consequenter omnes alias particulares Ecclesias, supra quas asserũt esse Ecclesiam Romanam,quod enim potest moderari superiorem, potest & inferiorem illi subiectum, vt claret: ergo in Ecclesia Gallicana est Ecclesiæ primatus.

4 De Regno eodem modo. Potestas instituẽdi leges, quæ valeant ad moderandum vsum potestatis Ecclesiæ Romanæ est Ecclesiæ primatus,

quia poteſtas , quæ valet ſuis inſtitutis regulare Eccleſiam Romanam, eſt ſuperior ad illam, & per conſequens ad omnes alias Eccleſias particulares, ſupra quas eſt Eccleſia Romana : ſed poteſtas *Regni Gallicani* eſt huiuſmodi : ergo in *Regno Gallicano* eſt poteſtas primaria. Atqui poteſtas *Regni Gallicani* eſt laicalis, ſumitur enim *hic*, prout eſt poteſtas diſtincta à poteſtate *Eccleſiæ Gallicanæ* : quia dicitur: *Inſtituta à Regno, & ab Eccleſia Gallicana recepta* : ſi autẽ nomine Regni ſignificaretur Eccleſia, propoſitio eſſet nedum falſa, ſed fatua : ergo poteſtas laicalis eſſet ſupra poteſtatẽ totius Eccleſiæ. Quomodò autem inconcuſſi maneant *termini Patrum*, imò *Scripturarum*, qui *Petro*, & ſucceſſoribus eius concedunt primatum, vt vidimus *art.* 1. qui primatus importat formaliter poteſtatem iudiciariam condendi leges ſpectantes ad fidem, ac mores, ſi aſſerere, quòd Papa teneat primatum eo, quòd poteſtatem habet promulgandi decreta, eorunque obſeruantiam curare eſt voce tenus primatum concedere, reapſe tamen ipſum negare; vt oſtendimus *art.* 2., ſicque vocibus illudere, & recelidere terminos *Patrum* ? Imò nec inconcuſſi manent *termini ipſorum Aduerſariorum*, qui ſimul cum *Patrum* doctrina ſuam quoque concutiunt. Etenim, vt non negent terminos *Patrum*, aſſerunt Eccleſiam Romanam poteſtatem habere ſuper omnes Eccleſias particulares, non autem ſupra vniuerſalem Eccleſiam, & ideo nec ſupra *gener. Concilium*, quod totam repræſentat Eccleſiam ; ſed dicere, quòd *Eccleſia Gallicana* habet poteſtatem inſti-

ſtituendi leges, vel recipiendi inſtitutas à Regno; quæ valent moderari vſum poteſtatis Eccleſiæ Romanæ, eſt dicere,quòd Eccleſia particularis habet poteſtatem ſupra Eccleſiam Romanam;Eccleſia nanque *Gallicana* procul dubio eſt particularis Eccleſia; quis enim ita deſiperet, vt illam vniuerſalem vocaret? Dicere autem vnam Eccleſiã particularem eſſe ſupra Eccleſiam Romanam immediatè conuellit aliud dictum,ſcilicet EccleſiamRomanam eſſe ſupra omnes Eccleſias particulares; contradictoriè nanque opponuntur; ergo vna cum terminis *Patrum* proprios quoque conuellunt; & ſic falſo contradictionis ſpiritu decipi manifeſtè monſtrantur. At cur potiùs regulæ, mores, Regnique inſtituta ab *Eccleſia Gallicana* recepta valent moderari vſum poteſtatis Apoſtolicæ Eccleſiæ Romanæ, & non etiam regulæ, mores, Regnorumque inſtituta recepta ab Hiſpanica Eccleſia valebunt ad moderandam Romanam Eccleſiam? Forſitan *in Gallijs* purior eſt fides,quæ eſt ratio dictans regulas ad moderandos fideles, quàm in Hiſpaniis, vbi *pientiſſimi Reges* poſt celeberrimam illam expulſionem *Maurorum* nullum infidelem permittunt palam morari?Itaque ſi potiori,vel ſaltem æquo iure idem etiam dicatur *de Hiſpanica Eccleſia*, nonne hoc idem probari poterit de alijs quoque particularibus Eccleſiis, in quibus etiam hæretici permiſcentur catholicis; & ſic *à ſufficienter enumeratis* oſtendere omnem Eccleſiam particularem poſſe moderari Eccleſiã Romanam, & ideo Eccleſiam Romanam non eſſe ſupra totam Eccle-

siam vniuersaliter sumptam, nec supra particulares Ecclesias, sed omnes Ecclesias particulares esse supra Ecclesiam Romanam? Hoc autem esse adimere primatum ab Ecclesia Romana, quem SS. *Patres* concedunt *in terminis*, eamque deiicere infra omnem Ecclesiam, quo conuelluntur termini *Patrum*, quis non videat?

15 Nec refert, quòd præfata propositio asserat *vsum potestatis*, non autem *ipsam potestatem*, moderandum esse per *canones, regulas, mores &c*; quasi sic dicendo possit in Papa saluari primatus. Nam contrà est. Ille solùm potest moderari vsum alicuius potestatis, qui potest ipsam potestatem moderari; potestas enim moderatur solùm per ordinem ad vsum, vt patet; scilicet per ordinem ad actiones quas potest pónere illa potestas, quæ actiones sunt vsus, seu exercitia potestatis, sed asserere dari potestatem in terris, quæ possit moderari potestatem Pontificis, est tollere ab ipso primatum, qui essentialiter superiorē nō admittit; aliter esset *secūdatus*, non *primatus*; ergo asserere dari potestatem in terris, quæ possit moderari potestatem Pontificis, est tollere à Pontifice primatum. Ma. ampliùs prob. Moderari vsum alicuius potestatis propriè est imponere, & præscribere ei modum agēdi, hinc Deus dicitur *moderator omnium rerum*, quia omnibus rebus modum imposuit, cùm *fecit omnia in numero, pondere, & mensura. Sap.* 11; mensura autem est modus rei; vt docet *B.P.: lib. de nat. boni*; sed præscribens alicui modum agendi habet potestatem super illum, Deus enim in tantùm præscribit rebus omnibus

nibus modum, in quantùm est super omnia; ergo ille solùm potest moderari vsum potestatis Apostolicæ, qui potest ipsam potestatem moderari. Reiecta ergo hac falsa opinione ad rem redeamus.

9 *Omnes DD. communiter* distinguunt *canones* in illos, qui continent ius naturale, aut Diuinum, in quibus nempe præcipitur aliquod, quod spectat ad legem naturæ, aut ad Christi Domini fidem eo, quia continent propositiones de fide credendas; & in illos, qui spectant ad ius humanum merè Ecclesiasticum eo, quòd continent regulas morum. Primi continent quid iuris naturalis, & Diuini; quod est simpliciter infallibile, & immutabile, Deus enim, qui talis iuris est conditor, non mutatur. Secundi continent quid iuris humani, quod pro temporum varietate mutatur in melius, vt docet B. *P. lib.* 1. *de lib. arb. c.* 6. *Hoc supp.*

7 Vnica concl. Papa non est supra *canones* cõtinentes quid iuris naturalis, & Diuini; bene tamen supra *canones* continentes quid iuris humani, siue *illi canones* editi sint *à Conciliis prouincialibus, & generalibus*; & multò magis à quolibet Regno, Republica, & Vniuersitate laicali, siue à Papa, qui solus potest tribuere ius, & auctoritatem *canonibus quorumcunque Conciliorum*, & cætuum, sicut illos potest rescindere, & in illis aliquando dispensare, licèt semper non debeat: regulariter enim obligatur quoad vim directiuam suis legibus, suorumque prædecessorum, & potest condere *canones*, quibus, adhoc, vt obligent, non est necessaria acceptatio, & consensus.

 Pri-

Prima pars concl. indubia eſt *apud omnes*; Pontifex enim non eſt ſupra Deum; ergo nec ſupra leges à Deo ſancitas, vt ſunt *canones* continentes quid iuris Diuini. Habetur *Deut.4. Et nunc Iſrael audi præcepta, & iudicia, quæ ergo doceo te &c. Non addetis ad verbum, quod ego vobis loquor, nec auferetis ex eo. Cuſtodite mandata Domini Dei veſtri, quæ ego præcipio vobis, & Leuit. 27. Hæc ſunt præcepta, quæ mandauit Dominus Moyſi ad filios Iſrael in Monte Sinai.* Vnde Papa, qui eſt ſummus Iudex in Eccleſia, ſicut *Moyſes* fuit ſummus Iudex in veteri lege, nequit ſoluere, mutare, abrogare, irritare, aut diſpenſare in his, quæ continent ius Diuinum poſitiuum, ſiue ius naturale, quod pariter eſt *lex Dei ſcripta in cordibus noſtris*, vt docet *Apoſtolus*. Habetur *c. ſunt quidam 25. q.1., & c. literas de reſtitut., & c. ſpoliator; & c. ſuper eo de vſuris.* Tum quia vt *ſup.* dicebamus, lex Dei eſt immutabilis, quia Deus non mutatur; vt habetur *c. non debet* 8. *de conſanguinit., & c. fin. de conſuetud.* Tum quia vel id ageret Papa poteſtate Diuina; & hoc non, quia poteſtas Dei Deo non reſiſtit. Vel poteſtate humana, & hoc neque, poteſtas enim humana eſt ſub poteſtate Dei, ideoque illi nequit opponere. Remanet ergo Papam poſſe ſolùm *canones* iuris Diuini poſſe declarare, explicare, & interpretari, quādo dubium aliquod circa ipſos exoritur, quia eſt Iudex Eccleſiæ.

8 Prob. 2. pars ex illo *Matth. 16. Quocunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis.* Quicunque *canones* ſpectantes ad ius humanum ſunt

con-

conditi super terram; sed Papa, vt *D.Petri* successor, habet potestatem soluendi quodcunque super terram; ergo habet potestatem soluendi quoscunque *canones sancitos* ab homine. 2. Potestas, quæ est super omnem potestatem terrenam, potest rescindere, mutare, & dispensare in quacunque lege lata à quauis potestate terrena; Rex enim potest tollere, vel dispensare in lege lata à Prorege, vel à Principe sibi subiecto; sicut enim Iudex inferior est sub potestate Iudicis superioris, ita lex inferior est sub potestate legis superioris: sed Papa habet potestatem super omnem potestatem terrenam, quia in illo est primatus, & Christi Vicariatus, qui formaliter importat potestatem super omnem potestatem terrenam, vt diximus: ergo potest rescindere, mutare, & dispensare in qualibet lege, seu *canone* lato à quauis potestate terrena: atqui potestas *Conciliorum, Regnorum, ac cœtuum* est potestas terrena; ergo potest rescindere, mutare, & dispensare in quauis lege, seu *canone* lato *à Concilijs*, Regno, aut cætu. 3. *PP. Concilii Nicæni* conformiter ad *canonem Apostolicum vetantem*, ne sanciatur aliquid in Ecclesia absque sententia Romani episcopi, petierunt *à Syluestro* confirmationem *canonum* editorum *in illo Concilio*: confirmans autem *canones* est supra *canones*, quia sicut confirmat, sic potest rescindere: ergo illud *Concilium generale* fatetur explicitè potestatem Papæ esse supra *canones Conciliorum generalium*, & multò magis prouincialium, Regnorum, ac cætuum. Similiter *Sardicense* catholicum statuit Papam posse rescindere acta, & *ca-*

nones Conciliorum generalium; *& Leo* II. rescidit *canonem*, in quo *Syn. Constantinop.*III. decreuerat locum *Archiepiscopo Constantinop.*, qui debebatur *Archiepiscopo Alexand.*, Propter hoc *Concilia* petunt confirmari à Pontifice, vt eius *canones* firmitatem recipiant: ergo Papam fatentur supra *canones* esse: fatuè enim Iudex superior confirmationem *suorum actorum* rogaret ab inferiori. 4. Solus Papa habet potestatem condendi *canones* spectantes ad fidem: ergo & *canones* spectantes ad mores: nã fides est regula morũ: & quod potest in regulã, potest & in regulatũ, quod subditur regulę. Ant. probatũ est *art*.4. At ideo nequit rescindere, vel mutare *canones* fidei, quia ipsa fides est simpliciter indefectibilis, & inuariabilis, mores autem temporum varietate mutantur, & eunt ab extremo ad extremum, sunt enim actiones liberæ humanæ, quæ mutabilitati subduntur; ergo potest rescindere mutare, abrogare &c. *canones* spectantes ad mores. 5. Solus Papa dicitur *custos, vindex, & interpres canonum*: ergo solus habet potestatem supremam in canones, quia custodire, vindicare, & interpretari sunt actus potestatis, vt constat. 6. Habetur *c.* C*oncilia dist.* 27. *& c. si Romanorum dist.* 18. *& c. nec licuit dist.* 17. *& c. cuncta* posse Papam absoluere damnatum *à Cõcilio, & c. fratres* 9. *q.* 3. *&* 26. *q.* 1. §. *his*, *& c. exigunt q.* 7. *c. literas* 13. *de restitut. spoliat. c. innotuit* 20. *de elect. c. inter* 2. *de translat. episc. c. nonnulli* 28. *de rescript.* 7. Christus Dominus habet potestatem super *canones* latos *à Concilijs*: ergo & Papa, qui est eius Vicarius, qui non agit, nisi per potestatem Christi.

8. Quan-

8. Quando dicitur vsũ poteſtatis Apoſtolicæ poſſe moderari per *canones Spiritu Dei conditos*, vel intelligitur, quòd illi *canones* conditi ſint *à Concilio* ſeparatim à Papa, vel ſimul cum illo? Si primũ: ergo illi *canones* non ſunt conditi Spiritu Dei, qui nõ aſſiſtit *Conciliis*, niſi per Papam, qui eſt organum viuum illius. Tum quia *Concilium* ſeparatè ſumptũ, non eſt *Concilium*, ſed *Conciliabulum*. Si ſecundũ; ergo dicere, quod vſus poteſtatis Apoſtolicæ poſſit moderari per *canones Conciliorum* eſt dicere, quòd Papa poſſit ſuam moderari potentiam, anima nanque *Conciliorum* eſt Papa, ſicut Rex *in Conſilio* eſt *Conſilii* anima. Sicut autem in anima ſola etiã, vt vnita corpori, eſt formaliter dominiũ, ac poteſtas libera actionum], quæ fiunt ab ipſo corpore informato ab anima, in corpore autem non eſt dominium, niſi participialiter ab anima, quæ ſola eſt formaliter domina ſuarum actionum, ſiue fiant in corpore, ſiue extra corpus; ita ex eo, quòd *Concilia* coniunctim, non ſeparatim à Papa, poſſint moderari vſum poteſtatis Papalis, arguitur, quòd ſolùm in Papa ſit poteſtas ſupra *canones à Conciliis* conditos, quia *in Conciliis* non conduntur formaliter, niſi per Papam; & conditor legis non eſt infra, ſed ſupra legem, nam qui eſt infra legem, eſt ſubditus legi, qui nequit condere legem, ſecus eſſet ſimul ſubditus, & ſuperior, quod repugnat.

9 Quòd autem Papa ſit ſupra poteſtatem laicalem, prob. Gladius, ſeu poteſtas ſpiritualis eſt ſupra gladium, ſeu poteſtatem materialem, quia

illla

illa potest in animam, quæ est supra corpus; ista verò tantùm in corpus, quod est infra animam; sed potestas laicalis est gladius materialis, & potestas Papæ est gladius spiritualis, de quibus gladiis Christus Dominus *Matt.10.* dixit: *Nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere, sed potiùs timete eum, qui potest animam perdere in gehennam*; Papa autem potest occidere animam, eamque perdere in gehennã, quia cùm habeat claues Regni Cœlorum, potest illam excludere à Cœlo, exclusa autem à Cælo ei non superest, nisi gehenna; ergo Papæ potestas est supra omnem potestatem laicalem. Sed de hoc *in seq. art.*

10 Præterea quòd Papa non debeat semper, & regulariter dispensare *in canonib.*, sed regulariter teneatur illos vindicare, & custodire, atque adeo directiuè (regulariter loquendo) obligetur ad obseruantiam *eorum*, prob. *cùm Fund. Doct. de potest. Pontificia p.3.c.2. ex B.P. Aug.9. de Gen. ad lit.c.17.* Deus secundùm legem communem finit naturam rerum agere motus, cursusque suos, & raro agit secundùm legem specialem patrando miracula, quæ sunt supra potestatem naturæ; sed Papa est Vicarius Dei, Vicarius autem tenetur sequi modum agendi illius, cuius vices gerit; ergo regulariter loquendo secundùm legem communem tenetur sinere, vt *Conciliorum* decreta executioni mandentur, quanuis secundùm legem specialem possit dispensare, semper tamen in bonum Ecclesiæ. 2. Si semper dispensare deberet, & rescindere *canones Conciliorum*, essent frustranei illi *canones*, quia statim

tim cassarentur, & semper priuarentur suo fine; sed hoc non est dicendum; ergo neque primum. 3. Legislator tenetur quoad vim directiuam ad suarum legum obseruantiam; nam suo exemplo magis inducit ad earum obedientiam, quàm præcepto; quapropter dicitur: *Regis ad exemplum totus componitur Orbis*; ergo Papa non debet semper dispensare, sed tantùm in quibusdam casibus, in quibus malum aliquod ingruit, vel bonnm obuenit vniuersæ Ecclesiæ. Tandem hoc habetur *c. confidimus 25. q. 1., c. contra statuta ibid., c. iustitia, & c. ideo ibid., c. si ea 25. q. 2., c. institutionis, c. quòd verò, c. decessorum, & c. postquam ibid., & sæpe alibi.*

11 Causæ autem, ob quas Papa dispensare potest, & debet, sunt vtilitas, & necessitas, mutatio temporum, & personarum, virtus eminens, & humilitas supplicantis, multitudo delinquentium, hominum malignitas duriora aspernantium &c. *Vid. de leg. q. 2. art. 7. §. 4.*

12 Tandem vlt. pars concl., quòd nempe necessaria non sit acceptatio, & consensus, vt Papæ *canones* obligent, prob., nam vt dicebamus *sup. de leg. q. 2. art. 2. §. 2.*, si ad hoc, vt obliget, seu liget lex, quæ etiam *à ligando* dicitur, requireretur acceptatio populi, iam potestas obligandi penes populum esset, non penes Legislatorem, præciso enim consensu populi nulla esset obligatio; ergo si ad hoc, vt *canones* Papæ obligent, requireretur acceptatio, & consensus omnium fidelium præstitus *in Conciliis generalibus* per maiores omnium Ecclesiarum nomine, potestas obligandi esset in omnibus subdi-

tis

tis Papæ, non in Papa; atqui poteſtas obligandi ad obſeruantiam *canonum* eſt Eccleſiæ primatus, & Chriſti Vicariatus; ergo primatus Eccleſię, & Chriſti Vicariatus eſſet in omnibus fidelibus, nec in ſolo Papa, quod eſt damnatum. *Vide ibid.* Inſuper Papa habet ius paternum ſpirituale in omnes fideles, & vxorium in totam Eccleſiam; dicitur enim *Beatiſſimus Pater. omnium fidelium*, & totius Eccleſiæ ſponſus, ſicut epiſcopus eſt ſponſus Eccleſiæ particularis; ſed præcepta Patris, & ſponſi. vt obligent, non exigunt acceptationem, & conſenſum filiorum; præcipit enim abſolutè Deus *honorare parentes*, qui honor maximè obedientia præſtatur; & vxori. 1. *Petri.* 3. *Mulieres ſubditæ ſint viris*; ergo lex Papæ non exigit accceptationem, & conſenſum fidelium.

13 Præterea quanuis admittatur aliquas leges ciuiles requirere acceptationem, quando populus tranſmittit poteſtatem in Principem, tunc enim intelligi poteſt, quòd illam trãſmiſerit taxatiuè, idèſt non ad illam legem ferendam, attamen falſiſſimũ eſt de lege Eccleſiaſtica, quæ eſt lex Dei, cùm ſit lex ſui Vicarii; ſed lex Dei non requirit conſenſum, vt obliget; nam etianſi *Hebræi, Turcæ, & Gentiles* non conſentiant legi Chriſti: attamen nullus diceret ad eam amplectendam non obligari: ergo neque lex Papæ.

14 Collig. ex dictis Papam habere poteſtatem ſupremam abſoluendi à peccatis, & cẽſuris à quocunque epiſcopo reſeruatis: & reſeruandi ſibi peccata, & cenſuras ſubditorum cuiuſuis epiſcopi, nec

non

non iudicandi iudicia, & ſententias iam latas à quolibet: ideoque habere poteſtatem ſupremam in foro interno,ac externo: aliter non poſſet ſoluere, & ligare quodcunque ſuper terram &c.

15 Obiicit 1. *Richerius*: *Quod omnes tangit, neceſſum eſt ab omnibus quoque comprobari*: ſed *canones* omnes tangunt:ergo neceſſe eſt ab omnibus approbari: atqui hoc nequit fieri,niſi *in Conciliis gen*; ergo ſola *Concilia gen.* habent poteſtatem condendi *canones* obligantes in conſcientia. 2. *Io.*14 promittitur Spiritus S.omnibus Apoſtolis, non *ſoli Petro*; ergo epiſcopi ſucceſſores Apoſtolorum *in Cōcilijs* habent per aſſiſtentiam Spiritus S. poteſtatem condendi *canones* obligantes in conſcientia. 3. *Zoſimus* habet: *Contra ſtatuta Patrum &c. concedere, vel mutare ne huius quidem Sedis poſſit auctoritas; apud nos enim inconuulſis radicibus viuit antiquitas, cui decreta Patrum ſanxere reuerentiam.*

Reſp.ad 1;quòd etiam lex naturæ, & lex Dei poſitiua omnes tangunt, & tamen certum eſt neutram ex libero omnium conſeuſu pendere ad hoc, vt obliget. Ad 2.,quod eſt arg.*M.Antonij de Dominis*,iã diximus *art.*1. ad 1.tertiæ obiect.*& art.*3. ad 2.primæ obiect. Ad 3.dicitur nomine *Patrum* ſignificari *Zoſimi* prædeceſſores, quorum decretis etſi *Zoſimus* derogare potuiſſet, attamen ob reuerentiã ea voluit ſeruare. Vel ſi ſignificantur *Patres Conciliorum*, dicitur hoc intelligi *de Patribus in Concilijs* exiſtentibus ſimul cum Papa, à quo decreta firmitatem accipiunt, & ideo ſemper *Zoſimus* loquitur per ordinem ad Papam. Alia ſoluuntur *ex dictis.*

16 Inſt.

16 Inſt. Si Papa eſſet ſupra *canones*, poſſet totũ ius canonicum deſtruere, & aliud nouum condere; ſed hoc eſt falſum, quia deſtrueret normam totius vitæ chriſtianæ, & ideo totam vitam chriſtianam; ergo falſum eſt ant.

Reſp. neg. ſeq., nam diſpenſando *canones* agit iuxta leges ſpeciales, vt diximus; lex autem ſpecialis toti derogare non poteſt; ſicut enim Deus agens ſupra leges vniuerſales naturæ agit ſecundùm legẽ ſpecialem, quæ non euertit totum ordinem ipſius naturæ, ſed in aliquo tantùm diſpenſat; ita dicendum de Papa, qui eſt Dei Vicarius, & vt Dei Vicarius operatur.

(.s.)

(.s.)

ART. VI.

An Papa habeat potestatem in temporalia?

1 AN *quaero placere hominibus? Si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem*; inquit *Apost. ad Galat.* 1. Qui sæculares Principes à potestate Papæ quoad temporalia conantur eximere, serui Christi incipiunt non esse, hominum enim euadunt mancipia; amor autem placendi hominibus displicet Deo, cui displicere seruus non potest, cùm seruos dixerit amicos *Io.* 15. *Iam non dicam vos seruos &c. Vos autem dixi amicos*. Imò nec Principibus ipsis placere debent, seruique eorum vocari, eis siquidem machinantur, ne in hoc, & futuro sæculo regnēt. Conquerebatur *Samuel* summus Sacerdos 1. *Reg.* 8. quòd populus Regem, qui temporalia iudicaret, petiisset, cui respondit Dominus: *Non te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos.* Quid igitur moliuntur hi subducendo Reges, & populos à potestate summi Pontificis quoad temporalium regimen rerum, nisi in Dei Vicario Deũ abiicere, ne regnet super Reges, & Regna, qui solus hæc potest statuere, & solidare, ne ruant, eosq; firmare, ne cadant; abiecto autem Deo, *à quo est omnis potestas in Cœlo, & in terra*, potestatem in terris regnandi abiicere à Regibus, ac in Cœlis à Regibus simul, & populis? Gratiam igitur, non inuidiam Principum iustè, sanctèque mereri speramus, si compressis lenocinantium vocibus eos, eorumque ditiones Deo subiiciendo in illius Vicario, qui Dei vices gerit in terris; firmabimus eorum, ac

ab

ab ipsis descendentium Imperia; dum *in Petro, tanquam in petra stabili* collocanda esse probabimus.

2 Papæ potestas in temporalia cepit priùs, quàm negari, contemni. Anno 1076. *Greg. VII. Henricum IV. Germaniæ Regem*, vt à simonia abstineret, sæpius admonitum, à communione Ecclesiæ tandē remouit, Regijs exuit insignibus, Regnumque *Rodulpho Teutonicorum Regi in Conc. Rom. III.* concessit. *Henricus, eiusque fautores episcopi* diris percussi *Conciliabulum Moguntiæ* inchoatum, deinde *Brixiā* translatum celebrarunt, in quo non quidem *Gregorij* potestatem in temporalia ausi sunt inficiari, sed ipsum, tanquam *Romanæ Sedis* inuasorem pestiferum, ac periurum, deponere, & *Vuigbertum*, *seu Guibertum Archiepiscopum Rauenatem* Antipapam crearunt. Quos tamen *Gregorius in Conc. Rom. VIII.* anno 1081., & X. anno 1084. iterum anathemate feriit. Narrat *Natalis hist. Eccl. saeculo* 11., *&* 12. *dissert.* 2. *art.* 5. *ex Lamberto Scafnaburgensi*, quòd *Vuilelmus Traiectensis episcopus* Regi nimis addictus missarum inter solemnia *contra Gregorium* rabidè declamabat periurum, adulterum, pseudoapostolum impudentissima fronte compellans. At post festa Paschalia, cùm Rex iam discessisset, subita, grauique ægritudine oppressus, cùm acerrimis animæ, & corporis torqueretur cruciatibus, coram adstantes miserabili eiulatu clamabat iusto se Dei iudicio & præsentem vitam amisisse, & æternam eo, quòd Regi ad omnia, quæ perperam intendisset, operam suam summo ausu præbuisset, atque in spem gratiæ

eius

eius Romano Pontifici Sanctissimo, & Apostolicarum virtutum Viro innocenti sciens, & prudens irrogasset; & in hanc vocem expirasse, animamque illius post mortem *Abbati Cluniacensi* apparuisse, cui suam damnationem nunciauit; sicque alios *Henrici* fautores miserè obijsse ita, vt(inquit *Natalis*)*nulli dubium sit ipsos inobedientiæ erga Romanum Pontificem,adulationis erga Regem, & schismatis pœnas Deo vindice dare.* Item *in Conc. Quintilineburg.* anno 1085.cùm prolata esset *SS.PP.*decreta de primatu Apostolicæ Sedis, quæ à nullo iudicari, omnesque suo iudicio potest subijcere, *quidam Cunibertus Bambergēsis clericus* perfrictæ frontis respōdit Romanos Episcopos hunc sibimetipsis primatū arrogasse, non eis concessum fuisse, quem tamen *à quodam laico* conuictum illis verbis *Matt.* 10. *Non est discipulus supra magistrum* (cùm enim in omnibus ecclesiasticis ordinibus cautum sit, ne maior à minori iudicetur, nefas est Papam,quem tota semper Ecclesia confessa est magistrum, Patrē, ac Dominum,à quoquam iudicari,& quenquam ab illius iudicijs subduci) tota Synodus statim damnauit. *Henricus* iterum coacto *Mogūtiæ Conciliabulo* egit, vt *Gregorij* depositio,*&* *Guiberti* electio approbaretur *apud Sigebertum* eodem anno, *Vrbanus* autem II.*in Con.Rom.*decreta *contra Henricum, & Guibertum* Apostolica auctoritate confirmat, quod factū fuisse etiam *in Conc. Beneuentano* anno 1190.testatur *Bertoldus Constant.* Idē præstitit *Paschalis II. in Lat.*, in quo totius Ecclesiæ iudicio *idem Henricus* anathemati fuit subiectus teste *Abbate Vspergiense*

anno 1102. Posthæc *Henricus Imp.* anno 1122. *Calixto II. in Conc. Lat.* se submittit, inuestituras episcoporum per anulum, & baculum renunciat, & cũ Ecclesia pacem init. Sed anno 1139. *Fridericus II. à Greg.* rebellat, qui illum anathemate ferit. Tunc *quidam Petrus de Vinea Friderici* causam suscipiẽs scripsit contra auctoritatem Papæ asserens omnia subdi Imperatori, vt refert *Platina in vita Innoc*; qui edidit *librum apologeticum de potestate Imperatoria, & Pontificia.* Re delata *ad Conc. gen. Lugd. II. sub Greg. X.* anno 1274. definitum fuit Papam obtinere summum, ac plenum primatum super vniuersam Ecclesiam. Huic *Conc.* interfuit *noster B. Augustinus Triumphus Anconitanus Doctor Sorbonicus S. Thomæ discipulus, ac in eiusdem apud Fossam nouam* defuncti, dum pergeret *ad idem Conc.* locũ suffectus, qui completo *Concilio* edidit *librum de potestate Ecclesiastica* disertissimè probans Papæ potestatẽ super Reges, & Regna. Annũ circiter 1300. *Philippus Pulcher* grauissimum *in Bonfacium VIII.* conceperat odiũ eo, quòd de transferendo *à Germanis ad Gallos* imperio *in Carolum fratrem* fregisset, vt refert *Vecerius in vita Henrici* VII. *Imp.* Quapropter iræ cõceptæ executionem quærẽs *sacerdotales Galliarum titulos* à summis Pontificibus vsque tunc cõponi solitos Rex ordinauit. Id grauiter ferens *Bonifacius* maiores *Galliarum Prælatos ad Conc. gen. Romam* accersit; at ne Regno exeant, prohibentur à Rege. Cuius rei admonitus *Bonifacius* Regẽ primùm literis increpat, deinde anno 1302. *in Conc. Rom.* ab Ecclesia remouet. Tunc Rex coacto Clero

ali-

aliquibusque Patritijs, *Bonifacium* fuisse dolis ad Pontificatum euectum, *S. Cælestinum* se abdicare non potuisse, nullamque habere super Reges, Regumque temporalia potestatem declarari curauit. Mox *Fund. Doct. B. Aegidius Columnius* eiusdem Regis magister, fulgentissimum *Vniuersitatis Sorbonicæ* decus toto Orbe clarissimum, quanuis Regi intimè charus, attamen catholicæ potiùs veritatis professor ingenuus, quàm falsus amoris Regii aliàs beneficentissimi adulator Clero, & Regi intrepidè, ac potenter se opposuit *edito libro de Renunciat. Papæ*, in quo probat *S. Cælestinum* se abdicare potuisse, & *Bonifacium* ritè electum fuisse; & altero *de potestate Pontificia*, in quo perspicuè, solidèque demonstrat eam esse super Reges, & Regna dissoluens leuia argumenta obiecta à desertoribus filiis, qui, vt Regem temporalem sequerentur, spiritualem omnium Patrem reliquerant. Eodem tempore *noster Iacobus Viterbiensis Archiepiscopus Neapolitanus Doctor* itidem *Sorbonicus* ab acri, tersoque ingenio *Doctor speculatiuus* nuncupatus edidit librum *de Regimine Christiano* in duos tractatus diuisum, in quorum primo *de Ecclesia*, in secundo *de potentia Christi Regis, & eius Vicarii* subtilissimè tractat. Circa annum 1347. cùm *Io XXII.* à communione fidelium *Ludouicum Bauarum* segregasset, repullulauit hæc quæstio; *quidam* enim sex protulit quæstiones contra Ecclesiasticam potestatem; quas tamen retuderunt editis libris *noster Bartholomæus episcopus Vrbinas Doctor Sorbonicus B. Augustini Triumphi discipulus*, *Gulielmus* Cre-

monen; *& Alex. à S. Elpidio*. Exinde sæculo elapso *Lutherus*, eiusque discipuli se opposuerunt, quos tamen euerterunt *nostri* Io. *Hoffmeisterus Sueuus* *Colmariensis* dictus *Anthilutherus*, vt testatur *Pamphilus*; *Peregrinus Nasellus Patauinus*, *Onuphrius Panuinius*, *Nunnius Coronel Lusitanus*, *Io. Coquaus*. Quod præstiterunt etiam innumeri *exteri*.

3 *Richerius cum alijs superiùs relatis*, quibus adhæserunt *alij* asserentes *B. Petro, eiusque successoribus Dei Vicariis, ipsique Ecclesiæ rerum spiritualiũ, & ad aternam salutem pertinentium, non autem ciuilium, & temporalium à Deo traditam potestatem dicente Domino*: *Regnum meum non est de hoc mundo*; *& iterum*: *Reddite ergo, quæ sunt Cæsaris, Cæsari, & quæ sunt Dei, Deo*; *ac proinde stare Apostolicum illud*: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*; *non est enim potestas, nisi à Deo, quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit. Reges ergo, & Principes in temporalibus nulli Ecclesiasticæ potestati Dei ordinatione subiici, neque auctoritate clauium Ecclesiæ directè, vel indirectè deponi, aut illorum subditos eximi à fide, atque obedientia, ac præstito fidelitatis sacramento solui posse*; *eamq; sententiam publicæ tranquillitati necessariam, nec minùs Ecclesiæ, quàm Imperio vtilem, & verbo Dei, Patrum traditioni, & sanctorum exemplis consonam omnino retinendam*. Hanc sententiam *Natalis Alex. sæc. 14. p. 1. c. 5. art. 2.* affingit *Fund. Doctori Aegidio in tract. edito à Goldasto to. 2. Monarchia*.

4 Sed

4 Sed compertiſſimæ hoc conuincitur falſitatis. 1. Quia certiſſimum eſt *Fund.Doct.* edidiſſe *librũ de Poteſtate Pontificia* in tres partes diuiſum, qui in plurimis *Noſtri Ordinis Bibliothecis*, & in Romana duplicatus habetur; & ob ſtili congruitatem, & cõſonantiam ad ea, quæ aliis dixit in libris, ipſius eſſe non niſi ſupinè poſſet negari. In hoc fuſiſsimè probat Papam habere gladium ſpiritualem *ad vſum*, & materialem *ad nutum*: habere iura cœleſtis, & terreſtris imperii; omnem poteſtatem ſæcularem ſubijci poteſtati ſpirituali ita, vt nõ ſolùm Reges quoad perſonam, tanquam fideles, ſubiiciantur Papæ, ſed etiam eorum poteſtas Papæ poteſtati ſubdatur, & gladius ſit ſub gladio; *& p.3.* ſoluit rationes illius libri *à Goldaſto* editi. 2. Stilus libri, quem refert *Goldaſtus*, eſt toto cœlo diuerſus à ſtilo *Fund.Doct.* 3. Liber ille *art.5.§.Primò* verſus finem Regẽ Galliæ vocat *Dominum, ac Regem noſtrum*: *Dicamus ergo, quòd Dominus noſter Rex &c.*, quo conuincitur eum librum *à quodam Gallo* fuiſſe compoſitum, qui tamen proteſtatur in fine ſe ſcripſiſſe non ſententiando, ſed *ſine præiudicio meliùs opinandi*; *Fund.* autem *Doctor* non *Gallus*, ſed fuit Romanus; & quoties in aliis libris, præſertim *de Regimine Principum*, quem in gratiam *Ludouici Pulcri*, excuſſit, occurrit *Regum Galliarum* mentionem facere nũquam Dominum, ac Regem ſuum vocauit. 4. Quia liberculus *à Goldaſto editus in noſtra Bibliotheca Romana* manu ſcriptus antiquiſſima aſſeruatur, nec eius titulus *Aegidio*, ſed *incerto Auctori* inſcribitur. 5. Quia contradicit iis, quæ ſcripſerat *de Renunc.Papæ, lib.cont.*

I 3 *exemp-*

exemptos in epist. ad Romanos, *& pluribus alijs libris*; vnde prorsus inuerisimile est voluisse *tantum Auctorem* tot suos libros mutata repente sententia subuertere. Tandem quia quod *Goldastus* dubitanter, *Natalis* asseueranter attribuit; vnde si cæteri Auctores, quos illa in sua refert historia, eodem modo referantur, quænam fides ei est adhibenda?

5 Vera ergo, & communissima sententia, quam *cum Fund. Doct. Aeg.*, sequuntur *omnes nostri DD. Augustinus de Roma Archiep. Nazaraus lib. de Principatu Papa dicato Carolo Malatesta*, *Alex. de S. Elpidio lib. de Triplici Sacerdotio tract. 2.*, *Guilelmus Cremonen. q. 1. Iacob. Viterb. Archiep. Neapolis. lib. de Regim. Christiano tract. 2. M. Christianus Lupus de Appellat. cont. Quesnell., & Launoium*; *M. Sequejros Episcopus Cassanen., & alij*, docet in Papa esse potentiam Archiregalem, seu gladium materialem ad nutum, aut eminenter, quatenus potestas sæcularis est formaliter sub Papæ potestate, tanquam inferior sub superiori, adeoque Papam habere potestatem indirectè in omnia hæc temporalia.

6 Hæc vox *indirectè* potest *hic* dupliciter accipi. 1. ita, vt Papæ potestas sit supra potestatem Regum, quæ circa temporalia versatur, adeoque Papa potestatem habeat indirectam, & mediatam in eorum temporalia, quatenus potest Regibus imperare, vt taliter, vel taliter ea administrent. 2. ita, vt Papa possit in temporalia Regum, quia ordinantur ad spiritualia, circa quæ versatur Papæ potestas: siue spiritualitas consideretur in Regibus, quibus potest præcipere, vt reddant bona iniustè vsurpata;

siue

siue in subditis, quos potest absoluere à iuramento fidelitatis, & sic à subiectione redimere; ablata autem subiectione aufertur potestas, quæ ad subiectionem refertur; destructo nanque correlatiuo destruitur relatiuum; quia *relatiua sunt simul.* Primus modus est principalior, & à priori; ac in eo sensu accipiunt *indirectè DD. antiqui* docentes Papam habere potestatem in temporalia indirectè, quia habet gladium materialem ad nutum, non ad vsũ; vt videre est *apud Fund.Doct. lib.de potest.Pontif. p. 1.c.7.,& 8.*, quia Papa potest Regibus præcipere modum administrandi res temporales, & Reges eius nutibus obedire tenentur. Secundus modus loquendi est minùs principalis, à posteriori, & à cõiuncto; & hunc frequentiùs vsurpant *Doctores recentes*, qui hac tempestate scripsere. Vterque tamen vtilis est ad probandum intentum; quia modus arguendi à posteriori etiam est rectus, quanuis principalior sit à priori.

7 Vnica concl. Summus Pontifex habet potestatem indirectè super temporalia, ideoq; gladium spiritualem habet ad vsum, & materialem ad nutum.

Prob. 1. *à Fund.Doct. vbi s.* Summus Sacerdos in lege veteri habebat vtranque potestatem, vt *Exod.* 18. patet *de Moyse*, qui quia nimio labore angebatur, Iudices instituit, qui causas minores deciderent; causæ autem circa res temporales sunt minores; maiores verò, quæ scilicet ad legem pertinent, sibi seruauit, & constat etiam *de Samuele vbi s.*, antequam vngeret *Saulem* in Regem; ergo idẽ

dicendum de Summo Pontifice in lege noua, qui maiorem potestatem accepit, cùm Christi, in quo est omnis potestas, Vicariatum susceperit.

8 Conf. *ex eod. vbis. c. 3.* Potestas summi Sacerdotis in lege veteri habuit instituere, & iudicare potestatem Regalem; vt *Samuel* vnxit *Saulem* in Regem, & abiecto *Saule* elegit *Dauid*; *&* 2.*Par.* 26. *Azarias* Pontifex Regno priuauit *Oziam*; & 4.*Reg.* 11. *Ioada* summus Sacerdos Regnum abstulit *Athalia*, & *Ioas* Rex ex præcepto *Ioadæ* constituitur; & *Hierem.* 1. ait Deus: *Ecce constitui te hodie super gentes, & regna, vt euellas, & destruas, & dissipes, & disperdas, & ædifices*; quibus verbis apertè probatur potestas summis Sacerdotibus à Deo collata instituendi, & deiiciendi Reges; ergo multò magis competit hæc potestas summo Pontifici in lege noua, qui figuratus fuit in summo Pontifice veteris legis. Atqui hoc est habere potestatem indirectam super temporalia, quæ ministrantur à Regibus, vt *sup.* diximus; ergo idem.

9 Prob. 2. *ex Rom.* 13. retorq. *Apostolicum dictum. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit; non est enim potestas, nisi à Deo; quæ autem sunt à Deo, ordinata sunt. Itaque qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit.* Ex quo sic. 1. Ordinatio eorum, quæ sunt à Deo, *ex D. Dion. de Ang. Hier.*, est, vt inferiora reducantur in Deum per superiora; sed potestas sæcularis est inferior potestate Papæ, quæ est spiritualis; quia potestas sæcularis versatur circa res corporales, quæ sunt inferiores rebus spiritualibus; spiritus enim est corpore superior; ergo pote-

stas

ſtas ſæcularis reducitur in Deum per poteſtatem Pontificis. Atqui nequit in Deum reduci à Papæ poteſtate, niſi ſit illi ſubiecta, & inferior, nã ſolũ inferius reducitur ꝑ ſuperius;ergo habet poteſtatẽ in poteſtatẽ Regis,& per cõſequens in tẽporalia,circa quę verſatur Regum poteſtas. 2 Ordinatio cauſarũ ſpecie differentium eſt, vt vna ſit ſub alia, quæ agit in illam ſuo influxu illam mouente,vt patet in phyſicis de cauſa particulari,quæ ſubordinatur vniuerſali, à qua per influxum mouetur ad agendum; ſed poteſtates ſublimiores, vt ſunt poteſtates Papæ ,& Regis *ex Apoſt.*ſunt ordinatæ,&differũt ſpecie,quia habent obiecta ſpecie,imò genere diuerſa; ergo ita ſe habẽt,vt vna ſit ſub alia,quæ agit illam mouendo,& dirigendo in debitum finem ; atqui poteſtas Regis nequit mouere,& dirigere poteſtatem Papæ, quia eſt illa inferior, cũ circa humana verſetur,ſicut illa habet pro obiectoDiuina;ergo poteſtas Regis eſt ſub poteſtate Papæ, à qua in Deum dirigitur,qui eſt vltimus omnium finis.

10 Conf. Quæ ſunt ordinata ſimpliciter, nedũ ad Deum, ſed etiam inter ſe ordinantur, nam eſſe ordinatum ſimpliciter eſt eſſe ordinatum ſecundũ omnes rationes, ſecũdùm quas ordinabile eſt; patet autem,quòd omnes res creatæ, quæ ſunt partes Vniuerſi,ordinabiles sũt nedum ad Deum, ſed etiã inter ſe; atqui poteſtates ſublimiores ſunt ordinatę ſimpliciter, quia ſunt perfectè ordinatæ, cũ ſint ordinatæ à Deo, cuius perfecta ſunt opera;ſi autem non eſſent ordinatæ ſimpliciter,ex ea parte,qua nõ eſſent ordinatæ, admitterent confuſionem, quæ eſt

ca-

carentia ordinationis ordinationem imperficiens; ergo potestates sublimiores nedum ad Deum, sed etiam inter se ordinantur. Atqui non possunt ordinari inter se, nisi vna alteri subordinetur, quia res specie distinctæ differunt perfectione, & illa quæ differunt perfectione; ita ordinantur inter se, vt vnum illorum sit altero inferius, vt compertum est; in tantùm enim duo Reges, duo episcopi &c. non subordinantur inter se, quia habent dignitates eiusdem rationis, & speciei; sicut duo homines, duo equi &c; at verò quia homo, & equus differunt specie, ideo vnus est alij subordinatus. Tum quia ita ordinantur inter se pôtestates sublimiores, sicut ordinantur inter se earum obiecta, à quibus specificantur; sed obiecta ordinantur inter se tanquam superius, & inferius; quia terrena, circa quæ versatur Regum potestas, sunt inferiora cœlestibus, quæ respicit Papæ potestas: ergo potestas Papæ sibi subordinat potestatem Regalem tanquam sibi inferiorem. Sed omnis potestas superior agit in inferiorem sibi subordinatam; quia potestas non subordinatur potestati, nisi in agendo; idèst in recipiendo motũ ab illa; potestas enim formaliter in eo, quod potestas, respicit agere; ergo potestas Papæ agit mouendo potestatem Regum, & hoc mediante dicitur agere in eorum temporalia. Præterea arguit *Fund. Doct. vbi s. p. 2. c. 4.* Qui potest attingere finem, potest attingere media ad finem ordinata; sed corporalia sunt media ordinata ad spiritualia; ergo qui potest attingere spiritualia, potest etiam attingere corporalia. Atqui Papæ potestas attingit spiritualia, circa

quæ

quæ verſatur; ergo poteſt etiam attingere corporalia, quæ miniſtrantur à Regibus. Ma. patet; quia cùm finis non attingatur, niſi per media, ſi attingẽs finem non poſſet attingere media, vel nunquam finem contingeret, vel attingeret, & non attingeret; tum quia finis eſt maior, & nobilior mediis, quæ ad ipſum ordinantur; quoties autem poteſt ab aliquo attingi nobilius, & maius, poteſt etiam attingi ignobilius, & minus ad illud ordinatum, & in eodem ordine contentum. Mi. traditur *à Beatiſs. P. Aug. lib. 1. de Doctr. Chriſt. c.* 32., & ratio eſt, quia corporalia ordinantur ad corpus, corpus autem ordinatur ad animam; ergo corporalia ordinantur ad ſpiritualia. Ex quibus patet *Apoſtolicum dictum* improbare *Aduerſariorum ſententiam.*

11 Dices ex hoc ſequi ſolùm Reges ſubdi poteſtati Pontificis ſpiritualiter, non temporaliter, idèſt quoad ſpiritualia, non quoad corporalia.

Reſp. *Fund. Doct. c.* 3. vim rationis non percipi; nam ſi Reges reducerentur in Papã ſolùm quoad ſpiritualia, gladius non eſſet ſub gladio, ſeu poteſtas corporalis ſub poteſtate ſpirituali; in tantùm enim poteſtas corporalis eſt ſub ſpirituali, in quantùm ſpiritualis dominatur in corporalia; nã in quantùm dominatur in ſpiritualia, habetur præcisè poteſtas ſpiritualis, quæ circa ſpiritualia immediatè per ſe ipſam, non mediante poteſtate corporali, verſatur.

12 Præterea retorq. alter *textus ab Aduerſariis* aſſumptus. *Reddite, quę ſunt Cæſaris, Cęſari, & quæ ſunt Dei, Deo:* ſed ea, quæ redduntur Regibus, ita ſunt ſub poteſtate Regum, vt etiam ſint ſub pote-

te-

testate Dei, qui aliquando in certis casibus Reges iis priuauit, vt diximus *de Saule, Ozia &c.*, ergo temporalia ita subiacent Regibus, vt etiam subdantur Pontifici vero Dei Vicario, qui in certis casibus potest Reges iis priuare: vnde claret hæc fundamenta non substinere *Aduersarios*, sed potiùs excutere.

13 Prob. 3. *à Fund. Doct. p. 1. c. 4., & Iac. Viterb. tract. 2. c. 7.* Omnia temporalia ex Diuino imperio tenentur ad decimas Sacerdoti soluendas; vt *Deut. c. 2. Par. 31.*, sed solutio decimarum est effectus subiectionis: ergo temporalia subiiciuntur potestati Sacerdotali: atqui omnis potestas sacerdotalis reducitur in summum Pontificem, qui est summus sacerdos: ergo summus Pontifex habet potestatem in omnia temporalia. Tum quia si sæculares decimas non soluant, aut fraudent, potest summus Pōtifex in eos animaduertere, at nō posset animaduertere, nisi in eos potestatem haberet, ergo habet potestatem in temporalia.

14 Præterea *ibid. Hebr. 7.* dicitur: *Qui benedicit, maior est: qui benedicitur, minor*: sed Pontifex benedicit Reges: ergo est illis maior: atqui maior potestatem habet in minores: ergo Pontifex potestatem habet in Reges. Tum quia Pontifex non benedicit Regem, quatenus homo est, sed quatenus Rex, imò ipsam dignitatem Regiam benedicit: ergo Rex, nedum quatenus homo, sed quatenus Rex, imò ipsamet dignitas Regia Papæ subiicitur: sed subiectio supponit potestatem in eo, cui subiicitur; est enim correlatiuum illius: ergo Pontifex ha-

habet potestatem in Reges, quatenus Reges, seu in Regiam dignitatem. Tum quia Regia potestas formaliter est regulanda per Christi Domini legẽ: quapropter *Deut.*17. Regibus mandatur à Deo, vt secum habeant legem, secundùm quam iudicent: sed Papa est supra omne regulatum per legem, totius enim Iudex est legis, & iudicantium per legẽ: ergo habet potestatem in Reges.

15 Item omnipotentia Dei in naturalibus per spiritualia mouet corporalia ad suas actiones: Angeli enim mouent corpora cœlestia &c., sed ita se habet prouidentia in moralibus, sicut omnipotentia in naturalibus, Deus enim in omnibus sibi semper vniformis existit in operando, & regendo naturas iuxta modum, quo illas produxit: ergo prouidentia per potestatem spiritualem mouet, & regit potestatem versantem circa corporalia: at potestas Papæ est spiritualis, & Regia corporalis: ergo Papa habet potestatem indirectam in corporalia, mouendo scilicet Reges ad gubernandum.

16 Prob.4. *ex ps.*144. *Gloriam Regni tui dicent, & potentiam tuam loquentur, vt notam faciant filiis hominum potentiam tuam, & gloriam magnificentia Regni tui.* Quanuis autem Regnum Dei aliquando sumatur pro Ecclesia triumphante, vt in *hunc locum* sumitur *à B.P.Aug.*, attamen aliquando etiam sumitur pro Ecclesia militante: vt *à D.Greg. hom.*12.*in Matth.*, vbi super illud: *Colligent de Regno eius omnia scandala*; ait: *Regnum Cælorum præsentis temporis Ecclesia dicitur*: idcirco B.*P. lib.*18., *&* 19.*de Ciu. Dei* docet Regnum Christi in duas

di-

diuidi societates, quia vna pars ex fide viuens peregrinatur in terris, & Ecclesia militans nuncupatur: altera iam regnat in Cœlis beata. Ex quo sic. In Ecclesia militante est potestas Christi visibiliter sensibiliter gubernans omnes fideles: sed Christi potestas est super Reges, & Regna; dicitur enim *Rex Regum*, *Dominus Dominantium*, quod verificari non posset, nisi potestatem super Reges, & Dominantes haberet: ergo in Ecclesia est potestas visibiliter sẽsibiliter gubernans omnes fideles, quæ est super Reges, & Regna; atqui hæc potestas non est, nisi in Papa, qui est eius Vicarius, & tenet primatum, qui non est, nisi Christi potestas ab eodem Papæ collata: vt diximus *art.* 1., ergo in Papa est potestas super Reges, & Regna. Mi. est euidens. Ma. etiam probata est *art.* 1., quia Ecclesia gubernatur magisterio sensibili; ideo in illa est potestas visibiliter sensibiliter illam gubernans. Tum quia in regno est potestas Regis, qua regitur Regnum modo, quo regi potest: sed Ecclesia militans est Regnum Christi, quod nequit regi, nisi potestate sensibili: ergo in ipsa est Christi potestas sensibiliter illam gubernans.

17 Conf. I*n Concilijs generalibus* est potestas exauthorandi Reges, & transferẽdi eorũ Regna, & ditiones; sed Concilia repræsentant Ecclesiam; ergo in Ecclesia est potestas exauthorandi Reges, & transferendi eorũ Regna, & ditiones; atqui Papa est *supra Concilia*, quę non habent hanc auctoritatem, nisi per Papam, vt *sup.* ostensum est; ergo in Papa est hæc potestas simpliciter. Ant. prob. *Conc.*

Con-

Constant iense, sess. 17; quod fuisse legitimũ, & eius decreta *in Galliis* recepta immota consistere, *ac totius Ecclesiæ usu confirmata, atque ab Ecclesia* Gallicana *perpetua religione conseruata*, asserit proponit. 2. *Cleri* Gallicani, statuit pęnam depositionis, ac priuationis *dignitatis, etiamsi Regalis existat, & beneficii Ecclesiastici, vel sęcularis his, qui Sigismundo Romanorum, & Hungariæ Regi Aragoniam* petenti vim, aut iniuriam inferrent; & *sess.* 37. decernit priuationem *omnium beneficiorum, dignitatum, & honorum Ecclesiasticorum, & mundanorum &c. etiamsi Episcopalis, Patriarchalis, Cardinalatus, Regalis sit dignitatis, aut Imperialis, quibus sint ipso facto priuati*; si *Petro de Luna* obedientiã præstant, vel opẽ. Item *Basileense* in saluocõductu Legatis Pontificiis dato *in congregatione gen. die* 18. *Iulii* anno 1435. in virtute S. obedientiæ mandat omnibus Christifidelibus *cuiuscunque dignitatis spiritualis, & tẽporalis, etiamsi Regali*, Ducali *&c. sub pęnis, sententiis, cẽsuris in Constãt; & Senen. Syn. contẽtis, præfatos Legatos lædant, impediant &c.*, hoc autem *Concilium* fuisse legitimum vsque *ad sess.* 26., quia legati Pontificis solùm *post sess.* 25. discesserunt, acriter contendit *Natalis sęc.* 14. *dissert.* 8. *art.* 3; sed prædictus saluusconductus datus fuit die 18. Iulij 1432., *sessio* autem 26. peracta fuit pridie Kal. Augusti 1437; igitur si vsque ad hoc tempus *Concilium* fuit legitimum omnia præcedentia rata esse debent, & firma, & ideo etiam sententia lata in præfato saluoconductu. Ex quibus sic arguitur. Decreta *horum Conciliorum perpetua religione conseruantur ab Ecclesia*

clesia Gallicana, quia continent Papam subdi *Concilio* ita, vt irreligiosus ab ipsa habeatur, qui illa non recipit; sed etiam continent Reges posse *à Concilijs* suis dignitatibus exui, & bonis temporalibus priuari: & hoc non seruat, sed reiicit Ecclesia Gallicana: ergo religionem seruat solùm contra Papam, non contra Regem: quænam autem sit religio contra Papam religiosa solùm erga Regem ipsa consideret. Ergo *in Conciliis generalibus ex Aduersariorum* sententia admittenda est potestas super Reges, & Regna: ni fortè auctoritatem sibi inesse præsumerent approbandi, quod libet, & reprobandi, quod displicet, ex illis, quæ statuta sunt *à Conciliis.*

18 Sed quia *hæc Concilia* ab omnibus alijs tanquam illegitima habentur, idcirco à legitimis est arguendum. I*n Conc. Rom.* III. *sub Greg.* VII. *Henricus* IV. *Germaniæ Rex* fuit depositus, eius subditi à iuramento fidelitatis absoluti, & Regnum traditum *Rodulpho Teutonico* occupandum; quod fuit confirmatum *in Concilio Rom.* VII., VIII., *&* X., *& sub* Vrb. II. *in Conc.* Rom. I., *& in Lat. sub Paschali* II. Nec est audiendus *Natalis*, qui asserit hoc *à Greg.* nimis audacter factum fuisse: præiudicat .n. nedum integritatis huius Sancti Pontificis, sed etiã probitati tot Prælatorum, qui *hisce quinque Conciliis* affuerunt, & qui id sua auctoritate approbantes conuincunt non esse audiendos, qui illud reprobare conantur. Præterea *Lat. sub Alex.* III. *Fridericum I.* Imperatorẽ priuat imperio anno 1168., quæ priuatio repetita fuit *in Conc. gen. Lat.* III., *&*

IV.

IV. anno 1215. celebratum *sub Innoc.* III. statuit; quòd si Reges contempserint purgare terram suã ab hæretica prauitate, excommunicantur: & si per annum excommunicationem neglexerint, certior fiat summus Pontifex, vt vassallos eximat à fidelitatis iuramento, & terram illam catholicis occupandam exponat. *Et in Conc. Lugd.*I., quod fuit *generale* XIII. *teste Summa Coriolani ab* Innoc.IV. *Fridericus* II. I*mp.* fuit depositus, & subditi à iuramento fidelitatis absoluti: Ergone etiam istud nimis audacter factum dicent *Aduersarii*, qui Spiritus S. assistentiam *solis Conciliis generalibus* tribuunt, cùm Spiritus S. non ad temerè audendum, sed ad iustè sanciendum assistat?

19 Vel ergo dicendum est *Aduersariis* nullam inesse *Conciliis generalibus* potestatem subiiciendi sibi Reges, & Regna: & ex hoc deducentur ad asserendum à fortiori nullam in illis esse potestatem sibi subiiciendi Romanum Pontificem, cuius potestas procul dubio potestate Regum temporalium maior est, & superior: & potestas, quæ non potest in inferiorem, à fortiori non potest in superiorem: quod contradicit tertiæ, & quartæ propositioni, vel dicendum *canones Conciliorum generalium* non esse spiritu Dei conditos, quod repugnat tertiæ propositioni: vel tandem, quòd licèt *Concilium generale* hac gaudet potestate, non tamen illam Pontifex habet;quod contradicit primæ propositioni asserenti *ipsi Ecclesiæ* (quam repræsentat *Concilium generale*)*rerum spiritualium, & ad æternam salutem pertinentium, non autem ciuilium, ac*

temporalium à Deo traditam potestatem. Ex quibus liquet omnia eorum dicta esse contradictionibus plena.

20 Prob.5. *ex canon. c.Venerabilem de elect., & electi potest.* habetur à Papa fuisse translatum Imperium *ad Germanos à Græcis,dist.22. c. omnes*, quòd potestas Papæ habet instituere dignitatem cuiuslibet ordinis, ipsa verò à solo Christo instituitur; & quòd Christus tradidit *Petro* clauigero *iura terreni, & cælestis imperij*; quod habetur etiã *extra vnica c. si fratrem*; ex quo *Glos.* arguit Papã vtrunque gladium tenere, scilicet *spiritualem*, & *materialem*, aliter non duas claues, sed vnam tantùm gestaret. Idem colligitur *dist.63. c. tibi Domine*; 17.*q.6.c.alias*; *c. nos sanctorum*, & *c. iuratus* 1. *q.4. c.quia Præsulatus*, & *dist.96. c.duo*;& *c.ad apostolica de sentent.*,& *re iudicata in 6.* *Innoc.*IV. *præsente Concilio* priuat Imperio *Othonem* IV., quia Ecclesiæ bona vsurpauerat, *extra vnica.Sifratrem* *Io.XXII*; excommunicat, & priuat Imperio *Ludouicum Bauarum*;*extra vnam sanctam inter communes de maiorit.*, & *obed.*, & *extra meruit de priuilegiis* habetur *Petro* datum fuisse vtrunque gladium; potestatem Regiam subiacere spirituali, à qua habet corripi, & iudicari, illa autem à solo Deo iudicatur; & *c.alius*; & 15.*q.6. Zacharias* deposuit *Childericum Regem Francorum*, tanquam inutilem, & inhabilem Regno, ac in eius locum *Pipinum* patrẽ *Caroli Magni* substituit.

21 *Maimburg* ait Papã consuluisse. Sed reiicitur, quia *Eginhardus Caroli Magni* à secretis ait:*Hildericus*

ricus Rex iussu Stephani Pontificis Romani depositus, ac detonsus, & in monasterium detrusus est; & *Rhegino in Chronico*: *Iussit Papa per auctoritatem Apostolicam Pipinum Regem creari*; idem habent *Annales Francici à Pythao* editi.

Natalis conatur ostendere hanc historiam fabulam esse; in primis autem ait *Eginhardum* fateri se nihil scripsisse de natiuitate, infãtia, & pueritia *Caroli Magni*, quia tunc nullus viuebat, qui illorum temporum notitiam haberet, adeoq; multò minùs sciuit res gestas *ante Carolum Magnum*. Idẽ dicit *de Theophane*, & *Cedreno*. *Annales autem Laureshamenses*, *Pythaani*, *siue Fuldenses*, *Loiseliani*, *Tiliani*, & *Bertiniani*, & *Metenses* accepisse hanc fabulam *ab Eginhardo*; à quo eam acceperunt *Amoini*, *Rhegino*, *Ado Vien.*, *Marian. Scot.*, *Herman*; *Scafnaburgen.*, & *Sigebert. Otho* autem *Frisingen.*, & *Abbas* *Vspergen.*, & *Egilnuardus*, *Nangius*, *Trithemius*, & *Gaguinus ex eodem Eginhardo*; *Blondum* verò, & *Paulum Æmilium* nimis distare ab illis tẽporibus. Probat autem fabulam esse. 1. quia *Anastasius Bibliothecarius*, & *Flodoardus in vita Zacharia* de hac re mentionem nõ faciunt. 2. quia *Zacharias* mortuus est ante electionem *Pipini*. 3. quia *Childericus* quindecim tunc erat annorum, & ideo agnosci non poterat, an esset inhabilis Regno. 4. quia *alii* scribunt *Zachariam*, *alii Stephanum* III. ipsum deposuisse &c.

Resp., quòd si *Eginhardus* ignorauit res gestas ante *Carolum Magnum*, quia tunc nullus viuebat, qui eas calleret; si *Blondus*, & *alii*, quia

nimis distarunt; quomodò potuit illas scire *Natalis*, qui magis distat, quàm *Blondus*, *& alii post Eginhardum*, qui certè eas scire non poterant, nisi ex traditione, si forte aliqua reuelatio facta non fuerit; traditio enim haberi non poterat, quia nullus viuebat conscius huius rei. Mirum est, quòd neget tot historicorum fidem, qui fidem omnium sæculorum, omniumque gentium meruerunt. Ad 1. autem, quod est arg. à negatiuo, nihil concluditur; ex eo enim, quòd aliquis omiserit scribere aliquod factum, non colligitur illud factum non fuisse. Ad 2. dicitur *Zachariam* rem incepisse, quã terminauit *Stephanus* III., adeoque vtrique tribuitur. Ad 3. dicitur, quòd licèt inhabilitas, quæ ex malitia descendit, in parua ætate cognosci non queat, attamen quæ ex naturali hebetudine oritur, potest apprehendi, viuacitas enim maximè in iuuentute obseruatur: Ad 4. dicitur, vt ad 2., & ad alia, quæ congeruntur ex solutione obiectorum patebit responsio.

22 Prob. 6. Nequit esse plena potestas per ordinem ad aliquem finem, nisi extendatur ad promouenda media, quæ ad illum conducunt; & ad rescindenda, quæ auertunt ab illo; sed Papa habet plenam potestatem per ordinem ad vltimum finẽ hominis, qui est salus æterna, vt fatentur *Aduersarii*; quia habet *Claues Regni Cælorum*, quod est locus æternæ salutis; ergo habet potestatem per ordinem ad ea, quæ conducunt, & auertunt ab æterna salute. Atqui temporalia conducunt, si in pios vsus conuertantur; & abducunt, si prauum dirigan-

gantur in finem;ergo habet poteſtatem concedendi, & reſcindendi temporalia.

23 Tandem ius defenſiuum habet pro obiecto euerſionem cuiuſuis deſtructiui; ſed Papa habet ius defenſiuum Eccleſiæ,quia nedum habet ius paſcendi oues, ſed etiam euertendi lupos, qui eas quærunt in perditionem; ergo habet ius euertendi quodlibet deſtructiuum Eccleſiæ.At Rex in hæreſim lapſus poteſt Eccleſiæ deſtructionem moliri: ergo poteſt eum auertere à Regno:non enim dicimus poſſe ſine cauſa, quæ in grauiſſimum Eccleſię non redundet præiudicium,vt *inf.*

24 Obiic. 1. *Num.* 18. vetitum fuit *Aaron*, *eiuſque filiis* habere partem hæreditatis *in populo Hebraico*; & præceptum fuit, vt viuerent de decimis, primitiis, & oblationibus; ſed Papa tenet locum *Aaron*: ergo ei vetitum eſt, ne ſe immiſceat his temporalibus. 2. *Luc.* 10. *Nolite portare ſacculum,neque peram*;quæ ſunt res temporales:ergo ex præcepto Chriſti nequit Papa ſe immiſcere temporalibus.3.*Matt.*22.*Reddite,quæ ſunt Cęſaris,Cęſari; & quæ ſunt Dei, Deo*: quibus verbis innuitur poteſtatem ſecularē nō eſſe reducendam in Eccleſiaſticā.4. *Rom.*13.*Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubiecta ſit*; ſed ſi poteſtas Regia reduceretur in Papam, ſufficeret ſubiici Papæ:ergo idem. 5. 2.*Ad Tim.*2. *Nemo militans Deo temporalibus ſe immiſcet*: ſed Papa militat Deo,cùm ſit militantiū Caput, ergo idem. 6. 1.*Pet.*2. *Obedite Præpoſitis etiam dyſcolis*: ergo quanuis Reges ſint mali, obedientia de iure Diuino eſt eis præſtanda, & ideo

nec etiam à Papa, qui non poteſt ius Diuinum immutare, ab obedientia poſſunt abſolui. 7. Chriſtus non expulit Regno *Herodem*, quanuis impium, aſſerens Regnum ſuum non eſſe de hoc mundo: ergo idem dicendum de Papa, qui debet eſſe Chriſti imitator, cùm ſit eius Vicarius. 8. *Omnis poteſtas eſt à Deo*: ergo idem.

Reſp. ad 1. *cum Fund. Doct. vbi ſ. p. 2. c. 1., & 2.*, quòd primò vetuit Deus filiis *Aaron, & Leui* poſſidere temporalia: deinde *Num.* 35. conceſſit eis vrbes, & ſuburbana: vt eos edoceret clericos, vt potè Diuinis dicatos, non debere ſollicitudinem principaliter ponere in his temporalibus, vt liberiùs Diuinis rebus vacarent. Non tamen ſimpliciter prohibuit illa poſſidere, quia ea illis conceſſit: aliter nec etiam laici poſſent poſſidere: habetur enim *Luc.* 14. *Niſi quis renunciauerit omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus*: quod intelligendum eſt de omni chriſtiano, qui eſt Chriſti diſcipulus, cùm legem Chriſti diſcere debeat. Explicatur autem de renunciatione ſecundùm principalem ſollicitudinem, hæc enim temporalia ſollicitanda ſunt, tanquam neceſſaria, non tanquam principalia: vt dicitur *Matt.* 6. *Quærite primùm Regnum Dei, & hæc omnia adiicientur vobis*. Ad 2. ait eodem modo Chriſtum priùs mandaſſe Apoſtolis, vt non haberent ſacculum, neque peram: & poſtea *Luc.* 22. iuſſiſſe, vt ſacculum, & peram haberent. Prohibuit autem primò, vt gentes videntes vitam mirabilem Apoſtolorum conuerterentur faciliùs ad fidem: & vt gentes conuerſæ, non

in

in temporalibus, sed in Deo, qui nulli deest, sperarent. Ad 3. iam diximus reddi Deo, cùm redduntur *Cæsari.* Vel dicitur nihil concludi: si enim Papa designet alium altero in hæresim lapso, semper redduntur *Cæsari*: non enim dicimus posse Papam per se ipsum immediatè exercere imperiũ, & sibi assumere imperii tributa. Ad 4. pariter diximus potestates sublimiores *ex eod. Apost.* esse subordinatas: & ideo temporalem in spiritualem reduci: & licèt Papa reducatur in Deum, non sufficit esse subiectũ Deo, non Papæ; sicut licèt parentes reducantur in Deum: attamen non sufficit filiis subiici Deo, non parentibus, ita licèt Reges reducantur in Papam, non sufficit subiici Papæ. Ad 5. dicitur, vt ad 1., & 2. Ad 6., quòd licèt obedientia sit superioribus præstanda de iure Diuino: attamen non est de iure Diuino tales personas esse superiores, sed de iure humano: & ideo per hominem superioritas adimi potest, cùm toti Ecclesiæ præiudicat. Ad 7., quòd licèt Christus non expulerit *Herodem*, quia non poterat causas suæ passionis euertere: attamen non arguitur, quòd non fuerit eo superior: ergo à pari. Dixit autem Regnum suum *non esse de hoc mundo*, non quia non esset *Rex vniuersæ terræ, & Rex Regum*, vt docent *Scripturæ*: sed quia illud non accepit à mundo, sed à Deo. Vel quia Regnum terrenum comparatiuè ad Regnum Cœleste, non est Regnum, sed exilium: ideo quanuis Deus sit Rex Regum terræ; attamen quando dicitur *Regnum Dei*, antonomasticè intelligitur solùm Regnum Cœlorum: vt *Io 3. Nisi quis rena-*

tus fuerit ex aqua,& Spritu S.,non introibit in Regnum *Dei.* Ad 8.dicitur, quòd omnis potestas est à Deo vel immediatè, vel mediante creatura; sicut enim licèt omnis potestas sit à Deo, non tollitur, quin aliquis Rex eligatur à populo; ita in casu.

25 Obiic.2. 1.*dist.* 10. *c. quoniam* habetur; quòd Christus officia potestatis vtriusque propria discreuit; vbi *Glos.*ait, quòd hoc egit, ne vna, & eadem persona vtranque exerceret.2.Imperium habetur à Deo, non à Papa,qui non habet vtrunque gladium: vt 23.*q*.4.*c.quæsitum*. 3.Papa soluit tributum Imperatori pro Ecclesiæ pace, quam tenetur tueri: vt 11.*q*.1.*c.magnum, &* 23.*q*.8.*c.tributum*.4. Iure Diuino omnia sunt communia,iure autem humano, scilicet Imperatoris,esse propria; vt *dist*.8.*c.quo iure*. 5. Imperator habuit ius eligendi Papam, cui renunciauit, vt 63.*dist*.11. *c. Adrianus,& c.Antipapa*.6.Papa non intendit iudicare de fœudo, ne minuat, aut turbet iurisdictionem Regis Franciæ; *extra de Iudic.c. nouit*.7. Non licet in temporalibus appellare ad Papam: *de appellat.c. si duobus* §.*Denique*.8. Ad Regem, non ad Ecclesiam spectat iudicare de possesionibus: *extra qui filii sint legitimi c.causa, & ibid. c. per venerabilem* dicitur Rex Francorum in temporalibus non recognoscere superiorem. 9. Imperator nequit accipere iura Pontificatus, nec Pontifex Imperatoris. *c.quoniam dist*.10.,*& c.9.dist.96.,& c.7.de appellat. & c.7. qui filii sint legitimi* dicitur; quòd sicut Pontifex non habet ius introspiciendi in pala-

tium,

tium, ac Regias vestes deferendi; sic nec Imperator in Ecclesiam introspiciendi, & electiones in Clero peragendi.

Resp. ferè omnia hæc vna dilui responsione: dicitur enim vera esse de potestate quoad vsum, non quoad nutum. Ad 1. igitur noluit Christus eandem personam exercere vtranque potestatem, & ideo habere ad vsum, exercitium enim, & vsus idem est: & hoc ne Papa distrahatur à Diuinis, vt diximus: non tamen sequitur Papam illam nõ habere ad nutum; sicut enim quanuis Christus noluerit vti potestate regali, non sequitur illam non habuisse ad nutum, ita à pari. Ad 2. dicitur haberi principaliter à Deo, non à Papa, qui illud non habet ad vsum. Ad 3. dicitur *cum nostro Viterb.* solui tributum pro stipendio defensionis Ecclesiæ, non pro subiectione; hoc tamen stipendium soluitur tantùm pro ijs rebus, quæ possidet Papa iure humano, vt sunt ciuitates, non pro ijs, quæ possidet iure Diuino, vt sunt decimæ. Ad 4. dicitur distributionem prædiorum fieri per vsum potestatis, ideoque pertinere ad Imperatorem, quanuis diuisio generaliter sumpta sit de iure Diuino positiuo, vt diximus *de Leg. q.* 1. *art.* 3. §. 1. *n.* 40., de iure autẽ Imperiali est, quòd *hæc villa* in particulari *sit mea.* Ad 5. dicitur tale ius ei fuisse collatum ad tempus ab Electoribus ad seruandam Ecclesiæ vnitatem. Ad 6. dicitur Papam non iudicare de fœudo, quia hoc importat vsum potestatis. Ad 7. resp. *Fund. Doct. vbi s. p.* 3. *c.* 1. 4. *&* 5., vbi dat plures responsiones, non licere appellare ad Papam, tanquam

ad

ad habentem poteſtatem ad vſum, licere tamen; tanquam ad habentem poteſtatem ad nutũ; propter quod non licet, niſi in cauſis grauiſſimis inuehentibus aliquod fidei periculum; ad ſuperiorem enim maiores cauſæ tantùm ſunt deferendæ; maiores autem cauſæ ſunt, quæ tangunt fidem, quam Papa poteſt, & debet tueri. Vel non licere ſecundùm legem communem, & ordinem agendi, conc; ſecundùm legem ſpecialem, neg. Ad 8. dicitur pariter iudicare de poſſeſsionibus importare vſum poteſtatis terrenæ, & ideo non ſpectare ad Papam; non tamen per hoc euincitur Papam non habere terrenum gladium ad nutum; & ſic tantùm Papa eſt ſuperior omnibus. Idem dicitur ad 9.

26 Obijc. 3. *Hug. de ſacram.* ait, quòd ſpiritualis poteſtas nequit præiudicare temporali; & D. *Bern.* ait, quòd Papa in inſignijs temporalibus ſuccedit *Conſtantino*, non Chriſto; ergo idem. 2. Nulla poteſtas poteſt ſe extendere extra ſuum obiectum; ergo idem: nam obiectum poteſtatis Papæ ſunt ſpiritualia; & obiectum poteſtatis Regiæ ſunt corporalia.

Reſp. ad 1. neg. conſ. ant. enim verum eſt de poteſtate quoad vſum; Papa nanque nequit per ſe ipſum exercere poteſtatem Regis in eius Regno, ſic ſiquidem ei præiudicaret; & inſignia temporalia important quoque poteſtatem quoad vſum; & ideo conſ. procedens de poteſtate quoad nutum non infertur. Ad 2. diſt. ant. Nulla poteſtas poteſt ſe extendere extra ſuum obiectum, vel principale, formale, & directum, vel ſecundarium, reducibi-

le.

le, & indirectum, conc; tantùm principale, neg; corporalia autem sunt obiectum secundarium, reducibile, & indirectum.

27 Obiic.4. Christus, vt homo, non habuit potestatem in Reges; sed Papa habet potestatem à Christo, vt homo; ergo idem. 2. Arma sacerdotum sunt lacrimæ, & preces; vt habetur *dist.36. c. vltimo*: ergo idem. 3. In primitiua Ecclesia Papæ non se opposuerunt tyrannis, nec ipsos deposuerunt. 4. Sequeretur Papam posse armata manu aggredi Principes, omnia implere sanguine; sed hoc est absurdum: ergo idem.

Resp. ad 1. neg. ma., nam ex vi vnionis hipostaticæ communicata est naturæ humanæ Diuina potestas, sicut ei communicata fuit Diuina natura. Præterea Papa est Vicarius Christi, vt homo, & vt Deus est. Ad 2., quòd quando lacrimæ, & preces non obtinent, possunt aliis committere, vt vim faciant, quod est habere potestatem ad nutũ. Ad 3. dicitur, quòd in primitiua Ecclesia non expediebat, debebat enim decorari sanguine martyrum. Ad 4. neg. seq; Papa enim nequit exercere vsum potestatis terrenæ per se ipsum, sed iubere, vt alter exerceat.

28 Casus autem, in quibus Papa potest euaginare gladium materialem, quem semper tenet in vagina, quia illum solùm habet ad nutum, decem assignantur *à Fund. Doct.*, qui tamen reducuntur ad vnum, scilicet ad periculum grauissimum euersionis fidei.

ART.

ART. VII.

Quid sit Regalia?

1 POstquam vidimus Papam in temporalia Regum posse indirectè: sequitur videndum è contra de potestate Regum in spiritualia, vel spiritualibus annexa; quæ potestas solet appellari singulari nomine *Regalia*. Quoniam autem quæstiones circa hanc materiam nunc temporis resumptæ peregregiè tractantur *à duobus celeberrimis anonimis Auctoribus* librorum *qui causa Regalia, & Regale sacerdotium* inscribuntur: ideo solam tradere *Regalia* nationem statuimus: ex qua tamen faciliter deduci poterit resolutio dubiorum.

2 Quoniam autem plures definitiones circunferuntur, quæ quia potiùs formatæ sunt ad rescindenda, aut eludenda dubia, quàm ad quiditatem declarandam, vt est illa, quam tradit *Natalis*, definitio autem debet esse certa *apud omnes*, quia debet esse per partes essentiales, quæ aliter se habere non possunt; ideo definitur *ius quoddam custodia, & depositi, vel etiam perceptionis fructuum alicuius beneficii Ecclesiastici vacantis sine cura animarum, & nominandi promouendum*. In hoc omnes conueniunt. Dicitur *custodia, & depositi*: quia aliqui habent solùm seruare fructus tradendos postea electo beneficiato. Dicitur *vel etiam perceptionis*: quod dupliciter debet intelligi. 1. Quando à fundatoribus illius beneficii tempore fundationis fructus illi reseruati fuerunt. 2. Quando Papa per-

perceptionem illorum concesit: vt Regibus *Galliarum* concessum fuit ob beneficia Ecclesiæ præstita *ab Innoc.*III.,*Clem.*IV.,*& Greg.X.* ita, vt tertia pars distribuatur pauperibus, & reliquum contra hæreticos insumatur.

3 Dixerunt *aliqui* hoc ius esse insitum coronæ ex natura sua; sed reijciuntur, quia ius erga res Diuinas, vel Diuinis coniunctas directè competit potestati spirituali, quæ insidet Papæ, non temporali, quæ competit Regibus: quanuis enim possit dici coronæ insitum, quatenus filij Regum acquirentes coronam acquirunt hoc ius, quando Pontifex illud etiam ad descendentes in concessione distendit: attamen non est ex natura sua; quia præcisa tali concessione nulla potestas in spiritualia, vel spiritualibus coniuncta cuilibet laico potest cōpetere. Præterea si esset sic innatum hoc ius, illud Summi Pontifices non concessissent, vt diximus.

4 *Alij* putarunt, vt *Natalis*, hoc ius extēndi etiam ad decimas: postquam decimæ computatæ sunt à Regibus inter bona nobilia; quia tunc decimæ considerantur, vt quid accessorium, quod *naturam sequi congruit principalis*. Sed hoc reijcitur, quia decimæ iure Diuino debentur solis sacerdotibus, & clericis, alij verò fructus iure humano;sed quod debetur iure Diuino, principaliùs debetur, quàm id, quod debetur iure humano; nam ius Diuinum est potius, & principalius humano; ergo decimæ nequeunt ad hoc ius pertinere.

5 Triplex lis circa Episcopatus erupit. Prima cir-

circa inueſtituras. Secunda circa homagia, pædagia, & tributa. Circa Eccleſias ab immemorabili à iure Regaliæ exemptas. Etenim poſtquam Epiſcopi ceperunt fęuda poſſidere, ceperunt Reges inueſtituras eis tradere fęudorum; quapropter Epiſcopi à Rege accipiebant crucem, & anulum. Has inueſtituras prohibuere *Greg.* VII; *Vrban. II*; *Victor.* III; *& alij*. Poſtea ceperunt Reges exigere ab Epiſcopis pedagia, homagia, & tributa; quæ etiam abolita fuerunt à *Caliſto* II. Tandem orta fuit lis de perceptione fructuum; quanuis enim à Pontifice fuerit conceſſa, vt diximus; attamen ſubortum fuit dubium, an hoc ius extendi deberet etiam ad Eccleſias ab immemorabili exemptas; & licèt *Concilium Lugdunenſe* præſente Pontifice negatiuè reſoluerit; adhuc tamen viget lis aſſerentibus *Aduerſarijs à Concilio* non fuiſſe hoc maturè diſcuſſum, quod prorſus incredibile eſt; quia talis quæſtio tunc temporis ardentiſſimè bulliebat; & contradictores reclamaſſent, ſi non fuiſſet maturo examine excuſſa. Sed quis non poteſt tergiuerſari, euaſiones, & latibula ſuæ ſententiæ quærendo, quando vult apertam veritatem impetere? verborum phaleræ non deſunt, quibus ſe contegant, apparentia argumenta, quibus ſe muniant, ne veritatis vi impetantur, non deficiunt. Circa hoc videantur *Auctores* ſuperiùs nunquam ſatis laudati. Reſolutio tamen colligi poteſt ex dictis *in ſuperioribus articulis*; ſi nanque plena poteſtas eſt in Papa, à quo tale ius fuit conceſſum; & *Greg.* X. *in Conc. Lugdun.* declarauit non eſſe extendendum;

op-

optimè, quid sit dicendum, consequitur. Ex eo etenim, quòd plena potestas sit tantùm in Papa, deducitur, quòd non sit in alio à Papa; & ex eo, quòd tale ius fuerit à Papa Regibus gratis concessum, infertur non esse ex natura Regibus innatum, quia gratia superadditur, non insidet naturæ.

(.s·)

(.s·)

ART.

A R T. VIII.

An de fide sit quenlibet Pontificem in particulari ritè electum esse verum Pontificem?

1 NOn loquimur de Pontifice schismaticè, vel dubiè electo, nam schismaticus non est verus Pontifex, nec dubius spectat ad fidem, quæ cum dubietate nequit consistere.

2 *Aliqui* negatiuè opinantur. *Turrecremata, Canus,* Bannes, *Castro lib. 1. aduersus har. c.9. apud Gonet.* Sed iste loquitur tantùm de eo, quem non constat ritè, & canonicè electum fuisse: vnde pro hac sententia citatur immeritò.

3 Nostra sententia affirmatiuè respondet. *Ita Fund.Doct. Æg.de potest.Pontificia p. 2. c.4; & communiter omnes Theologi; aliqui* tamen putant tunc solùm de fide credendum esse verum Pontificem, quando proponit aliquod de fide credendum, quia tunc proponit se ipsum tanquam regulam fidei, quæ de fide est credenda. *Alij* verò censent de fide credendum esse verum Pontificem statim, ac constat ritè electum, & declaratum fuisse.

4 Vnica concl. De fide est quenlibet Pontificē in particulari esse verum Pontificem, & Caput totius Ecclesiæ statim, ac constat ipsum fuisse canonicè electum.

Prob. 1. *ex Matth.16. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam.* Ex quo sic. De fide est habentem Pontificatum *D. Petri* esse verū Pontificem, & Caput totius Ecclesiæ; sed quilibet

Pon-

Pontifex Romanus in particulari canonicè electus habet Pontificatum *D.Petri*; ergo de fide est quenlibet *Pontificem Romanum* in particulari esse verum Pontificem, & Caput totius Ecclesiæ. Ma. patet; habetur enim expressè in verbis Christi Domini, & probata est *art.* 1. Min. prob. Successor *D. Petri* habet Pontificatum illius; succedens enim alicui in aliqua dignitate illius habet dignitatem; secus ei in illa non succederet, vt constat; sed quilibet *Pontifex Romanus* est successor *D.Petri*; ergo habet Pontificatum illius.

5 Conf. *ex Conc. Ephes. c.* 16. decernente *D. Petrum per successores suos hucusque semper viuere, causasque decernere, semperque victurum esse*, sic. De fide est D.*Petrum* semper victurum esse in suis successoribus; quia *aduersus eum portæ inferi non prævalebunt*; sed *D. Petrus* est verus Pontifex, & eius successores sunt *Pontifices Romani* canonicè electi; ergo de fide est quenlibet *Pontificem Romanum* canonicè electum esse verum Pontificem.

6 Explic. magis *à Fund.Doct.* De fide est *D.Petrum* fuisse verum Pontificem; sed idem est Papa nunc, ac erat *Petrus*, quanuis non sit idem homo; sicut eadem est *Roma*, quanuis homines non sint ijdem; idem *Tyber*, licèt non eadem aqua; nam quoties aliquod permanens in pluribus successiuis durat; tunc eodem modo dicitur de vno, ac de alio successore; quia permanens de formali se habet, successiuum de materiali; ergo de fide est Papam esse verum Pontificem.

7 Prob. 2. *ex B. Patre Aug. ep.* 48., vbi vocat

Pontificem Romanum Regulam veritatis catholicæ; *& epist.* 157., vbi *Sedem Apostolicam Romanam* appellat *indubitabilem*; ex quibus sic. De fide est eum, qui est Regula infallibilis fidei, & qui tenet Apostolicam Sedem, esse verum Pontificem, qui solus est infallibilis, & regula veritatis, vt diximus; sed *Pontifex Romanus* est huiusmodi: ergo de fide est esse verum Pontificem.

8 Conf. Si non esset de fide Papam existentē pro tempore esse verum Pontificem, possemus citra fidei iacturam dubitare, an eius propositiones sint de fide credendæ: certum etenim est illas solas esse credendas de fide, quæ proponuntur à vero Pontifice: sed conf. est absurdum: nullam enim certitudinis stabilitatem haberet Ecclesia, quia posset dubitari de singulis proponentibus fidei sententias, quæ non proponuntur, nisi à Pontificibus in particulari pro tempore existentibus: & sic Ecclesia non esset fundata *supra petram*, idèst non haberet stabilitatem, sed per incerta nutaret: ergo absurdum est ant.

9 Prob. 2. pars concl. Pontifex statim, ac est electus, accipit à Deo potestatem super totam Ecclesiam, sicut episcopus, & sacerdos statim, ac sunt electi, accipiunt potestatem vnusquisque suam: ergo statim est verus Pontifex. 2. Plurimi fuerunt Pontifices, qui vel morte præuenti, vel nulla vrgente occasione nihil definierunt de fide: sed fuerunt veri Pontifices, & pro talibus tenentur communiter: ergo etiam, antequam quid de fide definiant, sunt veri Pontifices. 3. Ad hoc, vt quis sit ve-

rus

rus Pontifex, sufficit, vt sit episcopus *S. Sedis Apostolicæ Romanæ*, sed statim, ac quis eligitur in Pontificem, est episcopus S. Sedis Apostolicæ Romanæ: ergo statim est verus Pontifex. 4 Secus sequeretur nullum fidelem teneri ante definitionem ei præstare obedientiam debitam vero Pontifici: sed hoc est hæreticum: ergo ante definitionem est verus Pontifex.

10 Obiic. 1. Vt aliquod sit de fide formaliter, necesse est esse reuelatum explicitè à Deo: sed talem hominem esse verum Pontificem non est explicitè reuelatum à Deo, nullibi enim reperitur hęc reuelatio, ergo talem hominem esse verum Pontificem non est de fide credendum. 2. Vt sit certum aliquem in particulari esse verum Pontificem, debet constare tali certitudine, cui non possit falsum subesse, quòd sit capax Pontificatus: sed hoc non constat, quia non constat esse validè baptizatum: non enim infallibiliter constat de intentione ministri: ergo idem. 3. Si quis non episcopus eligeretur in Papam, deberet post electionem consecrari in episcopum: non esset autem magis certum ipsum suscipere perfectionem caracteris sacerdotalis, quàm ceteri episcopi: ergo à pari.

Resp. ad 1. omissa responsione *aliquorum* asserentium talem reuelationem esse factam in genere, idèst *omnes successores D. Petri sunt veri Pontifices*: quod enim reuelatur in genere, non reuelatur in se ipso formaliter, sed in alio, & virtualiter, adeoque tantùm credi debet virtualiter implicitè in alio, non formaliter explicitè in se ipso;

nam eo modo credi debet,quo est reuelatum. Neg. igitur mi., nam reuelatum est explicitè quenlibet succeſſorem *D.Petri* in indiuiduo eſſe verum Pontificem: licèt illius nomen non ſit expreſſum,quod non obſtat, cùm terminus indiuiduus vagus æquiualeat termino ſingulari : vnde *hic homo* deſignando v.g. *Petrum* idem ſignificat,ac *Petrus*: ſic *quilibet ſucceſſor Petri* deſignando talem perſonam idem ſignificat, ac nomen proprium illius perſonæ. Ad 2.neg.ma.,nam ad hoc,vt conſtet de fide aliqua veritas,non eſt neceſſe, vt de fide conſtent omnes veritates cum illa connexæ:v.g. ad hoc, vt conſtet de fide Chriſtum eſſe hominem , non eſt neceſſe, quòd conſtet eſſe riſibilem : ergo à pari. Ad 3. dicitur diſparitatem eſſe, quia electio aliorum epiſcoporum non eſt eſsentialiter connexa cum regula fidei , cui nequit falſitas ſubeſse, ſicut eſt annexa electio Papæ. Sic poteſt etiam ſolui 2., quia aliquem eſse baptizatum non coniungitur cum regula fidei, non enim omnis baptizatus eſt regula fidei, ſicut cum ipſa neceſſariò coniungitur electio Pontificis.

11 Obiic.2.Negans hunc Pontificem eſse verum Pontificem non eſset hæreticus, ſed ſchiſmaticus, quia ſolùm ſcinderet Eccleſiam ; modò non negaret eſſe *Petri* ſucceſſorem ; ergo idem. Prob. ant. Negans hanc hoſtiàm numero eſſe conſecratam, hunc baptiſmum numero eſse validè collatũ non eſt hæreticus, dummodo fateatur baptiſmum ritè collatum validum eſse;ergo à pari.2.Non minùs neceſsaria eſt ad Eccleſiæ regimen electio

alio-

aliorum episcoporum, quàm electio summi Pontificis, sed ad regimen Ecclesiæ sufficit moralis certitudo, qua tenemus alios episcopos esse ritè ordinatos; ergo idem de Papa. 3. Non est de fide hos electores esse legitimos; ergo neque hunc Papam electum fuisse.

Resp. ad 1. dist.ant. Si negaret sciens,& prudens cum pertinacia, neg., negaret enim verum *Petri* successorem esse verum Pontificem, quod est contra fidem. Secus,conc;catholicorum autem *aliqui* hoc tantùm non prudenter, & sine pertinacia negant. Ad prob. neg. paritas; quia hæc numero hostia, vel baptismus non est regula fidei, cui nequit falsum subesse, sicut est summus Pontifex. Ad 2. neg. ma., nam electio aliorum episcoporum est tantùm necessaria secūdùm quid, idèst ad comodius; at verò electio Pontificis est necessaria simpliciter: quia sine ipso Ecclesia periret, non tamen sine aliis episcopis. Ad 3. neg. cons., nam veracitas Pontificis connectitur cum veracitate electorum: ideo non est necesse, quòd ista sit de fide, sicut illa, vt *supra* diximus.

12 Quæres, an Papa possit sedem mutare?

Resp. neg.,est enim de iure Diuino:narrat siquidem *D.Ambr.orat.in Auxent.post ep.*32.,quòd *Petro*, vt se persecutioni subduceret, nocte mœnia Vrbis Romæ egredi tentanti occurrit Christus,cui *Petrus*, *Domine*,inquit,*quò uadis*? Respondit Christus: *Venio Romam iterum crucifigi*. Significans se velle *Petrum Romæ*, non alibi crucifigi. Quo accepto responso *Petrus* regressus *Romæ* crucifixus

fuit : & ibi ex præcepto Chrifti Ecclefiam fibi , & fuis fuccefsoribus fixit; cui hæc , & alia fcripta, ac fcribenda humili, ac fincera refignatione fubmittimus .

(.s.)

F I N I S.

(.s.)

SYLLABVS

SYLLABVS RERVM

L 4 tan-

num

MAR-

Quan-

Po-

Tem-